

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Analýza byla vypracována v rámci projektu MČ Praha 10 „Podpora integrace cizinců v městské části Praha 10 v roce 2016“, který je zaměřený na integraci cizinců a spolufinancovaný MVČR.

Analýza života cizinců v MČ Praha 10

Výzkumná zpráva projektu

Hlavní řešitelé: Viktorie Kováčová, Petra Holečková

Praha 2016

**Městská
část
Praha 10**

Obsah

1	Východiska a cíle výzkumu	3
2	Počet, struktura a rozmístění cizinců v Praze 10.....	4
2.1	Zdroje dat.....	4
2.2	Vývoj počtu cizinců v Praze.....	5
2.3	Rozmístění cizinců v Praze	9
2.4	Pozice Prahy 10.....	13
2.5	Skladba cizinců žijících na území MČ Praha 10.....	14
2.5.1.	Početní vývoj obyvatel a cizinců v městské části Praha 10	14
2.5.2.	Struktura cizinců dle státního občanství v MČ Praha 10	16
2.5.3.	Prostorová koncentrace cizinců v MČ Praha 10	17
2.5.4.	Věková struktura obyvatel a cizinců v městské části Praha 10	22
2.5.5.	Vzdělanostní struktura cizinců v MČ Praha 10	23
2.5.6.	Ekonomická aktivita cizinců.....	24
2.6	Vzdělávání dětí cizinců	25
2.6.1	Cizinci ve školách na úrovni hl. m. Prahy.....	25
2.6.2	Cizinci ve školách v MČ Praha 10.....	27
3	Dotazníkové šetření mezi cizinci – občany z třetích zemí	29
4	Hlavní aktéři integrace – NNO působící v oblasti pomoci cizincům	39
5	Shrnutí hlavních zjištění a doporučení	56
5.1.	Východiska	56
5.2.	Koncepce integrace cizinců a současný přístup státu k integraci.....	57
5.3.	Shrnutí a doporučení	62
6	Seznam použitých zkratk	67
7	Literatura a zdroje dat.....	69
8	Příloha 1 – dotazník.....	71

1 Východiska a cíle výzkumu

Předložená výzkumná zpráva vznikla na základě objednávky Městské části Praha 10 (dále MČ Praha 10) z června 2016. Úřad městské části Praha 10 zadal analýzu života cizinců v MČ Praha 10, aby získal více znalostí o situaci a vývoji populace cizinců.

Dobrá znalost terénu a vývoje situace je zásadní pro správné nastavení integrační politiky a integračních aktivit. Samotné vytváření strategií se však neobejde bez účasti a informací od cílové populace, tedy cizinců. Proto je nezbytné znát hlavní problémy, s nimiž se potýkají cizinci v běžném životě, a nastavit systematické sledování socioekonomické situace cizinců a faktorů, které mohou způsobovat nerovnosti ve vývoji, které by městská část mohla alespoň částečně svými nástroji podchytit a ovlivnit zvýšenou spoluprací s ostatními organizacemi (jazykové, právní a jiné služby cizincům).

Výzkumná zpráva *Analýza cizinců v MČ Praha 10* je systematicky zpracovaný pohled na problematiku cizinců v této městské části. Obsahuje základní aspekty, které mohou dát podnět pro další uvažování a podrobnější analýzu. Analýza je zaměřená na tyto okruhy:

1. kvantitativní přehled početního stavu a struktury populace cizinců, vývoj, rozmístění a další dostupné socioekonomické charakteristiky populace cizinců legálně žijících na území MČ Praha 10
2. identifikace hlavních problémů cizinců při procesu integrace a možnosti zlepšení – získané formou dotazníkového šetření mezi cílovou skupinou (cizinci třetích zemí, kteří legálně pobývají v Praze 10)
3. analýza a přehled hlavních aktérů integrace cizinců (NNO zaměřené na problematiku pomoci migrantům) doplněné o výsledky krátké ankety se zástupci vybraných NNO
4. shrnutí hlavních zjištění a doporučení na základě historických východisek a jednotlivých politik v oblasti koncepce migrace

2 Počet, struktura a rozmístění cizinců v Praze 10

Cílem této části je analýza dostupných sociodemografických informací o cizincích žijících na Praze 10 a v kontextu s vývojem a situací v hl. m. Praze, ale i v celé republice. Ihned v úvodu je potřeba zmínit poměrně omezené datové zdroje, které jsou v analýze využívány. Pro dokreslení celkové informace k problematice cizinců uvádíme i celkový počet a vývoj počtu cizinců v Praze i v samotné Praze 10 bez ohledu na státní příslušnost a rozdělení na cizince z EU či třetích zemí. Největší část kapitoly je věnována samotné městské části Praha 10. Prostor je věnován rovněž analýze a vývoji počtu dětí cizinců na školách v MČ Praha 10, opět v kontextu celopražské situace.

2. 1 Zdroje dat

Základním zdrojem dat o cizincích žijících v České republice jsou statistické informace, které eviduje a poskytuje Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR. Následně jsou tato data předávána do Českého statistického úřadu a data jsou v měsíčních intervalech publikována. Dostupná data z ročních (měsíčních) přehledů jsou však pouze agregovaná za okresy a správní obvody hl. m. Prahy, od roku 2013 jsou informace dostupné i za městské části. Za nižší územní celky (zde myšleno základní sídelní jednotky) jsou již data nedostupná. Pro získání lepšího a detailnějšího pohledu na rozmístění a koncentraci cizinců na území městské části je potřeba získat údaje za co nejmenší územní jednotky. Tato data lze získat pouze ze sčítání lidu, domu a bytů, kde se dají informace získat až za základní sídelní jednotky (dále ZSJ). Poslední sčítání lidu, domů a bytů bylo v České republice provedeno v roce 2011. Pro nedostupnost mapového podkladu ZSJ jsou kartogramy v analýze vytvořeny za katastrální území.

Počty dětí cizinců ve školních zařízeních sleduje především Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Veřejně dostupná data jsou však jen velmi omezená. V třídění dle státních občanství jsou data dostupná pouze na úrovni České republiky. Informace, které jsou v tomto dokumentu uvedené, vycházejí z nepublikované studie „Vzdělávání žáků cizinců v hl. m. Praze“¹, která byla zpracovaná Institutem plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Souhrnné počty cizinců (a vývoj za školky a základní školy) poskytl odbor školství úřadu městské části Praha 10.

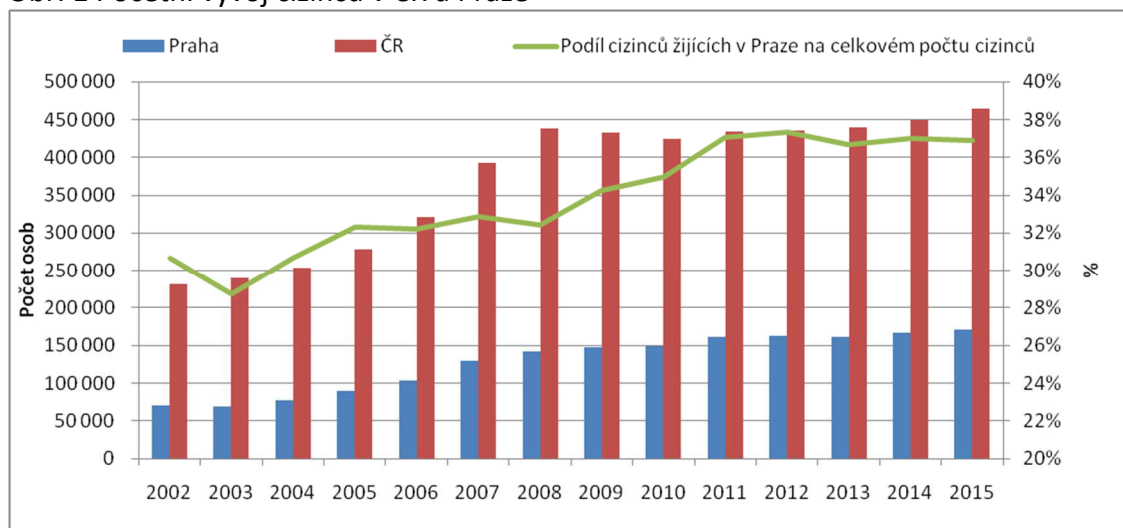
¹ Bajzíkova, M. (2015)

2. 2 Vývoj počtu cizinců v Praze

V roce 1990 bylo v ČR registrováno celkem 35 198 cizinců s povoleným pobytem. Mezi lety 1994–99 se počet cizinců více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na počty kolem 200 tisíc pobývajících cizinců. V roce 1999 žilo v České republice legálně již 228 862 cizinců. Ve zprávě OECD o sociální a ekonomické situaci v členských zemích, publikované v roce 2006, se konstatuje, že byla ČR v letech 1992–2002 ze všech států OECD zemí s největším přírůstkem cizinců. I přesto, že nárůst imigrace je významný a patrný, ČR zatím nedosahuje průměrné hodnoty imigrace vyspělých evropských zemí, která činí 8–10 %². Ke konci roku 2015 je v České republice evidováno již přes 450 tisíc legálních cizinců, což odpovídá zhruba 4,5 % populace.

Větší strukturální proměny pražského obyvatelstva se začaly projevovat především po pádu komunismu, kdy se Praha „otevřela“ světu a plně se zapojila do procesu globalizace. Obdobně se vyvíjel počet cizinců v Praze.³

Obr. 1 Početní vývoj cizinců v ČR a Praze

Zdroj: czso.cz

V 90. letech dvacátého století se do Prahy začali stěhovat sociálně silnější cizinci (především ze západní Evropy a USA), jako kvalifikovaní pracovníci nadnárodních společností, ale i sociálně slabší cizinci (především z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu), pracující v méně kvalifikovaných profesích s nižší mzdou. Vyšší nárůst počtu cizinců je patrný především po roce 2002, kdy se Česko stává z tranzitní země cílovou, imigrační zemí. Migranti přicházejí do Česka zejména za účelem realizace ekonomických aktivit⁴. Především z důvodu velké nabídky pracovních příležitostí je pro cizince nejatraktivnějším regionem Česka Praha, ve které se koncentruje více

² Zdroj: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=50589

³ Zdroj: http://www.denik.cz/z_domova/v-cr-zije-441-500-cizincu-vic-nez-polovina-z-nich-se-tu-usadila-20140213.html

⁴ Drbohlav a kol. (2010)

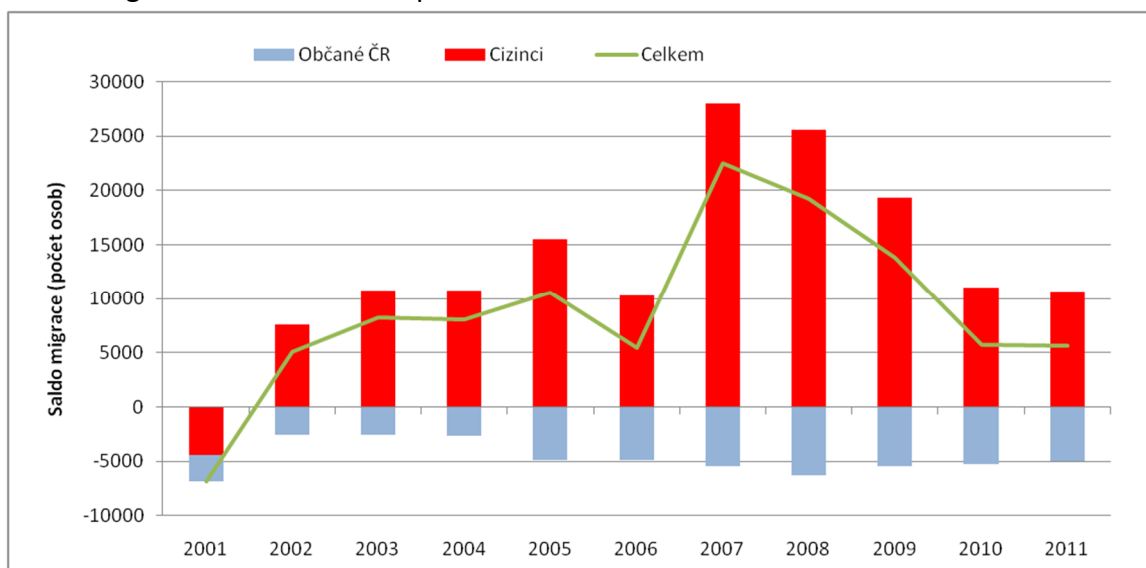
než 1/3 všech evidovaných cizinců (k 31. 12. 2015 bylo 37 % ze všech cizinců koncentrováno v Praze, koncentrace cizinců do hlavního města se navíc v čase zvyšuje).

Nejvyšší růst počtu cizinců v České republice byl patrný v letech 2002–2008. Tato doba se vyznačovala vysokým ekonomickým růstem a výstavbou velkých rezidenčních developerských projektů. Růst počtu cizinců kulminoval v roce 2008. Poté v důsledku ekonomického útlumu došlo k poklesu počtu pracovních míst, který se odrazil i na poklesu celkového počtu cizinců žijících v Česku. V Praze nedošlo ve sledovaném období 2009–2010 k poklesu počtu cizinců, ale jen ke zpomalení růstu. Od roku 2011, a obzvláště pak od roku 2014, je opět patrný růst počtu cizinců, a to jak v Praze, tak na celorepublikové úrovni.

Celkově se dá říct, že počet cizinců žijících v Praze v posledních letech neustále vzrůstal a nyní cizinci tvoří více než 14 % z celkové populace hlavního města. Ve srovnání s ostatními evropskými městy, jako je Vídeň či Mnichov, je ovšem podíl cizinců v Praze stále relativně nízký. Do budoucna můžeme očekávat další růst počtu cizinců. Je patrné, že od roku 2002 Praha populačně rostla pouze díky převaze přistěhovalých cizinců nad vystěhovalými.

Migrační saldo osob českých občanů je dlouhodobě záporné, kdy převažuje počet vystěhovalých obyvatel nad přistěhovalými (Obrázek 2)⁵.

Obr. 2 Migrační saldo dle státní příslušnosti

Zdroj: czso.cz

Češi se stěhují především do rodinného domku za administrativními hranicemi Prahy a do města dojíždějí za prací, studiem a zábavou. Přírozený přírůstek je dlouhodobě nízký a nemá hlavní vliv na změny počtu obyvatel Prahy. Jelikož všechny populační prognózy předpokládají, že se počet obyvatel Prahy v budoucnu bude nadále zvyšovat, je vysoce pravděpodobné, že hlavní silou přírůstku budou i nadále především cizinci. Praha a její městské části by se proto měly připravit na zvyšování počtu cizinců, pravděpodobně i na proměny v jejich struktuře.

⁵ Sýkora, L. (2015)

V roce 2002 bylo v Česku nejvíce cizinců ze Slovenska a Ukrajiny. Zatímco počet cizinců-občanů třetích zemí v ČR mezi lety 2007 a 2009 prudce klesl v absolutních číslech i v procentuálním podílu, migrace ze zemí EU v posledních letech trvale roste. To je dáno několika faktory – s rozšířením Evropské unie v roce 2007 došlo i k rozšíření počtu zemí, odkud do Česka mohou přicházet potenciální pracovní migranti. Paralelně s nástupem ekonomické krize (2009) dochází k uzavírání českého pracovního trhu pro občany třetích zemí (pozastavení vydávání pracovních povolení, omezení jejich prodlužování, restrikce v oblasti podnikání) a obecněji omezení jejich vstupu do Česka.

Do roku 2015 výrazně přibylo cizinců z Ruska, Ukrajiny a Vietnamu, což vedlo k nepatrnému snížení zastoupení cizinců ze Slovenska, i když jejich celkový počet neklesl. V Praze je struktura cizinců podle státní přílišnosti podobná jako v celém Česku. Koncentruje se zde jednoznačně nejvíce cizinců ze západní Evropy či USA, relativně více cizinců z Ukrajiny, Ruska, méně zase z Vietnamu, Slovenska a Polska. Během let 2002 až 2014 nedošlo k výrazným změnám v zastoupení cizinců v Praze. Nejvíce přibylo Ukrajinců, Vietnamců a Rusů, naopak se snížilo zastoupení Slováků (Obrázky 3 a 4). Počet sociálně silných cizinců ze západní Evropy a USA je nižší⁶.

Občané Ukrajiny hledají na území ČR především pracovní uplatnění. Důvodem jejich migrace je dlouhodobá hospodářská krize na Ukrajině, která má kořeny jednak v problematickém přechodu k tržnímu hospodářství po rozpadu Sovětského svazu na počátku 90. let 20. století, jednak v celosvětové finanční a navazující hospodářské krizi po roce 2008. Podle dat SLDB 2011 se Ukrajinci nejvíce koncentrovali ve velkých městech (Praha, Brno) a v regionech se zahraničními investicemi (Mladá Boleslav, Liberec), kde byla vyšší nabídka pracovních míst.

Občané Vietnamu začali na území ČR přicházet již v 50. letech, největší migrační vlny nastaly v 70. letech 20. století. V tu dobu kvůli nedostatku pracovních sil došlo k aktivnější imigrační politice Československa a Vietnamci (spolu s dalšími občany socialistických států) byli přizváni k jejich naplnění. Tato migrace byla podporována i ze strany vietnamské vlády, neboť tím sledovala zvýšení pracovní kvalifikace svých občanů. V roce 1989 pracovalo a studovalo v Československu kolem 33 tisíc Vietnamců. Po roce 1989 došlo k rychlému a výraznému poklesu pracovních aktivit těchto cizinců, protože dohody o spolupráci již nebyly obnoveny. V 90. letech se počet Vietnamců začal opět zvyšovat, neboť kromě osob, které se z ekonomických důvodů rozhodly zůstat v ČR, začali přicházet i Vietnamci ze sousedních států. Nejvyšší koncentrace Vietnamců dle SLDB 2011 byla v Praze, Ústeckém a Karlovarském kraji⁷.

Občané Ruska byli početně méně významnou skupinou cizinců, avšak historie jejich přítomnosti je dlouhá. Přicházet začali již ve 20. letech 20. století, kdy Československo v rámci tzv. „ruské akce“ (pomoc dětem, ženám, invalidům, technickým a kulturním pracovníkům, zemědělcům a studentům po bolševickém převratu v roce 1917) přijalo 25 tisíc občanů Ruska,

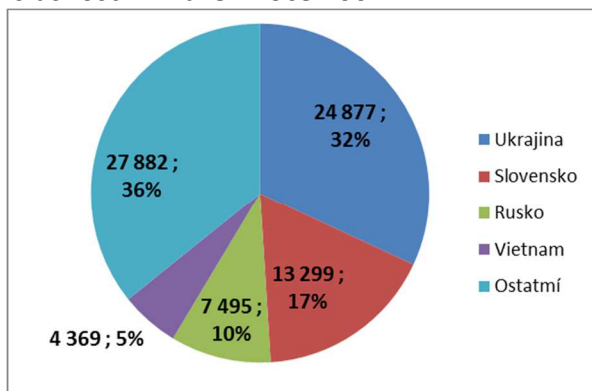
---

⁶ Sýkora, L. (2015)

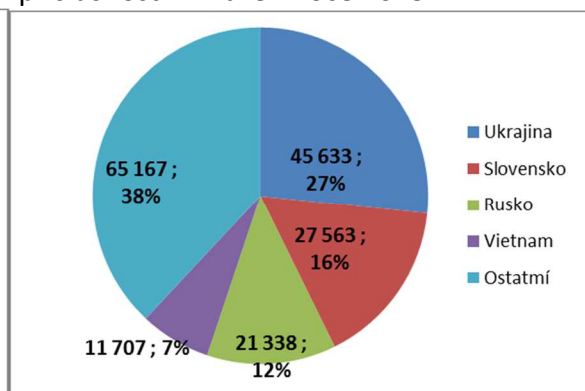
⁷ Krausová, T. (2014)

především z intelektuálních vrstev. Ve 30. letech jejich počet opět klesl – kvůli ekonomické krizi a kvůli pronásledování emigrantů nacisty v době okupace. Po roce 1945 byla většina Rusů odvečena zpátky do Sovětského svazu. Poslední vlna emigrantů z Ruska přišla po rozpadu Sovětského svazu v 90. letech kvůli politické a ekonomické nejistotě. Největší koncentrace Rusů je v Praze, Středočeském a Karlovarském kraji⁸.

Obr. 3 Počet a struktura cizinců podle státní příslušnosti v Praze v roce 2004

Obr. 4 Počet a struktura cizinců podle státní příslušnosti v Praze v roce 2015

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

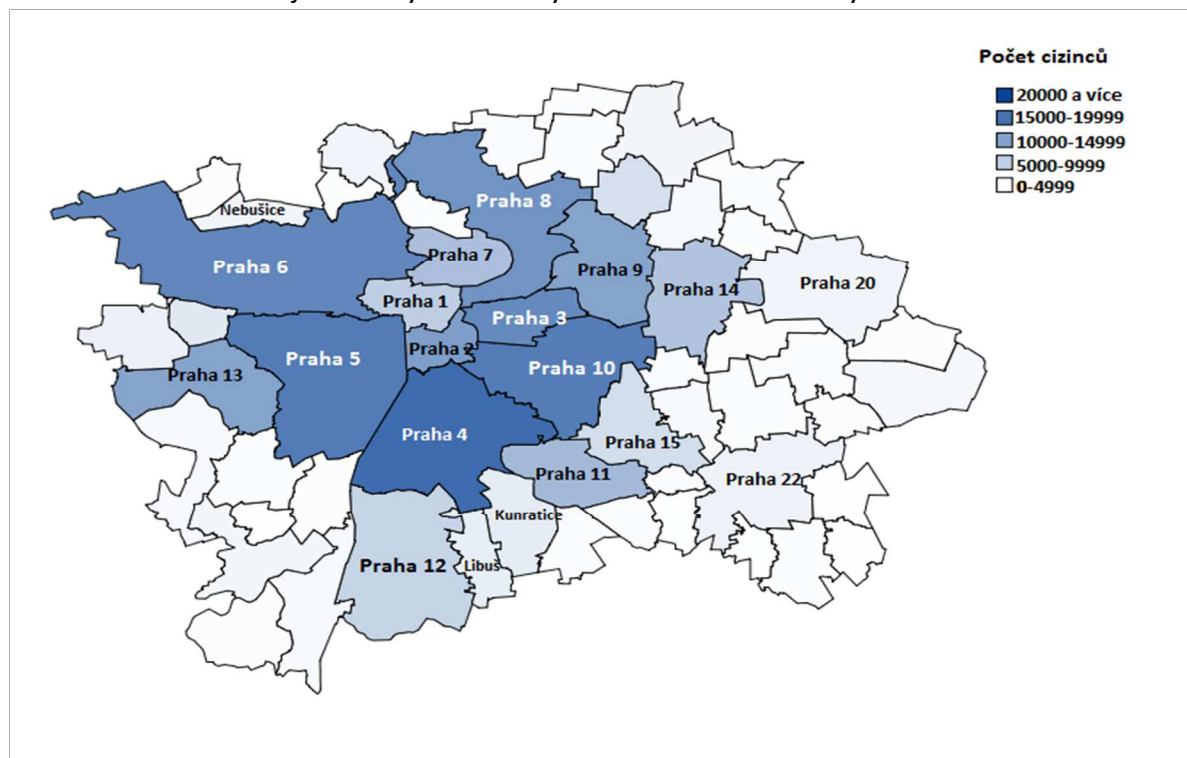
⁸ Krausová, T. (2014)

2. 3 Rozmístění cizinců v Praze

Koncentrace cizinců podle městských částí v Praze ukazuje, že největší absolutní zastoupení cizinců je v obvodech s největší populační velikostí (MČ Praha 4, MČ Praha 10, MČ Praha 5, MČ Praha 3, MČ Praha 6, MČ Praha 8). Oblasti s největším relativním zastoupením cizinců jsou obvody s nižším počtem obyvatel v centru města (MČ Praha 1, MČ Praha 2), dále městské části, kde se nacházejí ubytovny, které jsou využívány i osobami s časově omezeným, především pracovním pobytem (MČ Praha-Běchovice, MČ Praha 18), a oblasti, kde docházelo v posledních letech k nové rezidenční výstavbě (MČ Praha-Nebošice, MČ Praha-Kunratice, MČ Praha-Zličín (Obrázek 5 a Obrázek 6). Cizinci z Ukrajiny či Slovenska jsou na území Prahy poměrně rovnoměrně rozmístěni, naopak Vietnamci se vyznačují vyšší územní koncentrací, a to především v jižní části Prahy (MČ Praha-Libuš), kde se nachází areál Sapa. Západní cizinci se koncentrují především v tradičních prestižních lokalitách, jako je MČ Praha 1, MČ Praha 2, MČ Praha 6, MČ Praha-Nebošice⁹.

Obr. 5 Počet cizinců v jednotlivých městských částech hl. m. Prahy v roce 2015

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

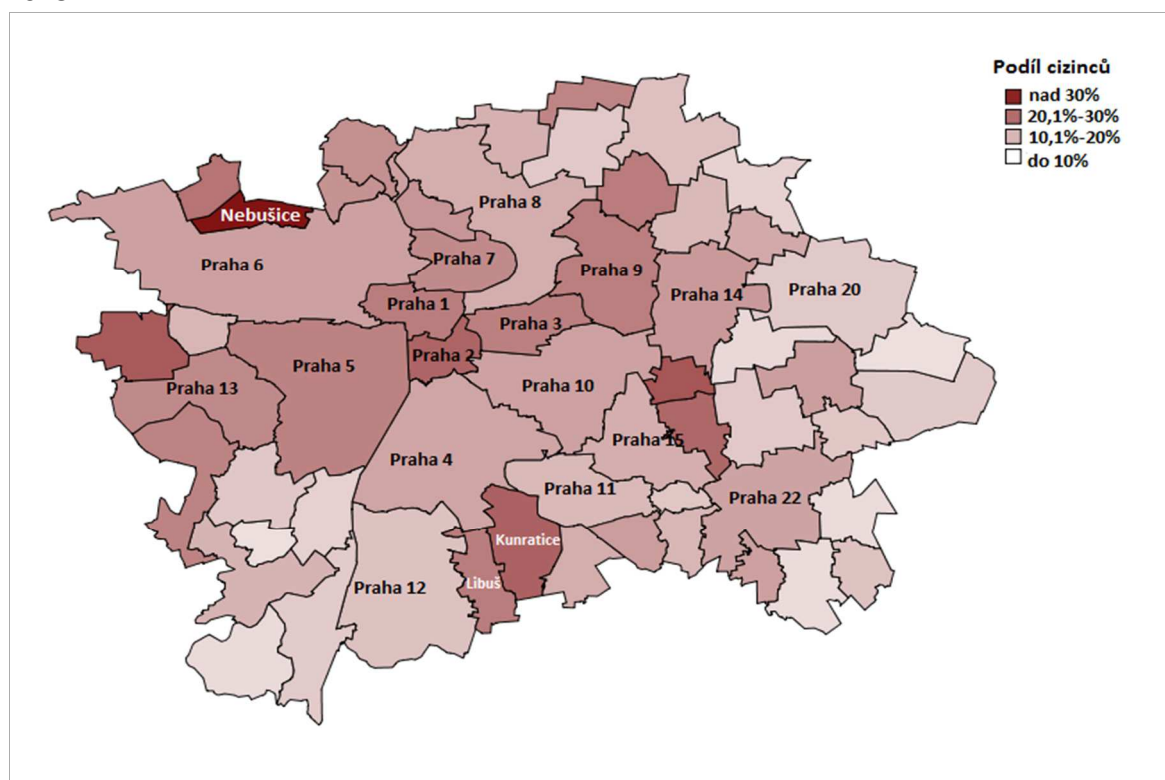
Území převážného pobytu cizinců v Praze je dlouhodobě ve středním severojižním pásu a na západě města. Početnost osob na území Prahy 4 byla dána zejména mimořádnou koncentrací vietnamských občanů v okolí areálu Sapa v Praze-Libuši, kde pracuje velké množství cizinců z Vietnamu.

⁹ Sýkora, L. (2015)

I přes postupné zvyšování podílu cizinců zůstává stále celý východ města pod průměrem počtu bydlících cizinců na území jednoho správního obvodu. Relativně značný nárůst zaznamenal segment od centra severovýchodním směrem, což současně naznačuje i stabilitu a růst zájmu cizinců o bydlení v centrální (vnitřní) části města.

Atraktivita některých území Prahy pro cizince v druhé polovině minulého desetiletí nevzrostla, naopak poklesl počet zde zaregistrovaných osob. Vysoká výchozí základna v některých dalších obvodech však znamená, i při nižším relativním nárůstu, velký absolutní přírůstek a zachování základní relace územního rozmístění bydliště cizinců také v roce 2015.

Obr. 6 Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel v jednotlivých městských částech v roce 2015

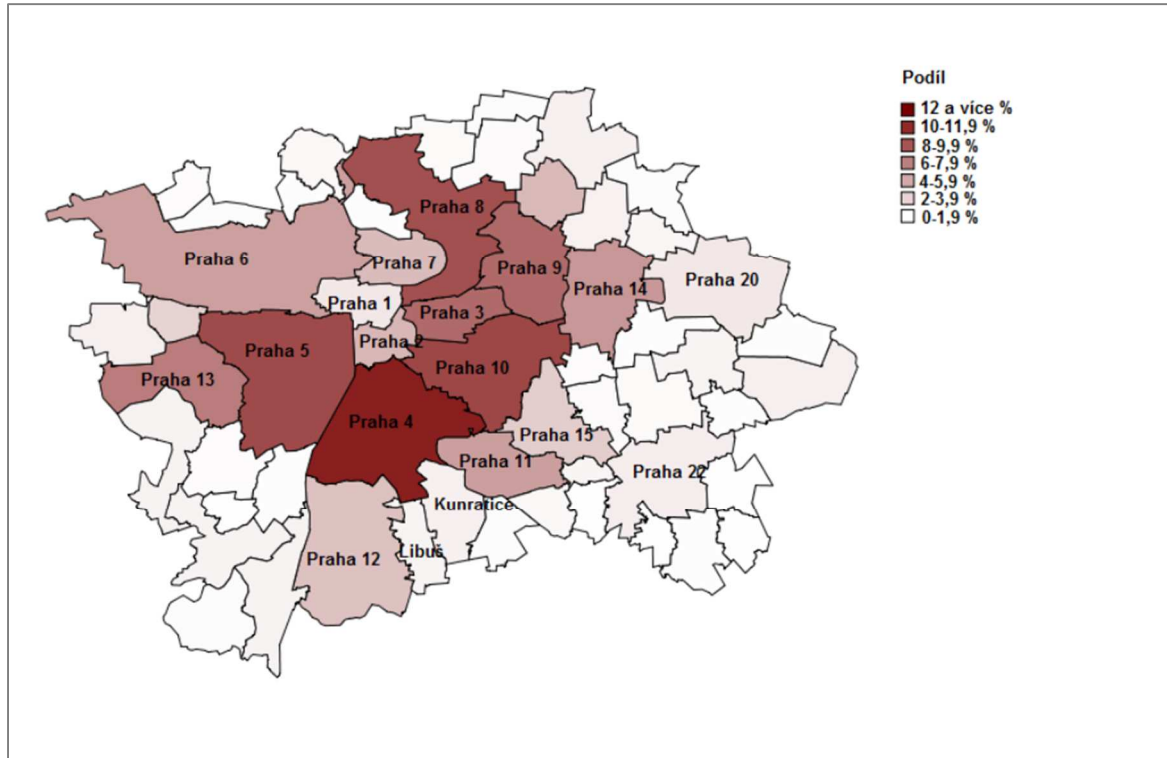

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Průměr celé Prahy (k 31. 12. 2015 odpovídal 14 %) překračuje necelá polovina městských částí. Naopak podíl cizinců na počtu obyvatel v plné 1/3 MČ nedosahuje 10 % a v 6 okrajových MČ na východě města je podíl menší než 5 %. Podílové zastoupení této specifické skupiny obyvatel je v rozhodující míře odvislé od celkového počtu obyvatel městské části. Proto největší podíl cizinců na svém území mají městské části s malým/menším počtem obyvatel – Nebušice 32 %. Důvody velké míry zastoupení cizinců mohou být odlišné a mohou ovlivňovat řešení některých specifických kapacit obslužných funkcí konkrétních lokalit. Například v Běchovicích jde ve velké míře o hromadné ubytování (osob s časově omezeným, především pracovním pobytem), v Nebušicích o bydlení dlouhodobé v „klasických“ objektech. Tyto odlišnosti se však obecně mohou týkat většiny MČ. Pro lepší pochopení chování populace cizinců je nezbytné analyzovat ji podle dalších důležitých sociodemografických charakteristik – věk, pohlaví, vzdělání apod.

Kromě celkového počtu cizinců je důležitým ukazatelem země původu, resp. státní příslušnosti, která je osobami přicházejícími ze zahraničí zaregistrována.¹⁰

Obr. 7 Podíl Ukrajinců v jednotlivých městských částech na celkovém počtu Ukrajinců v hl. m. Praze v roce 2015

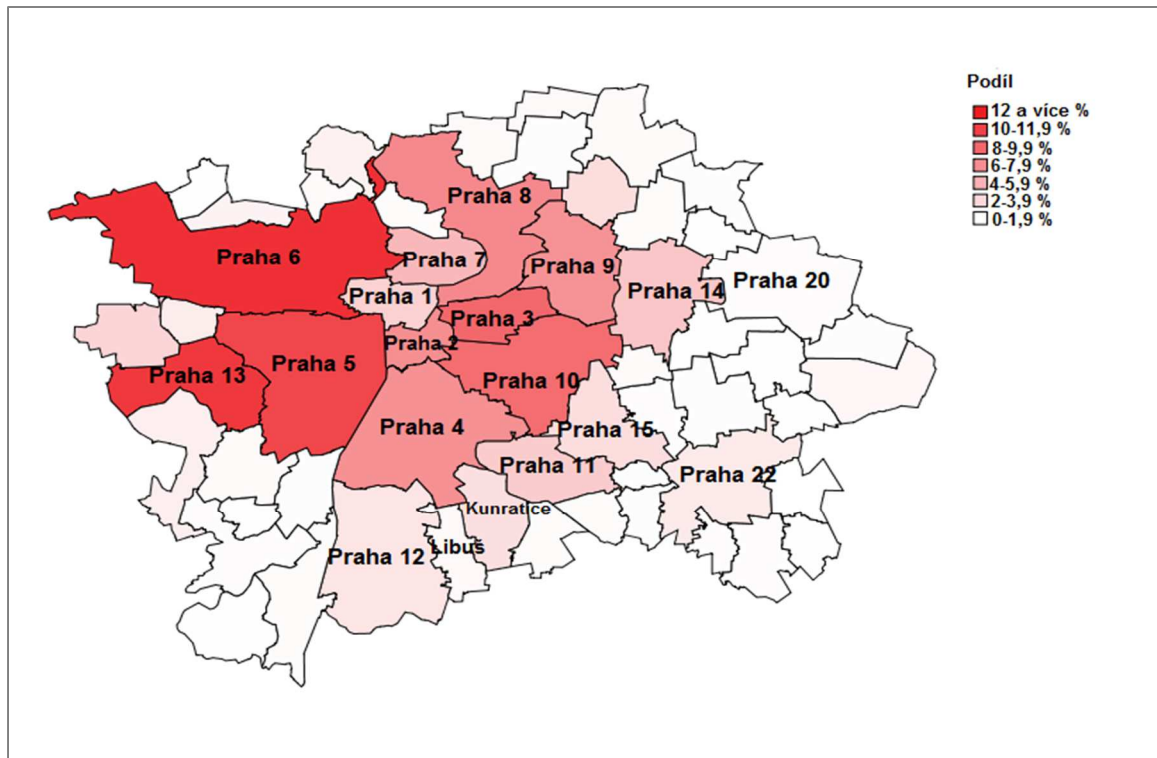
Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

V uvedených obrázcích (Obrázek 7–Obrázek 9) jsou znázorněny podíly cizinců hlášených v jednotlivých městských částech na celkovém počtu cizinců v Praze, a to podle státní příslušnosti. Vybrané jsou zde tři populačně nejpočetnější skupiny cizinců ze třetích zemí.

Vietnamci se vyznačují vyšší územní koncentrací, a to především v jižní části Prahy (MČ Praha 4 a MČ Praha-Libuš). Cizinci z Ruska se zase koncentrují především v tradičních prestižních lokalitách, jako je MČ Praha 6 a MČ Praha 5. Ukrajinci poměrně hodně "kopírují" rozložení celé populace cizinců a nevykazují tak výraznou prostorovou koncentraci.

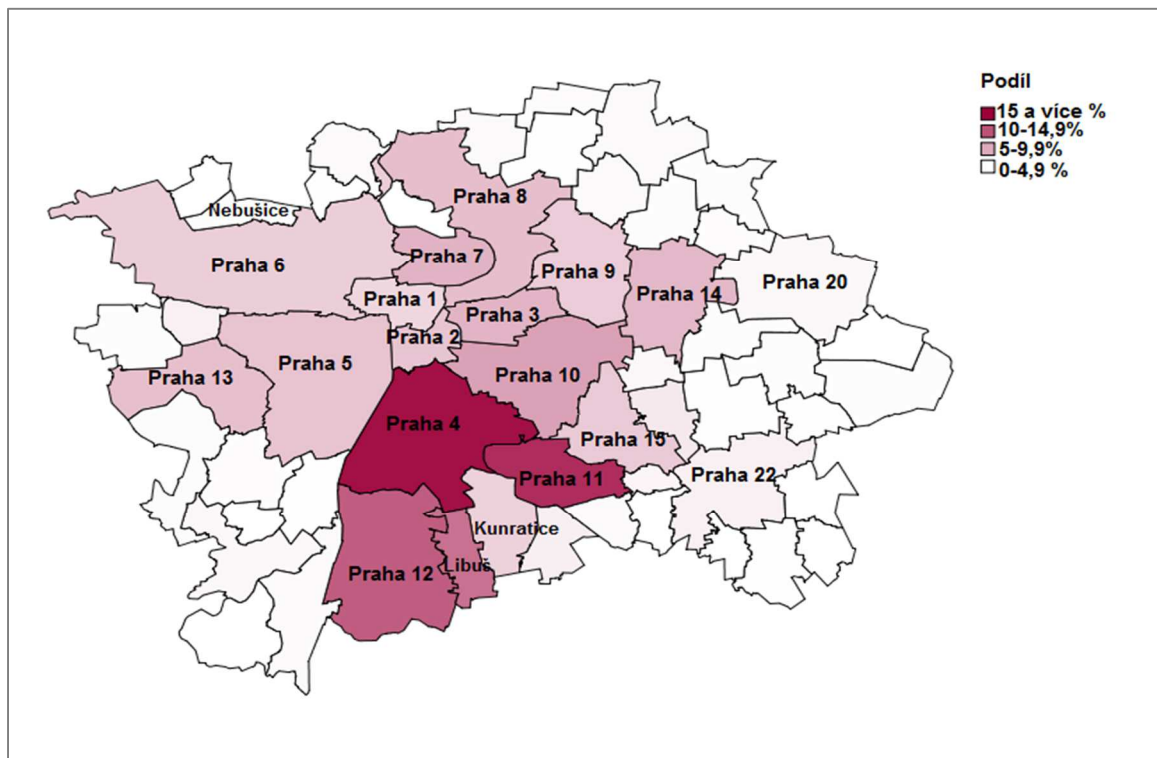
¹⁰ Mejstřík, J. (2013)

Obr. 8 Podíl Rusů v jednotlivých městských částech na celkovém počtu Rusů v hl. m. Praze v roce 2015

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Obr. 9 Podíl Vietnamců v jednotlivých městských částech na celkovém počtu Vietnamců v hl. m. Praze v roce 2015

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

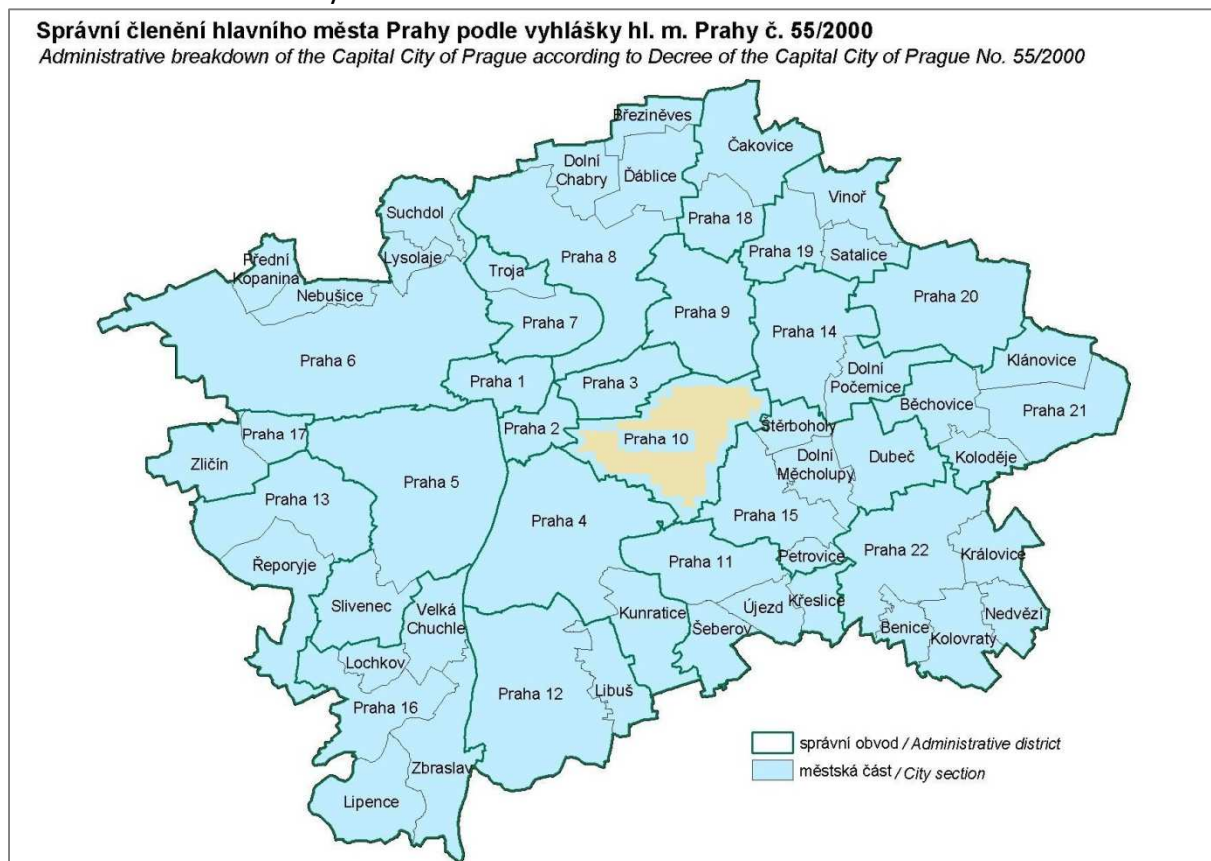
2.4 Pozice Prahy 10

Praha 10 je situována v jihovýchodní části hlavního města a zahrnuje historické obce Strašnice, Malešice, Vršovice, část Záběhlic, Vinohrad a Michle. Různorodá městská část tak zahrnuje vilové čtvrti, měšťanské domy, sídliště, ale také mnoho sportovišť, zeleně či kulturních prostorů.

Na území současné Prahy 10 najdeme přibližně 7 tisíc domů a 55 tisíc bytů, v nichž k 31. 12. 2015 žilo přibližně 108 000 obyvatel. Co do počtu obyvatel se městská část Praha 10 řadí na druhou příčku (za Prahu 4, kde žije 128 000 obyvatel).

Praha 10 sousedí na severu s městskou částí Praha 3, kde hranice probíhají přímo v hustě zastavěné části vnitřního města. Na to navazuje hranice s městskou částí Praha 9, která se nachází v již méně zastavěném území a přechází na severovýchodní straně do spíše průmyslové oblasti na hranicích s MČ Praha 9. Jihovýchodně hraničí Praha 10 s MČ Praha-Štěrboholy a ve východním směru pak s MČ Praha 15, kde část hranice tvoří tok Botiče v oblasti přírodního parku Hostivař – Záběhlice. Na krátkém úseku na jihu hraničí Praha 10 s Prahou 11. Nejdélší hranici má Praha 10 na jihozápadní straně s MČ Praha 4. S Prahou 2 probíhá poměrně krátká hranice na západě územím Vinohrad. Nejvýše položené místo v Praze 10 je v nadmořské výšce 310 m n. m., nejnižší místo leží ve výšce 195 m n. m.

Obr. 10: Poloha MČ Prahy 10

Zdroj: ČSÚ

2.5 Skladba cizinců žijících na území MČ Praha 10

Při analýze sociální struktury cizinců vycházíme z individuálních dat ze SLDB 2011. Dostupná jsou data o věku, pohlaví, vzdělání, ekonomické aktivitě a postavení osob v zaměstnání. Problémem tří posledně jmenovaných ukazatelů je, vedle již relativně "starých" dat, že velmi často je zde vysoký podíl nezjištěných dat. Je to způsobeno tím, že data za cizince, která nebyla získána pomocí SLDB, jsou do souboru SLDB doplněna z dat registrů Cizinecké policie ČR, která však ve své databázi nemá tak podrobná data. I přes tento nedostatek data ukazují zajímavé výsledky, mají svou vypovídací hodnotu a při hodnocení delších časových řad lze vysledovat velice zajímavé trendy.

2.5.1. Početní vývoj obyvatel a cizinců v městské části Praha 10

Počet obyvatel městské části Praha 10 v časovém období mezi roky 2004–2015 se nejprve pomalu zvyšoval na svoje maximum v roce 2009 (počet obyvatel k 31. 12. 2009 byl 111 475) a v následujících letech mírně klesal. Nárůst počtu mezi roky 2006–2009 byl následkem zvýšeného stěhování, kdy migrační saldo dosahovalo až k hodnotám okolo 3000. Přirozenou měnou městská část Praha 10 ve sledovaném období pouze ztrácela.

Ačkoliv bylo migrační saldo téměř vždy kladné, v roce 2009 se dostává do záporných čísel a populace Prahy 10 začíná ztrácet. Hodnota migračního salda se již nedostává na vyšší úroveň než přirozená měna obyvatelstva a počet obyvatel na Praze 10 se každoročně snižuje.

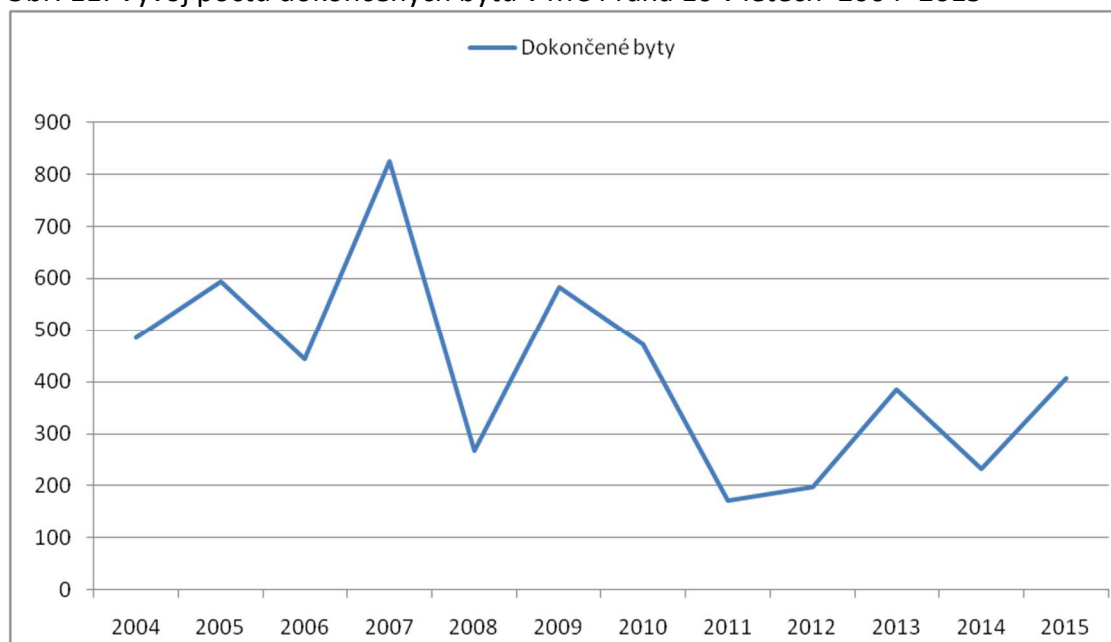
Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel a ukazatelů měny obyvatelstva MČ Praha 10 v období let 2004–2015

	Střední stav obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek (úbytek)		
						přirozený	stěhováním	celkový
2004	106 939	988	1 570	4 455	3 594	-582	861	279
2005	107 610	1 010	1 530	5 674	4 482	-520	1 192	672
2006	108 195	1 122	1 583	6 653	5 572	-461	1 081	620
2007	109 095	1 132	1 432	8 120	5 913	-300	2 207	1 907
2008	111 219	1 248	1 468	7 399	6 010	-220	1 389	1 169
2009	111 475	1 215	1 505	5 964	6 311	-290	-347	-637
2010	110 739	1 284	1 497	5 927	5 791	-213	136	-77
2011	109 086	1 197	1 438	5 210	5 236	-241	-26	-267
2012	108 914	1 171	1 458	5 760	5 397	-287	363	76
2013	108 709	1 136	1 459	5 552	5 826	-323	-274	-597
2014	108 620	1 225	1 436	6 126	5 399	-211	727	516
2015	108 850	1 212	1 488	5 365	5 326	-276	39	-237

Zdroj: www.czso.cz

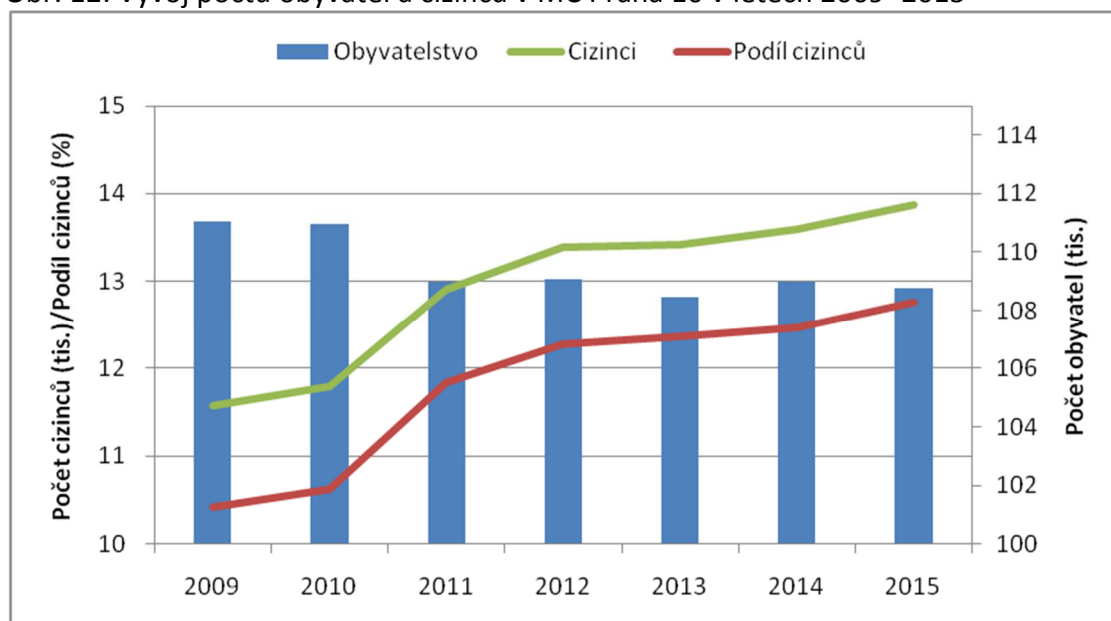
Za sníženou míru migračního salda může do jisté míry i kolísání počtu dokončených bytů, kdy po stavebním boomu z roku 2007 nastal velký propad.

Obr. 11: Vývoj počtu dokončených bytů v MČ Praha 10 v letech 2004–2015

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Obr. 12: Vývoj počtu obyvatel a cizinců v MČ Praha 10 v letech 2009–2015

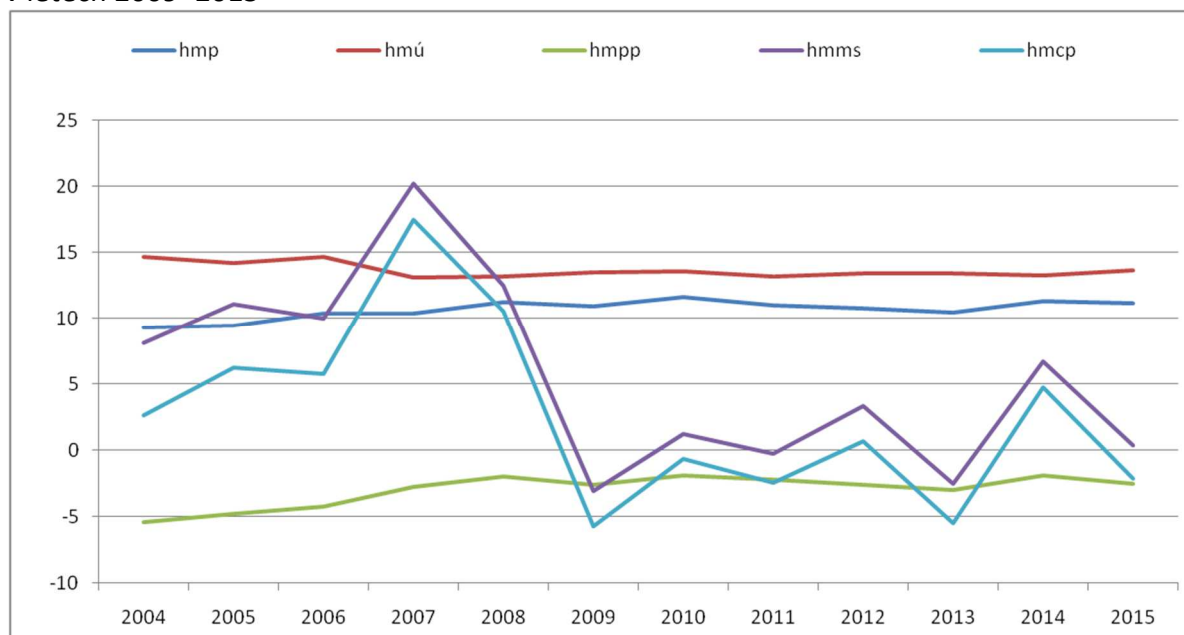
Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Tabulka 1a: Celkový počet a struktura cizinců v MČ Praha 10, k 31. 12. 2015

Cizinci celkem	z toho podle státního občanství										
	Ukrajina	Slovensko	Rusko	Vietnam	Čína	Kazachstán	Bulharsko	Spojené státy	Německo	Velká Británie	Ostatní
13 874	3 930	2 453	1 652	644	389	337	298	286	204	245	3 436

Zdroj: www.czso.cz

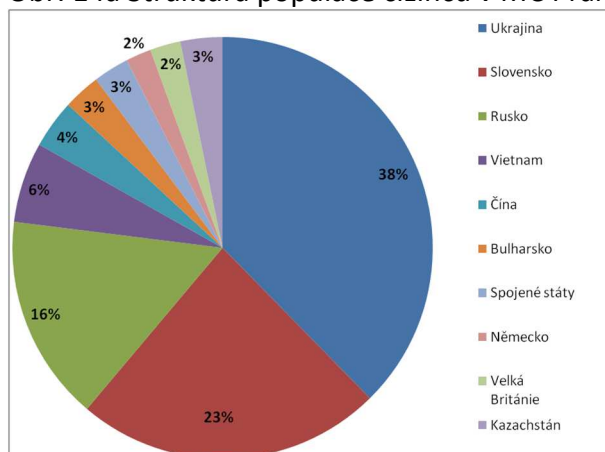
Obr. 13: Vývoj hrubých měr populačního vývoje obyvatelstva MČ Praha 10 v letech 2009–2015¹¹

Zdroj: www.czso.cz

2.5.2. Struktura cizinců dle státního občanství v MČ Praha 10

Obr. 14a Struktura populace cizinců v MČ Praha 10 (k 31. 12. 2015)

Zdroj: www.czso.cz

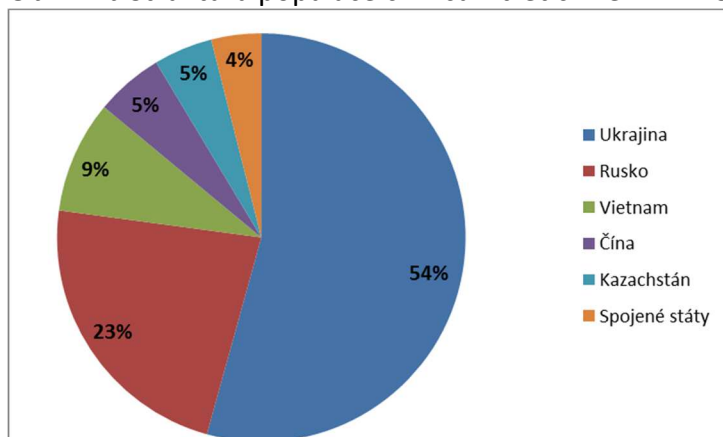
Struktura cizinců v MČ Praha 10 se dle tří největších skupin cizinců prakticky neliší od celopražského průměru (Obrázek 14a a Obrázek 4). Struktura je prakticky totožná především

¹¹hmp – hrubá míra porodnosti
 hmú – hrubá míra úmrtnosti
 hmpp – hrubá míra přirozeného přírůstku
 hmms – hrubá míra migračního salda
 hmcp – hrubá míra celkového přírůstku

z důvodu značné populační velikosti a heterogenity městské části. Přes 60 % ze všech cizinců představují Ukrajinci a Slováci. Třetí největší skupinu cizinců tvoří občané Ruska, ostatní menšiny mají podíl výrazně nižší než 10 %.

Obr. 14b Struktura populace cizinců z třetích zemí v MČ Praha 10 (k 31. 12. 2015)

Zdroj: www.czso.cz

2.5.3. Prostorová koncentrace cizinců v MČ Praha 10

V městské části Praha 10 žilo v roce 2015 celkem 13 875 cizinců (souhrn všech cizinců – občané třetích zemí i občané států EU). Nalézá se zde celkem 60 ZSJ, pro nedostupnost mapového podkladu jsou zde uvedené kartogramy za katastrální území. V 52 ZSJ žije alespoň jeden cizinec.

Nejvíce cizinců je hlášeno v ZSJ Staré Vršovice (přes 1000 lidí). Je to do velké míry dáno tím, že tato ZSJ je celkově nejpočetnější. Při porovnání relativního zastoupení cizinců v jednotlivých ZSJ pak největší podíl cizinců vykazuje ZSJ U teplárny, kde je koncentrace cizinců až 81 %. Zvýšený podíl v této lokalitě způsobuje existence ubytovny pro zahraniční dělníky.

Při porovnání podílu cizinců v jednotlivých katastrálních územích vychází katastrální území Michle jako oblast s největší koncentrací cizinců. Nutno podotknout, že je to však relativně populačně malé území, podobně je na tom katastrální území Vinohrad. Ostatní čtyři katastrální území jsou podílem cizinců velice podobné.

Zajímavé je však porovnání katastrálních území z hlediska struktury populace cizinců. Až na Vinohrady, kde jsou v čele podle počtu osob občané USA, všude vedli občané s ukrajinskou státní příslušností. Vinohrady jsou považovány za "prestížní" adresu, a proto sem míří převážně občané západních zemí. Nižší podíl Ukrajinců v této oblasti je zapříčiněn rovněž nízkou koncentrací ubytování hromadného charakteru.

Druhou nejpočetnější skupinu cizinců tvoří občané Slovenské republiky. I když se Slovensko nepočítá mezi tzv. "třetí" země, nedá se populace Slováků, vzhledem k její populační velikosti, přehlížet.

Vietnamská populace o sobě dala vědět pouze v katastrálním území Michle, což může být relativně dobře vysvětleno tím, že jde o oblast sousedící s MČ Praha 4, kde je koncentrována téměř polovina pražského vietnamského obyvatelstva.

Tabulka 2: Přehled základních sídelních jednotek (ZSJ) dle počtu obyvatel, počtu cizinců a podílu cizinců na celkové populaci ZSJ (stav k 3/2011)

Název-základní sídelní jednotka	Počet obyvatel	Počet cizinců	Podíl cizinců	Název-základní sídelní jednotka	Počet obyvatel	Počet cizinců	Podíl cizinců
Staré Vršovice	5871	1034	18%	Nové Vršovice	5486	223	4%
Zahradní Město-východ	4791	897	19%	Zborov	2430	213	9%
Vršovice-západ	2858	749	26%	Hradešínská	1214	212	17%
Nové Zahradní Město	1882	695	37%	Pod vinohradskou nemocni	2493	211	8%
Vršovice-sever	3752	616	16%	Záběhllice-východ	2207	203	9%
Záběhllice-západ	5013	615	12%	Třebešín	1922	137	7%
U Nových Malešic	1705	564	33%	Francouzská-Voroněžská	546	113	21%
Vršovice-střed	3699	523	14%	Květnická	1445	90	6%
Nové Malešice	7127	519	7%	Nad Olšínami	949	65	7%
Vršovice-u Botiče	4639	497	11%	Nové Strašnice	1048	63	6%
Strašnice-západ	4517	487	11%	Eden	1931	58	3%
Rybničky I-II	3116	483	16%	U teplárny-jih	129	41	32%
Vršovice-východ	4425	456	10%	Bohdalecké kolonie	214	22	10%
Michle-východ	983	443	45%	Seřaďovací nádraží	85	16	19%
Strašnice-Na Skalce	4508	440	10%	Stadión Slávie	83	14	17%
Průběžná	4668	414	9%	U Zborova	612	12	2%
U Primasky	4072	413	10%	Trnkov	133	8	6%
U Orionky	1643	382	23%	U záběhlického zámku	54	7	13%
Zahradní Město-střed	4651	378	8%	Bohdalec-sever	300	7	2%
Zahradní Město-západ	3338	359	11%	Pod Bohdalcem	9	5	56%
U teplárny	360	291	81%	Vinohradská nemocnice	46	4	9%
Solidarita	4119	273	7%	KOH-I-NOOR	9	3	33%
Staré Malešice	2488	271	11%	Strašnice-východ	13	3	23%
Bohdalec-jih	1678	264	16%	Na Slatinách	30	2	7%
Rybničky III	2912	233	8%	U Hagiboru-západ	50	2	4%

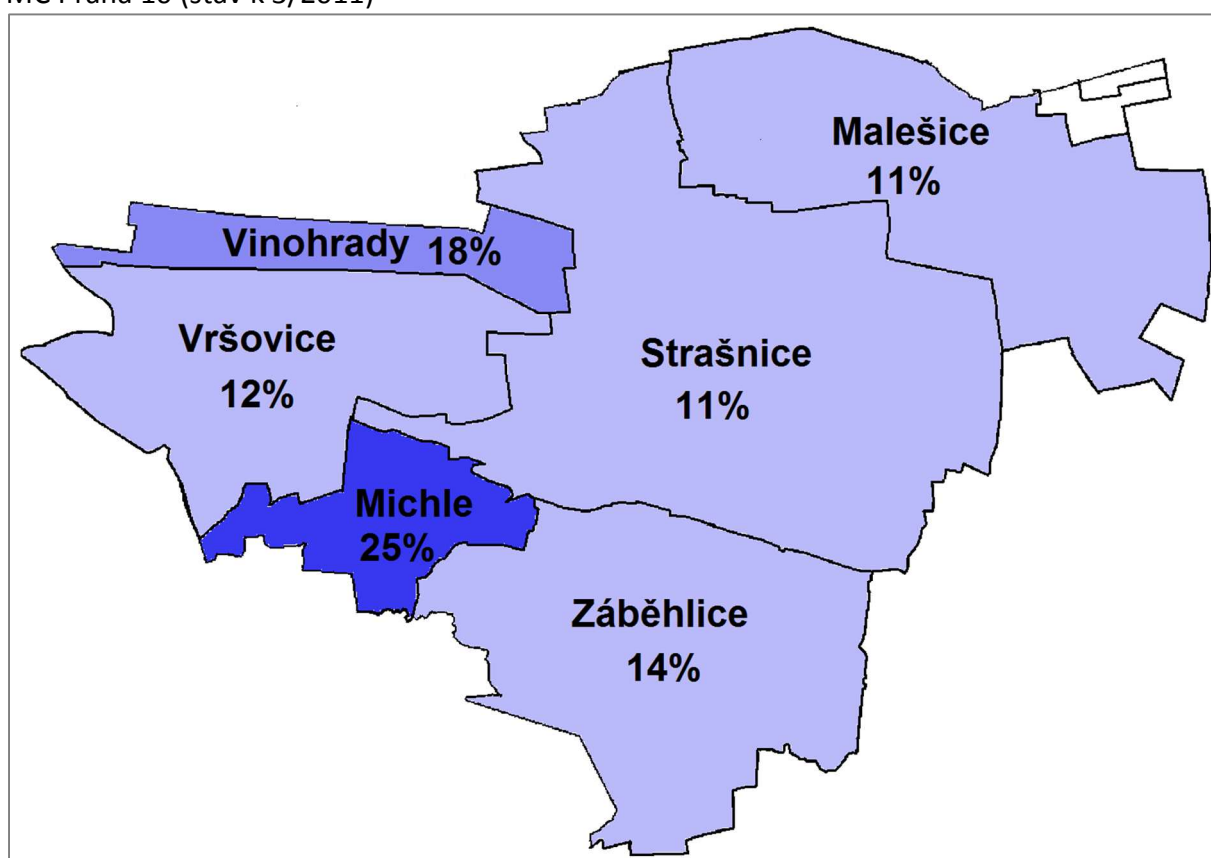
Zdroj: SLDB 2011

Tabulka 2a: Počet a podíl cizinců ve čtvrtích MČ Praha 10 (stav k 3/2011)

Čtvrť	Počet cizinců celkem	Celkem obyvatel	Podíl cizinců
Michle	731	2 905	25%
Vinohrady	776	4 398	18%
Záběhlice	3 162	22 069	14%
Vršovice	4 396	35 560	12%
Strašnice	4 057	37 502	11%
Malešice	1 134	10 716	11%
Žižkov	2	50	4%

Zdroj: www.czso.cz, SLDB 2011, vlastní výpočty

Obr. 15: Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatelstva v jednotlivých katastrálních územích MČ Praha 10 (stav k 3/2011)

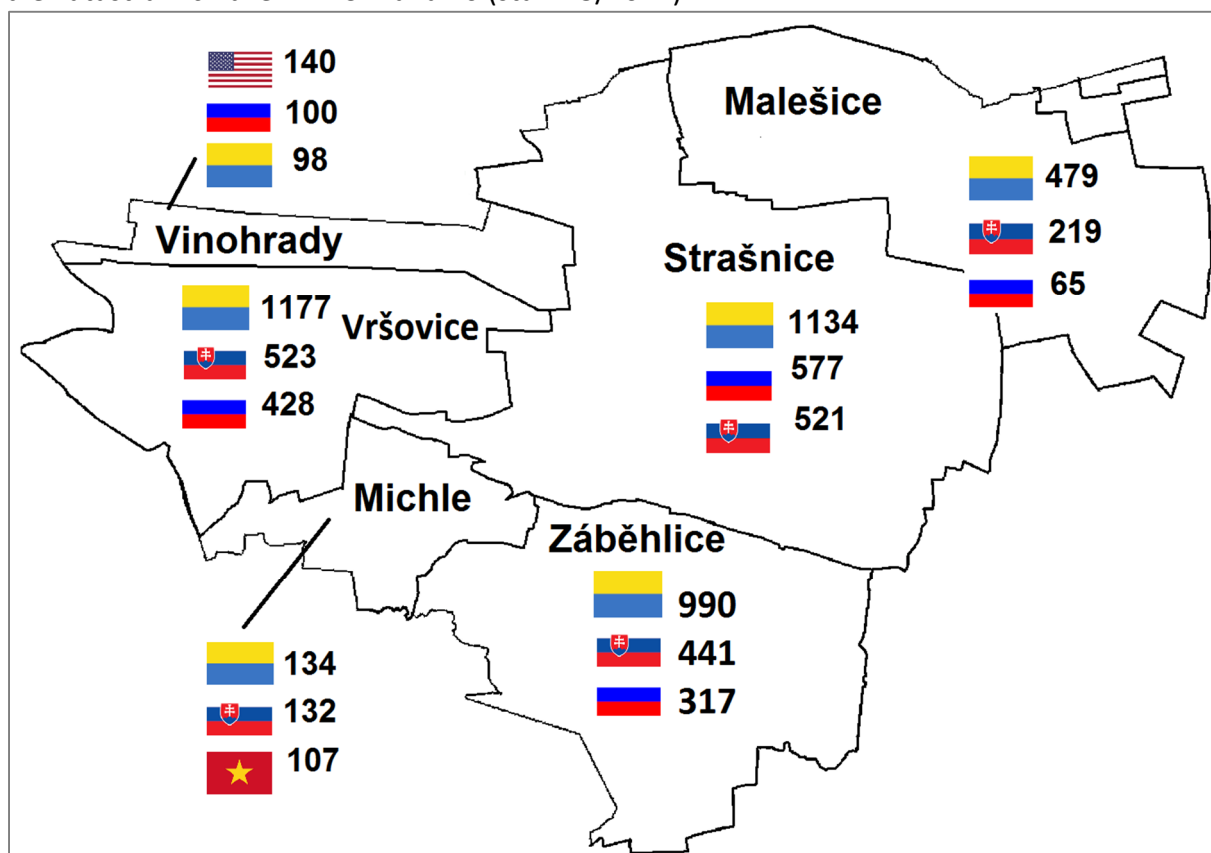

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Při detailnější analýze ruské menšiny na území MČ Praha 10 je patrné, že více než třetina osob s ruským občanstvím se koncentruje v oblasti Strašnic. Naopak nejméně se jich usadilo v Michli či Malešicích. U ukrajinského obyvatelstva je výraznější výskyt v oblastech Strašnic, Záběhlic či Vršovic. Ukrajinské obyvatelstvo se koncentruje především v oblastech se zvýšeným výskytem hromadných ubytovacích zařízení.

Vietnamci se koncentrují zejména v katastrálním území Vršovic a spíše při jihozápadní oblasti Prahy 10. U Vietnamců hraje roli také relativní blízkost a dostupnost areálu Sapa v Praze-Libuši, kde pracuje velké množství cizinců z Vietnamu.

Obr. 16: Pořadí obyvatel dle státní příslušnosti (vždy první tři nejčetnější cizí státní občanství) dle katastrálních území MČ Praha 10 (stav k 3/2011)

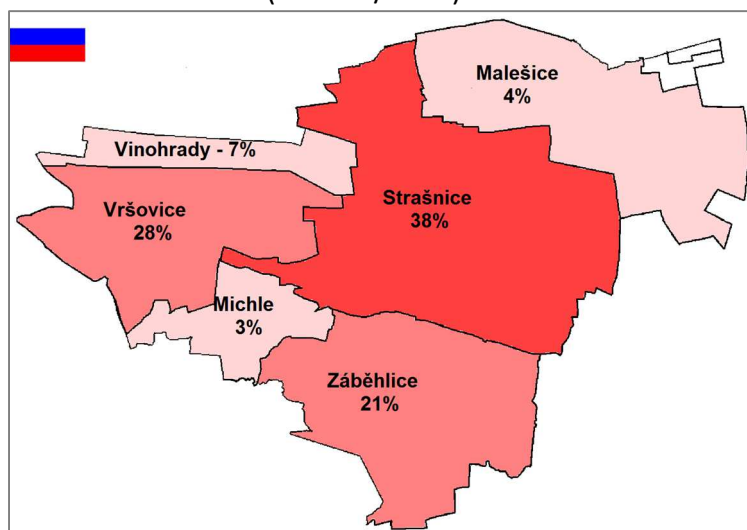
Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Tabulka 2b: Počet cizinců ze třetích zemí ve čtvrtích MČ Praha 10 (stav k 3/2011) – 6 početně nejsilnějších skupin dle státní příslušnosti

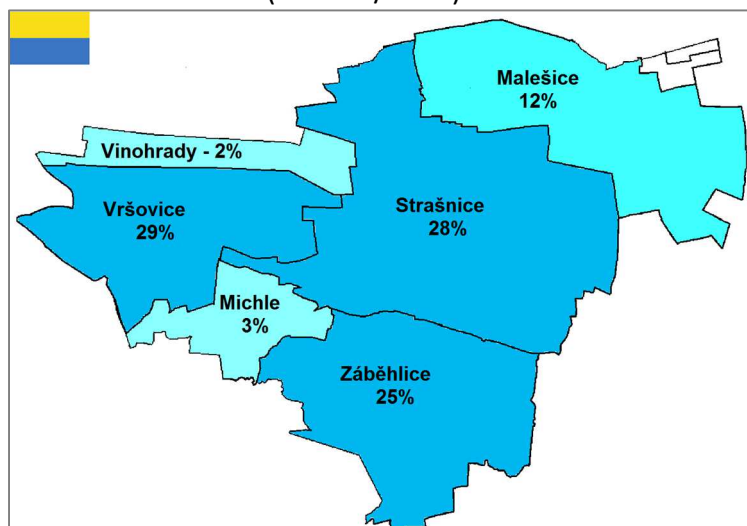
Čtvrť	Ukrajina	Rusko	Vietnam	Čína	Kazachstán	Spojené státy
Malešice	479	65	36	2	7	11
Michle	134	47	107	35	19	9
Strašnice	1134	577	146	89	157	53
Vinohrady	98	100	19	1	20	140
Vršovice	1177	428	222	147	55	118
Záběhlice	990	317	76	109	47	10
Celkem	4012	1534	606	383	305	341

Zdroj: www.czso.cz, SLDB 2011, vlastní výpočty

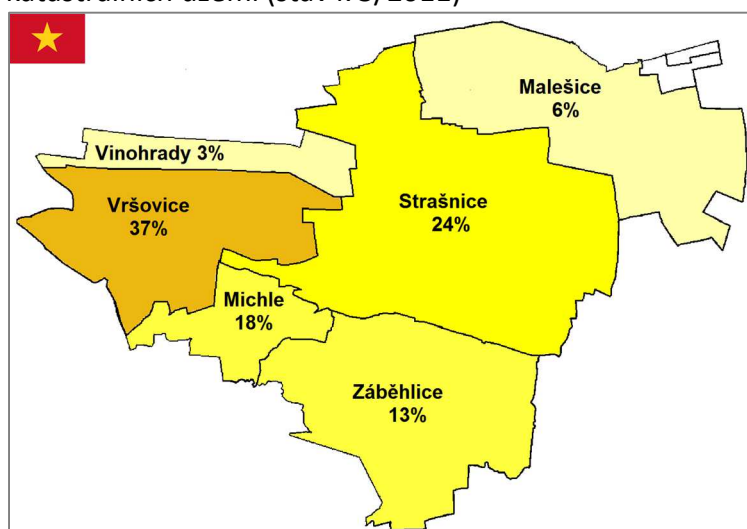
Obr. 17. Rozložení obyvatel s ruskou státní příslušností na území MČ Praha 10 podle katastrálních území (stav k 3/2011)

Obr. 18. Rozložení obyvatel s ukrajinskou státní příslušností na území MČ Praha 10 podle katastrálních území (stav k 3/2011)

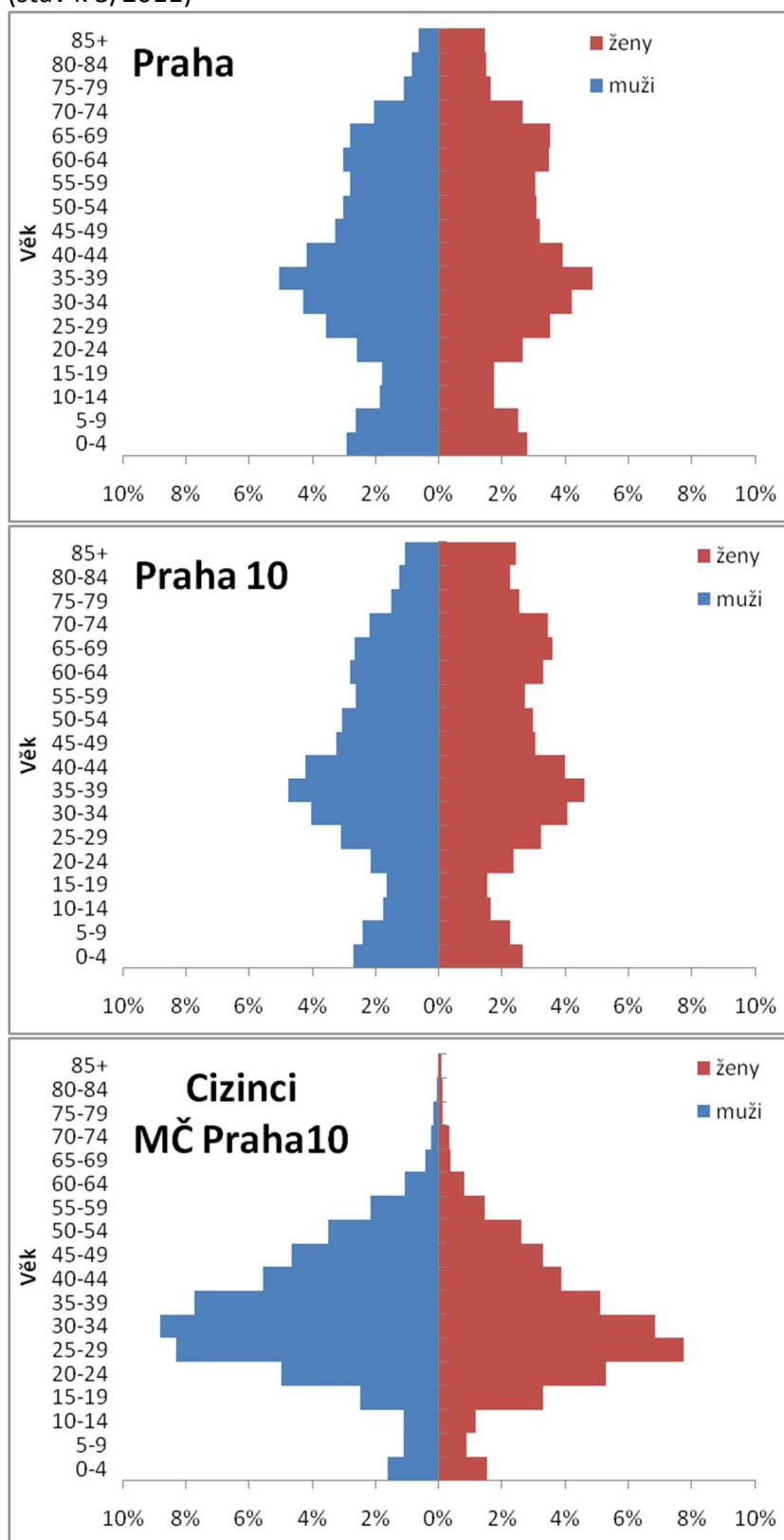
Obr. 19. Rozložení obyvatel s vietnamskou státní příslušností na území MČ Praha 10 podle katastrálních území (stav k 3/2011)

Zdroj: SLDB 2011, vlastní výpočty

2.5.4. Věková struktura obyvatel a cizinců v městské části Praha 10

Obr. 20-22 Porovnání věkových struktur mezi pražským obyvatelstvem a populací cizinců (stav k 3/2011)

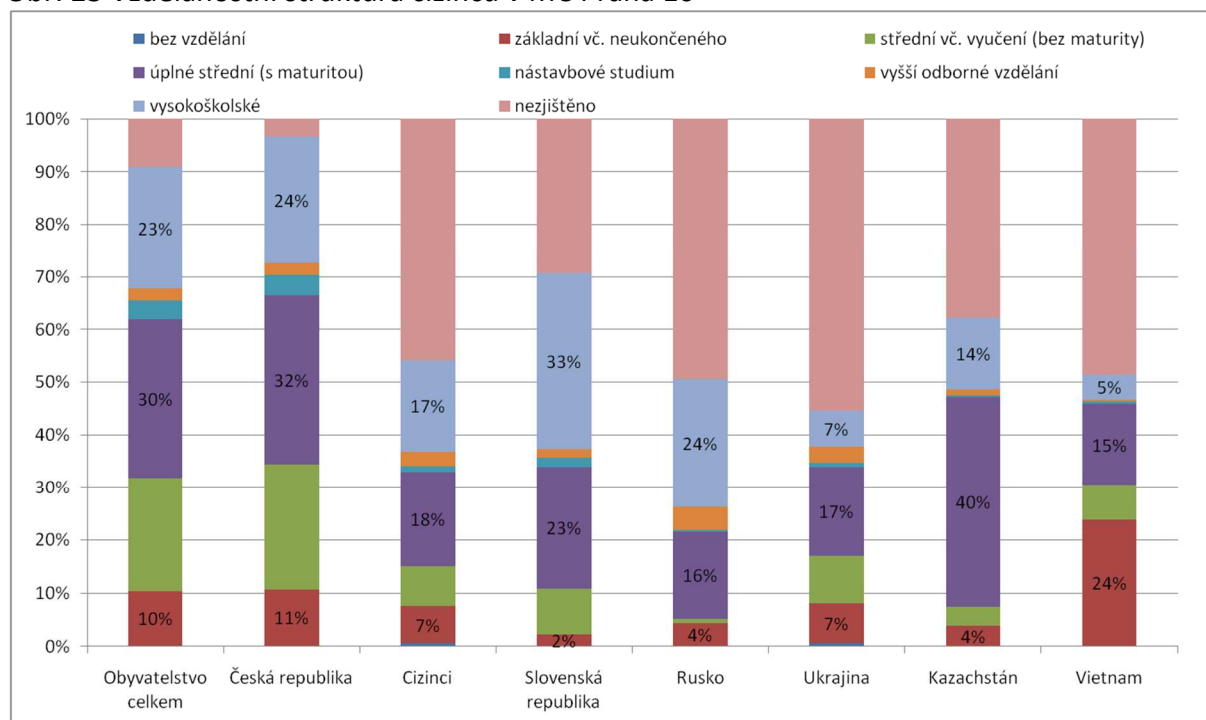
Zdroj: SLDB 2011, vlastní výpočty

Cizinci se obecně vyznačují mladší věkovou strukturou s převahou mužů nad ženami. Dle věkové struktury cizinců lze také uvažovat o převážně pracovní migraci – s prací nebo studiem je zpravidla spojeno povolení k pobytu. Populace cizinců se vyznačuje, na rozdíl od české populace, výrazným podílem ekonomicky aktivních lidí.

2.5.5. Vzdělanostní struktura cizinců v MČ Praha 10

Cizinci se podle statistických údajů oproti Čechům vyznačují spíše nižší vzdělaností. Údaje jsou ale ovlivněny vysokým podílem cizinců bez uvedeného nejvyššího vzdělání – výsledek sčítání ze SLDB je závislý na kvalitě vyplněných a odevzdaných sčítacích archů. V roce 2011 byly pro doplnění informací z neodevzdaných archů využity i informace z informačního systému evidence obyvatel Ministerstva vnitra. Zatímco ve vztahu k celkovému počtu obvykle bydlících obyvatel představuje podíl osob zařazených z administrativního zdroje 3,4 % obyvatel, v případě cizinců činil tento podíl 40,4 %. Informace z administrativního zdroje obsahují pouze základní data o osobách – věk, rodinný stav, státní občanství. Zdaleka tak nepokrývají škálu otázek zjišťovaných sčítacím formulářem, proto se u vzdělanostní struktury populace cizinců vyskytuje výrazný podíl s nezjištěným vzděláním.¹²

Obr. 23 Vzdělanostní struktura cizinců v MČ Praha 10

Zdroj: SLDB 2011, vlastní výpočty

¹² Krausová (2014)

Ve vzdělanostní struktuře cizinců byly nejvíce zastoupeny osoby se středoškolským vzděláním s maturitou. Osoby se základním, středním (bez maturity) a vysokoškolským vzděláním měly zhruba rovnoměrné zastoupení - podíl okolo jedné pětiny z populace cizinců.

Mezi jednotlivými státními občanstvími byly ve vzdělanostní struktuře významné rozdíly. V zastoupení základního vzdělání byly proti hodnotě za všechny cizince výrazně vyšší hodnoty u občanů Vietnamu. Naopak na druhém konci vzdělanostní škály občané Ruska a Slovenska měli vyšší podíly vysokoškolského vzdělání.

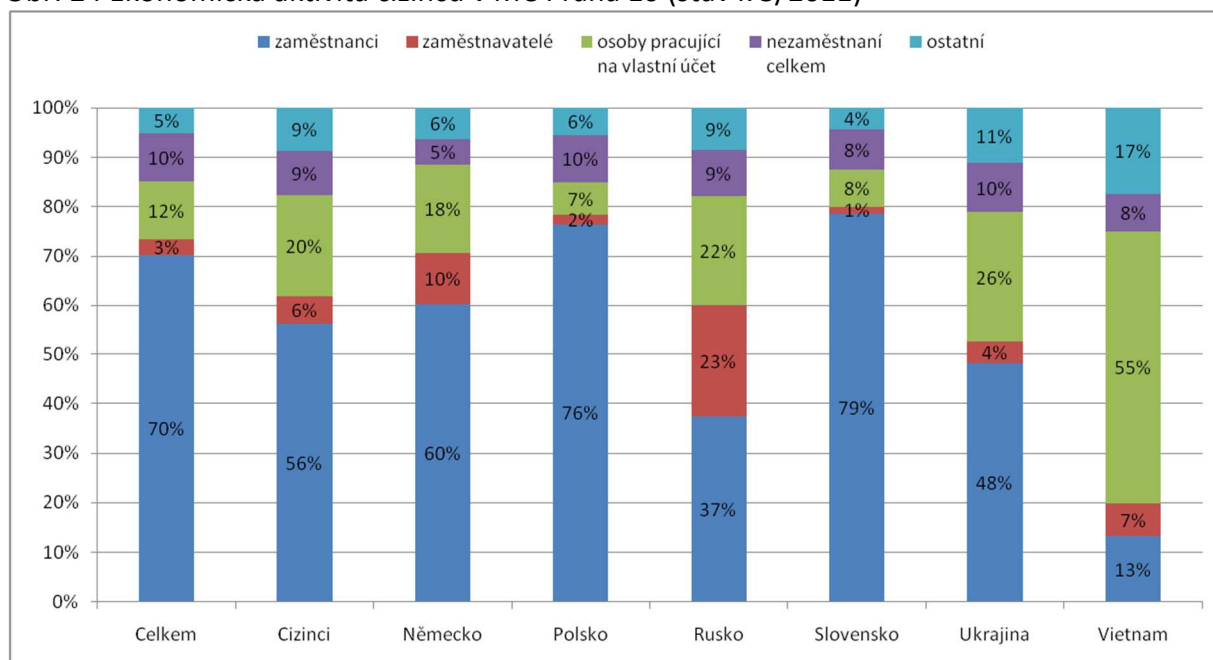
U občanů Ukrajiny největší podíl tvořili středoškoláci s maturitou či absolventi vyšších odborných škol.

2.5.6. Ekonomická aktivita cizinců

Cizinci jsou méně často zaměstnanci než celková populace (obrázek 24). Jen Slováci a Poláci jsou z více jak tří čtvrtin zaměstnanci. Oproti celkovému průměru jsou cizinci poměrně překvapivě více zaměstnavatelé. Cizinci dosahují vyšších hodnot osob pracujících na vlastní účet, což je především patrné u Vietnamců, kde je více než polovina vietnamské populace OSVČ.

Celková nezaměstnanost cizinců je velmi podobná celé populaci (stav k březnu 2011, době sčítání).

Obr. 24 Ekonomická aktivita cizinců v MČ Praha 10 (stav k 3/2011)

Zdroj: SLDB 2011, vlastní výpočty

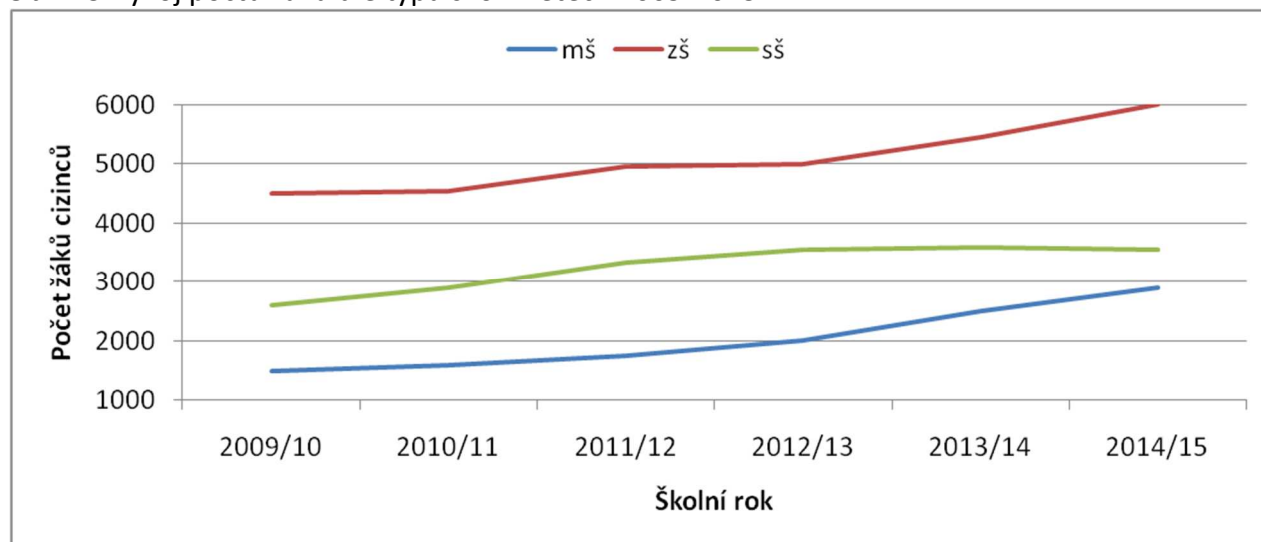
2.6 Vzdělávání dětí cizinců

2.6.1 Cizinci ve školách na úrovni hl. m. Prahy

Podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, (školský zákon) mají všichni cizinci přístup ke vzdělávání za stejných podmínek jako občané České republiky (dále také jen ČR).

V „Metodickém doporučení k začleňování žáků-cizinců do výuky v českých základních školách“ je za žáka-cizince považován takový žák, jehož rodiče mají jiné občanství než české. Do této kategorie spadají jednak děti, které s rodiči do České republiky právě přicestovaly, ale i děti, které v ČR delší dobu pobývají či se zde dokonce narodily, ale jejich rodiče nejsou občany ČR. V tomto nastavení je kladen větší důraz na určitý status rodiny vůči České republice než na konkrétní vzdělávací potřeby daného žáka. Vzdělávací potřeby těchto dětí mohou být zatížené úrovní znalosti českého jazyka a specifiky jejich kulturního backgroundu, které odpovídají jejich životnímu příběhu (právě přicestovaly s rodiči do ČR x narodily se v ČR). Dále je stanoveno, že děti rodičů, kteří jsou občany států Evropské unie (včetně občanů Lichtenštejnska, Norska, Islandu a Švýcarska), mají nárok na podporu výuky jejich mateřského jazyka a kultury země jejich původu, která je koordinována s běžnou výukou na našich školách a mají možnost navštěvovat bezplatně třídy pro jazykovou přípravu. Cizinci ze třetích zemí sice mají právo na základní vzdělání, nikoliv však na bezplatné kurzy češtiny. Samo MŠMT tento problém řeší vyhlášením dotačních programů.

Obr. 25 Vývoj počtu žáků dle typů škol v letech 2009-2015

Zdroj: MŠMT

Jedním z příkladů integrační aktivity zaměřené na rozvoj českého jazyka a na systematizaci vědomostí v češtině je pilotní projekt ročního přípravného kurzu ke studiu na českých středních školách pro cizince ve věku 14-20 let, připravený organizací META, o. p. s., ve spolupráci s Centrem pro integraci cizinců. Kurz je realizován v rámci projektu *CLICK with school*

financovaného z THE VELUX FOUNDATIONS^{13 14}. „V Česku fungují jazykové kurzy pro dospělé, malé děti obvykle nemají problém zvládnout českou školku nebo základní školu. Pro ty, komu je kolem patnácti let, ale nic neexistuje. Přitom možnost zapojit se do českého vzdělávacího systému je nejlepší prevence proti předsudkům a negativním jevům, které se kolem migrace vyskytují,“ říká ke smyslu projektu Zuzana Vodňanská, ředitelka společnosti META.¹⁵

Rostoucí počet cizinců v Praze se promítá mimo jiné i do vzdělávací soustavy hl. m. Prahy. Zatímco v Praze se koncentruje více než 1/3 všech evidovaných cizinců v ČR, pražské školy navštěvuje téměř 40 % všech žáků-cizinců v ČR. Počet žáků-cizinců se v pražských školách za posledních deset let zdvojnásobil. Ve školním roce 2014/15 byli žáci-cizinci na všech stupních škol zastoupeni 6,6 % – celkem 12 577 žáků-cizinců, z toho 91 azylantů. Složení cizinců podle státního občanství se příliš nemění, nejvíce jsou zastoupeni Ukrajinci, Slováci, Vietnamci a Rusové.

Podíl dětí cizinců navštěvujících pražské mateřské školy činil ve školním roce 2014/15 přes 7 % z celkového počtu dětí v pražských MŠ. Většina z nich pocházela z Ukrajiny (858), dále z Ruska (549), Slovenska (407), Vietnamu (309) a Bulharska (90). Dalším výrazněji zastoupeným státem je Čína. EU je zastoupena 1/3 dětí. V období od školního roku 2005/06 do roku 2014/15 vzrostl počet dětí cizinců v pražských mateřských školách o 40 %. Ve školním roce 2014/15 jich bylo v mateřských školách v Praze celkem 2 942. Předpokládá se, že počet cizinců se bude každoročně i nadále zvyšovat, a proto se očekává i nárůst žáků cizinců v základním vzdělávání. Žáci-cizinci jsou na pražských základních školách zastoupeni 6,8 % z celkového počtu všech žáků, přičemž jejich národnostní složení je podobné jako u mateřských škol – Ukrajina (1 915), Rusko (827), Slovensko (798), Vietnam (796) a Čína (216). 21,8 % žáků cizinců přichází z EU. Ve školním roce 2014/15 se v základních školách v Praze vzdělávalo celkem 6 022 cizinců, což je téměř o 58 % více než ve školním roce 2005/06¹⁶.

---

¹³ <http://www.meta-ops.cz/aktuality/rocni-pripravny-kurz-ke-studiu-na-stredni-skol-registrace>

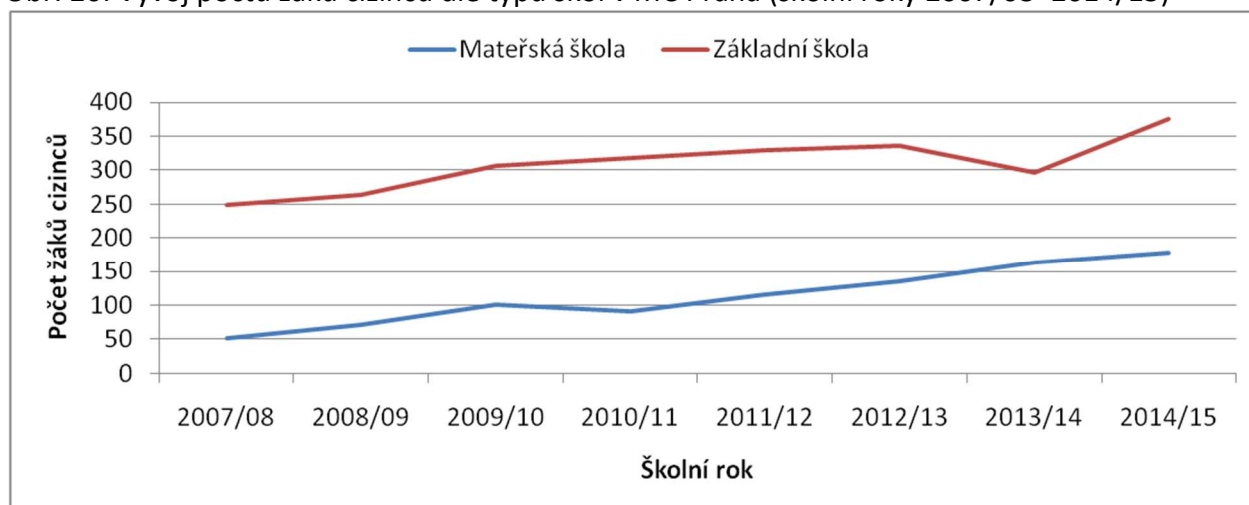
¹⁴ http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/velux_02_eng_fra_blg_ara_web_01.pdf

¹⁵ http://www.lidovky.cz/prezident-muz-co-ma-sako-neziskovsky-zkousi-integrovat-deti-z-rad-migrant-112-zpravy-domov.aspx?c=A161001_134606_In_domov_jko

¹⁶ Bajžíková (2015)

2.6.2 Cizinci ve školách v MČ Praha 10

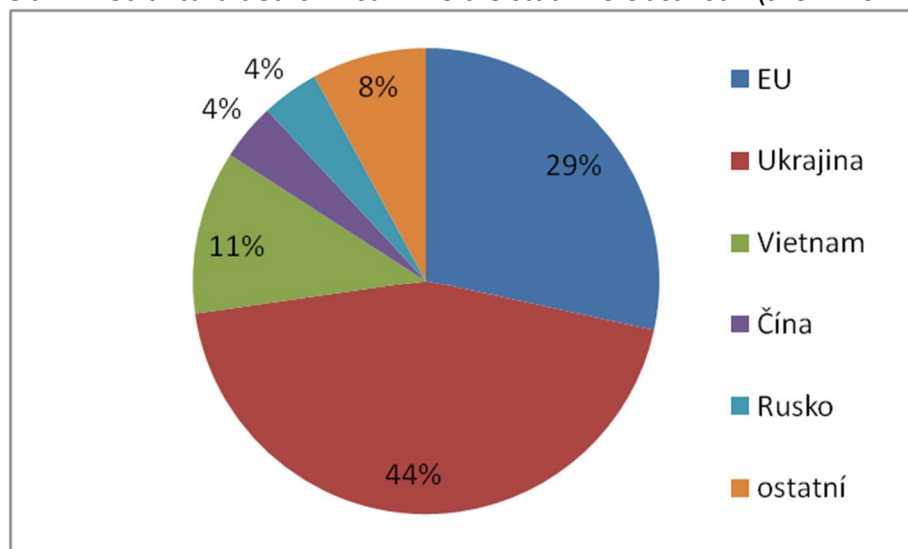
Obr. 26: Vývoj počtu žáků cizinců dle typu škol v MČ Praha (školní roky 2007/08–2014/15)

Zdroj: Odbor školství ÚMČ Praha 10

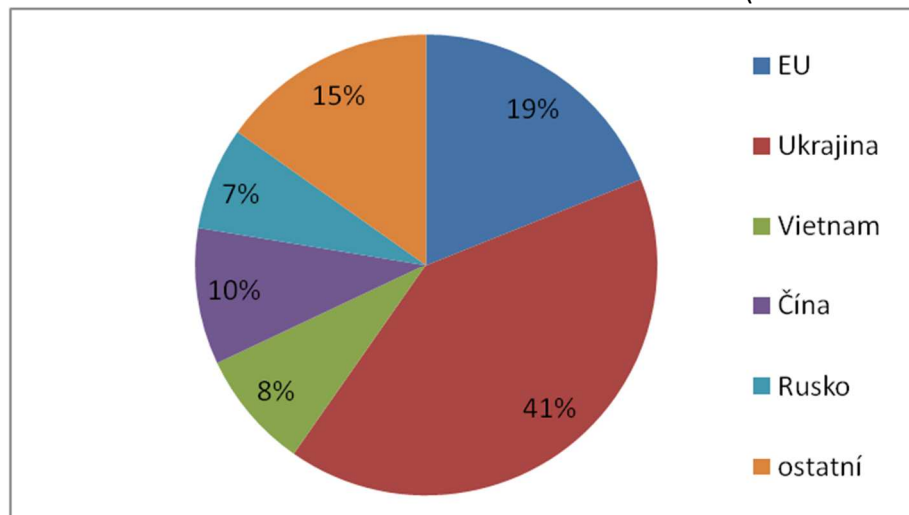
Obdobně jako na úrovni celé ČR či Prahy, tak i na území MČ Praha 10 dochází k postupnému nárůstu počtu dětí (žáků) cizinců. Ve školním roce 2014/15 již školy a školky na území MČ Prahy 10 navštěvovalo 553 dětí-cizinců (178 navštěvovalo MŠ a 378 bylo žáky základních škol). Struktura žáků dle státního občanství odpovídá i celkovému složení populace cizinců – děti cizinců navštěvující MŠ a ZŠ na území městské části mají státní občanství Ukrajina, Vietnam, Rusko, Čína a příchozí z EU (především ze Slovenska).

Obr. 27 Struktura dětí cizinců v MŠ dle státního občanství (školní rok 2014/15)

Zdroj: Odbor školství ÚMČ Praha 10

Obr. 28 Struktura dětí cizinců v ZŠ dle státního občanství (školní rok 2014/15)

Zdroj: Odbor školství ÚMČ Praha 10

Státní školy a školky mají významné místo v oblasti začleňování cizinců. Děti jsou podle institucionálních aktérů ve školství vystaveny školnímu kolektivu a postupně získávají znalost českého jazyka. Interakce se rozvíjí nejenom u dětí, ale také u rodičů. Nicméně pro úspěšnou integraci je zapotřebí spolupráce školy i rodičů, jinak může snaha jedné strany vyjít naprázdno, jak upozorňuje ZŠ Olešská, kde mají s integrací cizinců již mnohaleté zkušenosti: *V Základní škole Olešská se aktuálně vzdělává cca 40 cizinců; celkový počet žáků je necelých 300. Podle státní příslušnosti jsou nejvíce zastoupeni Ukrajinci a Rusové, dále vzděláváme např. žáky ze Slovenska, Bulharska, Vietnamu, Číny, Turecka... Po letech zkušeností se vzděláváním cizinců jsme došli k závěru, že (hodnotíme-li jejich školní úspěšnost) rozhodující není ani země původu a jejich mateřský jazyk, ani věk žáka při nástupu do české školy, nýbrž jednoznačně vztah rodiny ke vzdělání a podpora dítěte ze strany rodiny. Škola je na práci s cizinci zvyklá, v minulosti tu např. bylo najednou několik desítek žáků s mateřským jazykem čínským, pedagogové nabízejí podporu ve škole, spolužáci se naprosto nepozastavují nad žákem, který neumí česky téměř vůbec. Zásadní roli hraje to, jakou hodnotu přikládá rodina žáka vzdělání v českém jazyce. Jsou rodiny, ve kterých rodiče, sami česky nemluvící, spolupracují výborně (buď sami přijdou s tlumočnickem, nebo tlumočení zajistí škola), jsou nápomocni, dítě motivují, spolupracují. Jsou však také rodiny, které posílají dítě do českých škol jen proto, aby neměly potíže s úřady. Žáci z takových rodin se často pořádně česky nedomluví ani po mnoha letech docházky do české školy.¹⁷*

¹⁷ <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/20203/CIZINCI-V-ZAKLADNI-SKOLE-OLESSKA.html/>

3 Dotazníkové šetření mezi cizinci – občany z třetích zemí

Metodika sběru dat

- PAPI/CAPI, dotazování s proškolenými tazateli. Celkem bylo k projektu vyškoleny 6 tazatelů, kteří disponovali i jazykovými znalostmi vietnamštiny, ruštiny či angličtiny
- Kontrola dat: kontrola splněného úkolu proběhla stejně jako u jiných projektů – tazatelé měli za povinnost v rámci svého úkolu od respondentů obdržet kontaktní údaj (telefon/email), na uvedených kontaktech byl následně proveden kontrolní rozhovor, zda byl dotyčný/á skutečně dotázán
- Doba sběru: září–říjen 2016
- Celkový počet úspěšně dotázaných respondentů: N=102
- Cílová populace: Občané třetích zemí žijící na území MČ Praha 10
- Průměrná délka vyplňování: 30 minut
- Hlavními problémy během sběru dat byla velká nedůvěra především vietnamského obyvatelstva k výzkumu. Respondenti vykazovali veliký strach z možných následných problémů (i kontrol ze strany úřadu). Druhým identifikovaným problémem byla určitá uzavřenost a nedostupnost cizinců-dělníků, nemožnost zastihnout je pro vyplnění dotazníku

Hlavní výsledky studie

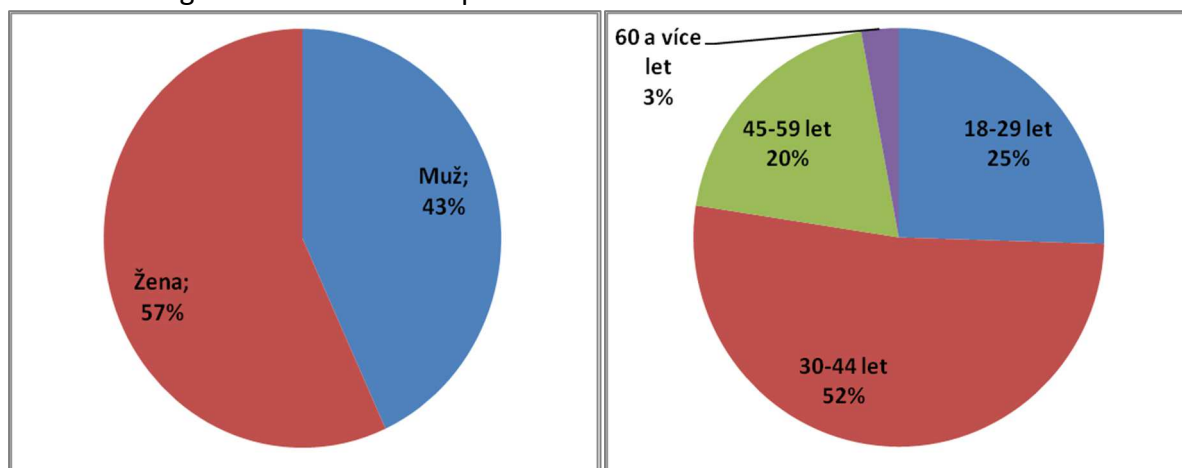
Struktura souboru

Hlavním cílem šetření mezi cizinci bylo zjistit jejich spokojenost s životem v ČR, zda vědí, kam se mají v případě těžké životní situace obrátit. Dalšími oblastmi výzkumu bylo, zda se setkávají spíše se svými krajany nebo majoritní společností, co pro ně je, bylo nejtěžší v začlenění do společnosti, a co jim osobně nejvíce pomohlo v integraci. Cílovou populací se stali občané třetích zemí (tedy mimo EU), žijící na území městské části Praha 10.

Během výzkumu se tazatelé stýkali s poměrně velikou mírou odmítání, a to především u vietnamského obyvatelstva. Hlavním důvodem pro odmítnutí rozhovoru byla nedůvěra, nebo dokonce obava z možných negativních následků z účasti ve výzkumu.

Druhým problémem byla nepropustnost a především časová nedostupnost cizinců-dělníků žijících v hromadných ubytovacích zařízeních.

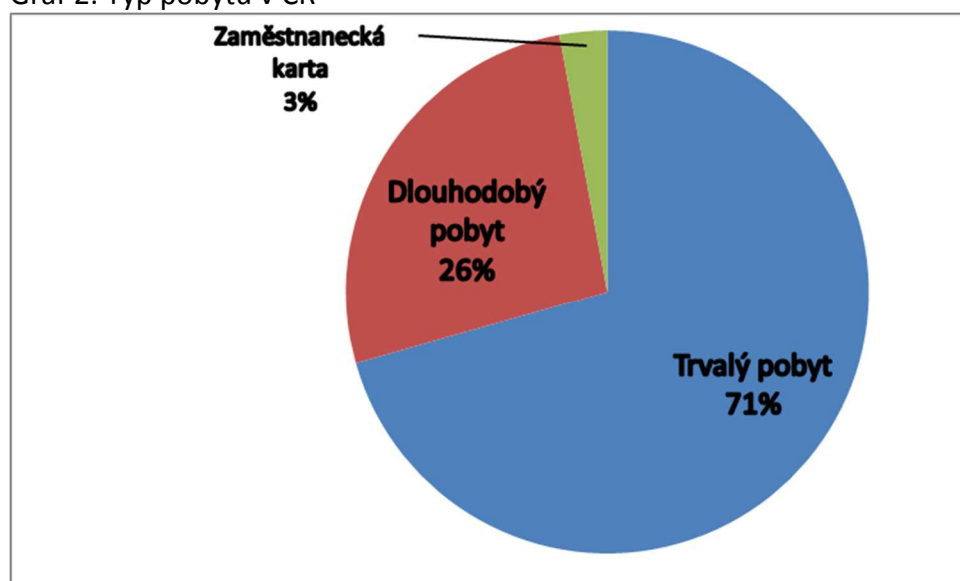
Graf 1: Demografické ukazatele respondentů

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Celkem se zúčastnilo 102 respondentů, více ochotné zúčastnit se studie o životě cizinců v MČ Praha 10 byly ženy ve středním věku. Téměř ¼ respondentů mají v ČR trvalý pobyt. 60 % dotázaných s dlouhodobým pobytem již má o trvalý pobyt zažádáno nebo to výhledově (do půl roku) plánuje. Dotázaní cizinci žijí v MČ Praha 10 v průměru 10 let.

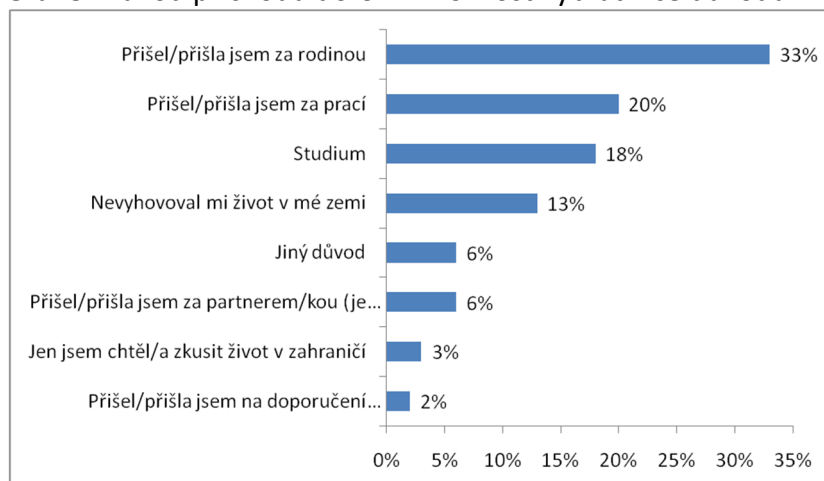
Graf 2: Typ pobytu v ČR

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Ve struktuře dotázaných cizinců převládají občané s vietnamským státním občanstvím. Ačkoliv u tohoto etnika byla prokázána vyšší míra odmítání z důvodu obavy, byli tito respondenti nejlépe dostupní. Tazatelé je kontaktovali zejména při prodeji v jejich obchůdcích. Ukrajinská menšina, ačkoliv je nejpočetnější, je složena především z méně kvalifikovaných pracovních sil a hodně se koncentruje v hromadných ubytovacích zařízeních, kde byli pro oslovení tazatelem nedostupní.

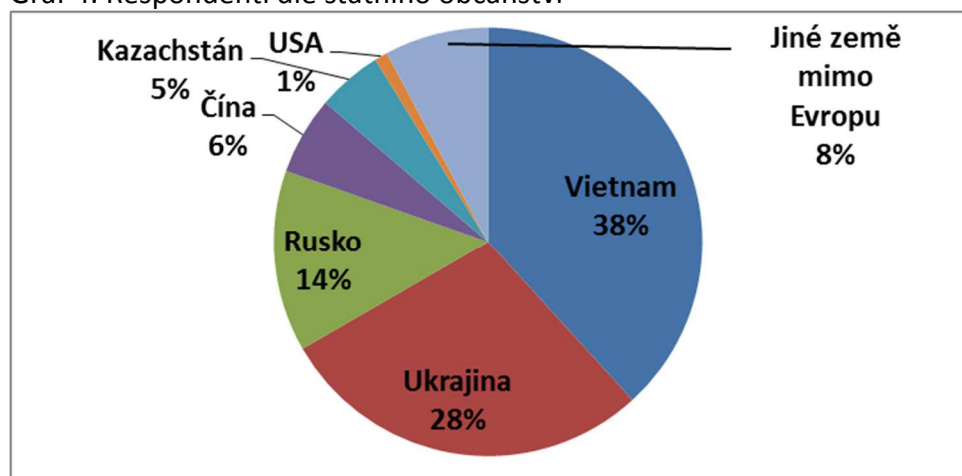
Graf 3: Důvod příchodu do ČR – možnost vybrat více důvodů

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Hlavním důvodem pro příchod do České republiky bylo pro třetinu cizinců sloučení rodiny, pro pětinu respondentů byla lákavá nabídka práce a pro další nezanedbatelnou část cizinců (a to především pro mladou generaci) bylo důvodem studium.

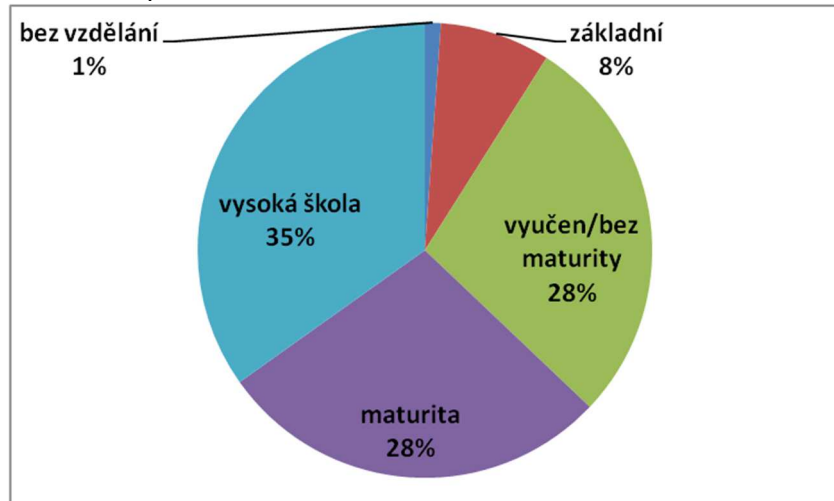
Graf 4: Respondenti dle státního občanství

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

I podle vzdělání je patrné, že do výzkumu měli větší chuť zapojit se cizinci s vyšším vzděláním. Při vytváření politik a opatření k integraci je třeba zohlednit i ty, kteří se koncentrují v ubytovnách a na úřad či různé jiné instituce docházejí jen z povinnosti. Otázkou při tom zůstává, do jaké míry chtějí být oni sami integrováni. V dotazníkovém šetření byla tato skupina cizinců, kteří deklarují, že jsou v ČR jen dočasně, než „si vydělají“, a předpokládají návrat do své vlasti, zastoupena ojedinele (zástupci ukrajinské menšiny). Můžeme ale předpokládat, že chuť v České republice zůstat, naučit se česky a integrovat se roste právě s tím, jaké příležitosti cizinec v zemi najde. Větší ochotu zapojit se do výzkumu měli ti, kteří žijí v Praze déle a největšími nástrahami už prošli. Pokud jsou cizinci v ČR už více než 10 let, už plánují zůstat. Kotvou se vedle práce stává také rodina a děti.

Graf 5: Respondenti dle vzdělání

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

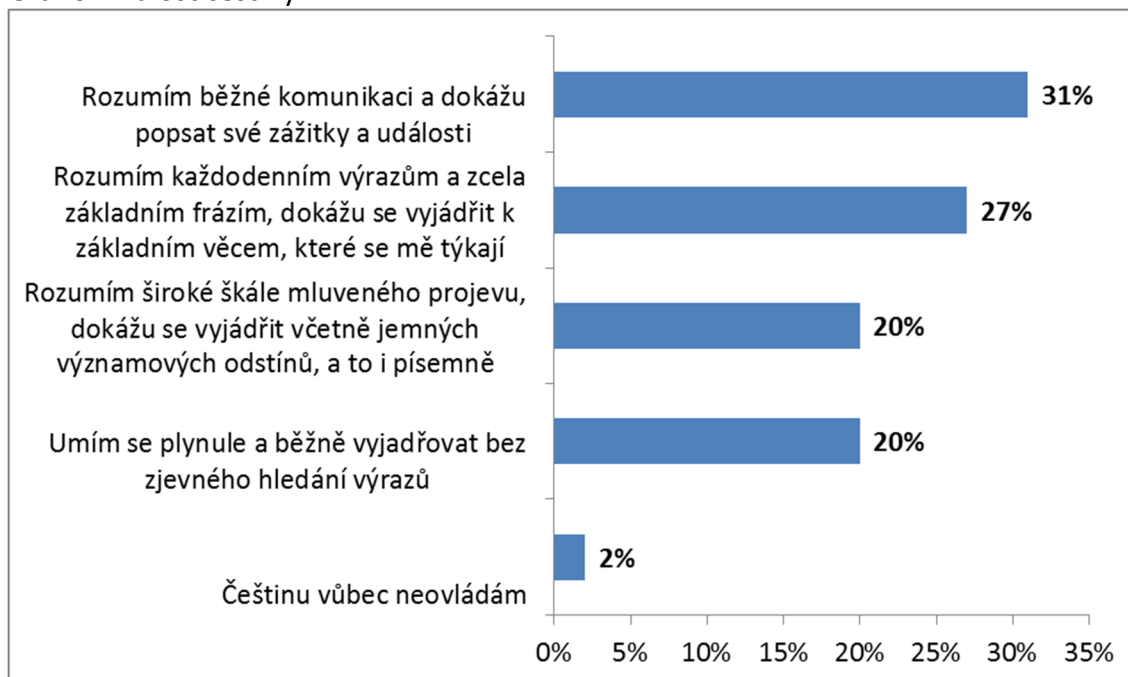
Znalosti jazyka a život v ČR

A jak jsou na tom cizinci se znalostí češtiny?

Dle vyjádření samotných respondentů nevypadá úroveň znalosti českého jazyka špatně, což souvisí s tím, že se do výzkumu zapojili především respondenti, kteří mají spíše vyšší sociální začlenění, o integraci usilují sami a mají základní důvěru v systém i samotné dotazování. Podle státního občanství je patrné, že oslovení Vietnamci ovládají spíše základy jazyka, základní fráze, které jim však dostačují pro jejich potřebnou komunikaci směrem k majoritní společnosti. Téměř žádné problémy s češtinou nemají mladí lidé (čtvrtina respondentů do 34 let přišla za studiem). Ze sledovaných skupin za studiem do ČR nejčastěji přicházejí Bělorusové a Kazaši, částečně občané Ruska.

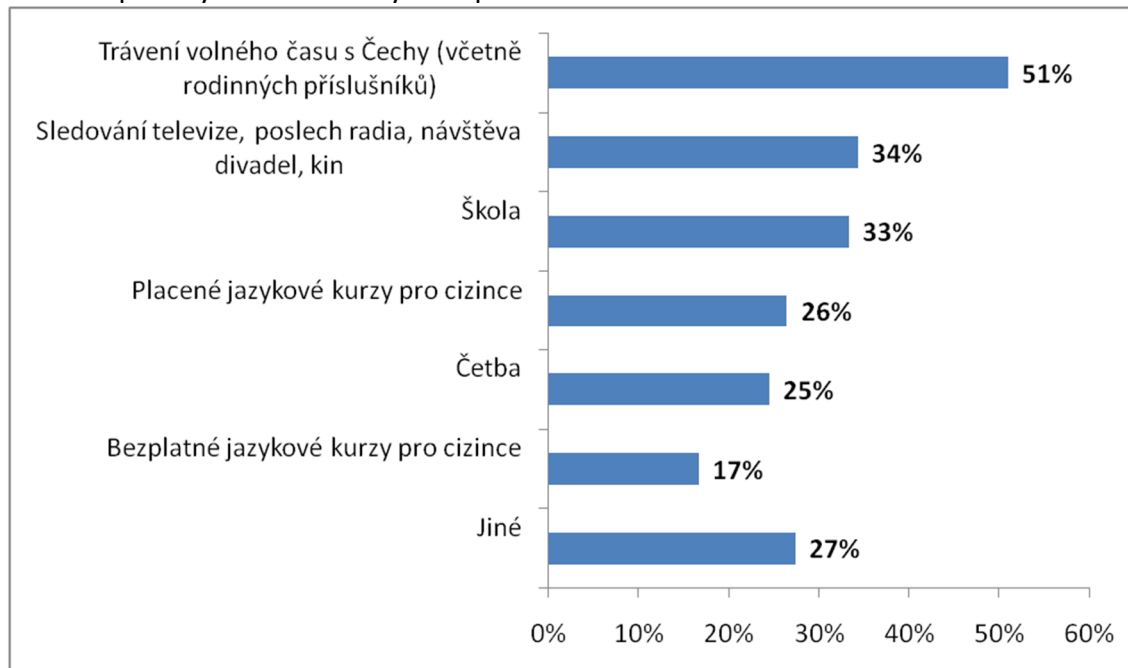
Graf 6: Znalost češtiny

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Nejlepší školou českého jazyka je dle dotázaných respondentů trávení volného času s Čechy. Poslech médií či návštěva divadla je rovněž velice příznivá. V případě, že v ČR studují nebo studovali, zásadní podíl na znalosti jazyka má škola, kde se s ní střetávají každý den. V neposlední řadě jsou pro cizince velice přínosné placené či neplacené jazykové kurzy.

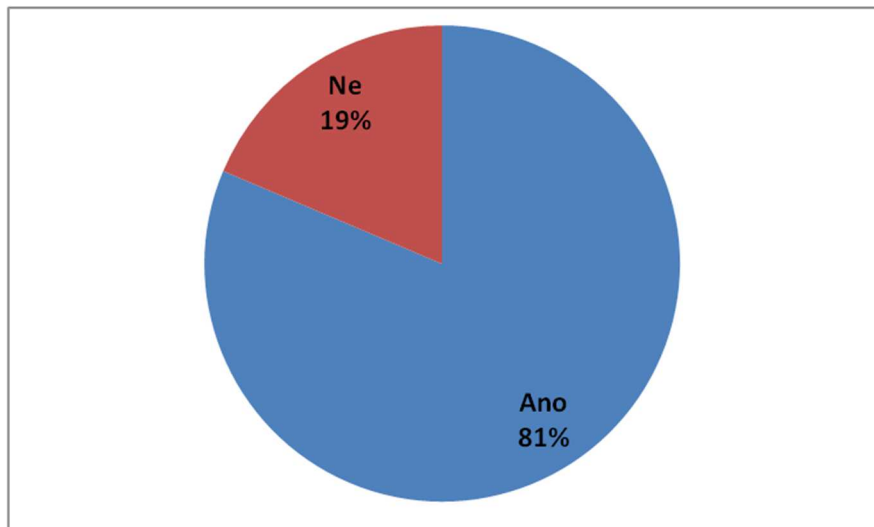
Graf 7: Způsoby učení se česky – respondenti mohli uvést více možností

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Řešení životních událostí, zdroje informací

Graf 8: Povědomí o tom, kam se má obrátit v případě složité životní události

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Drtivá většina dotázaných deklarovala povědomí o tom, kam se mají obrátit v případě složité situace, nicméně ve složité životní situaci se respondenti obrátí raději na přátele či známé. Ve velké míře se snaží najít odpověď na svou situaci na internetu, na úřad se vydá necelá pětina respondentů.

Graf 9: Kam se obrací a kde shání informace – respondenti mohli uvést více možností

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

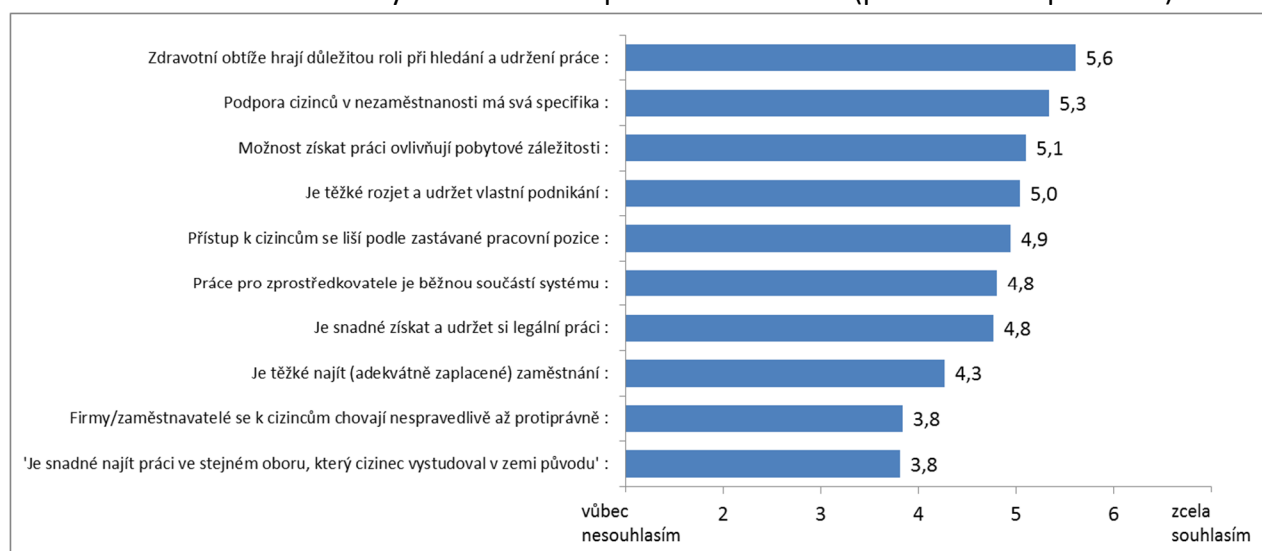
Pro informace ke „svým“ jdou především Vietnamci, oslovení Ukrajinci se naopak snaží kontaktovat instituce (téměř polovina má minimálně bakalářský vysokoškolský titul). Lze předpokládat, že důvěra v instituce roste s vyšší znalostí češtiny a s vyšším vzděláním. Pro malý výběrový soubor nelze využít pokročilejší statistické testování pro zjištění statisticky významné odlišnosti jednotlivých podskupin cizinců.

Zde by bylo dobré zamyslet se nad množstvím a kvalitou poskytovaných informací směrem k cizincům. A dále nad tím, zda jsou informační kanály nastaveny tak, aby pokryly většinu cílové populace, nebo zda jsou vyhraněné jen k určité části z nich.

V další kapitole dotazníku se respondenti vyjadřovali mírou souhlasu, důležitosti či spokojenosti k různým oblastem života.

Nejnižší míru souhlasu (tedy respondenti zde pociťují problém) deklarovali cizinci při nalezení odpovídajícího zaměstnání v oboru, který vystudovali. S tím souvisí i pocit čtvrtiny respondentů, že s ohledem na vzdělání a zkušenosti zastávají horší pracovní pozici.

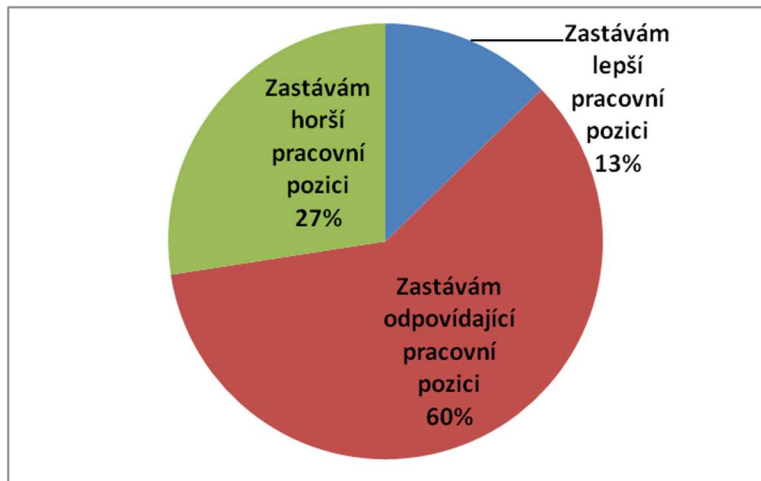
Graf 10: Míra souhlasu s různými oblastmi respondentova života (průměr na stupnici 1–7)

Zdroj: *Vlastní šetření mezi cizinci*

Respondentům se dále zdá velice obtížné rozjet svoje vlastní podnikání, mají pocit, že se firmy, potažmo zaměstnavatelé chovají k cizincům nespravedlivě až protiprávně. Při porovnání odpovědí dle státního občanství vychází, že Vietnamci mají spíše představu o tom, že přístup k cizincům se neliší dle zastávané pozice a že se firmy k zaměstnancům-cizincům chovají správně. Opačnou představu mají ukrajinští pracovníci, těm naopak nejvíce ze sledovaných socio-demografických charakteristik přijde jednání nefér. Takovéto výsledky mohou být vysvětleny velice jednoduše. Mezi Vietnamci převažují ti, kteří dělají „na sebe“ a do kontaktu a s přístupem firem se téměř nesetkávají, naproti tomu Ukrajinci jsou především zaměstnanci a často zastávají pozice nekvalifikovaného pracovníka (vrátný, uklízečka, skladník apod.), přestože mají vyšší kvalifikaci.

Graf 11: Respondent vzhledem ke vzdělání a zkušenostem zastává:

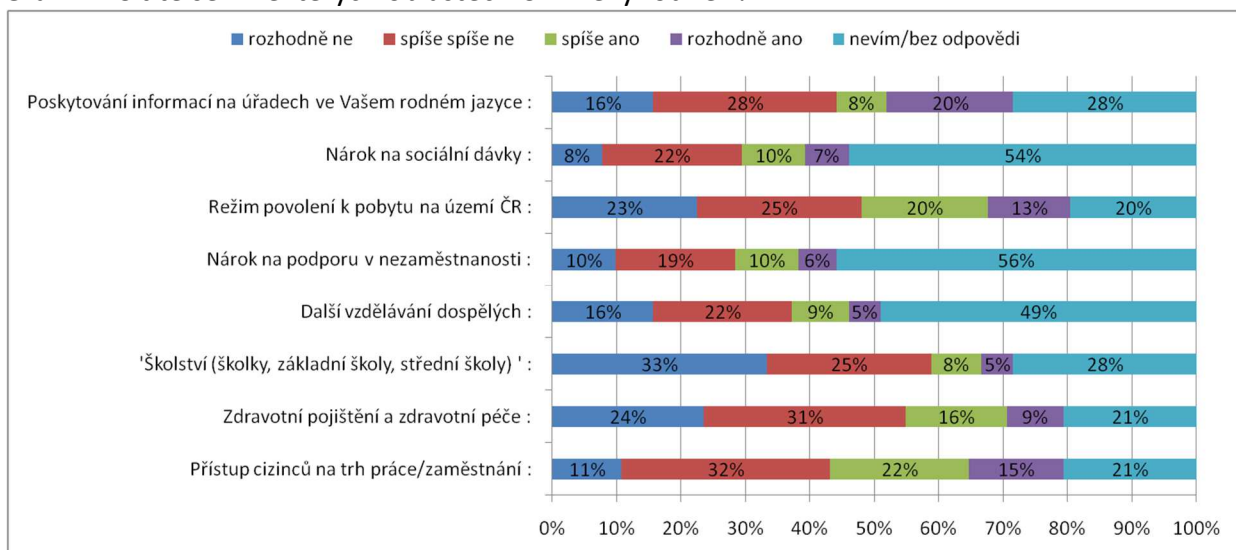

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Na otázku, zda se cizinci v České republice cítí v nějakých oblastech znevýhodnění oproti majoritní společnosti, pak nejvíce se utiskovaní a znevýhodnění cítí cizinci (téměř z 50 %) především v poskytování informací na úřadech a v dalších institucích v jejich rodném jazyce – zde tedy vyplývá další možné doporučení pro rozvoj a vzdělávání pracovníků dotčených úřadů, případně najímání více osob, které budou schopny vést rozhovory v cizím jazyce.

Dále se cizinci (více než třetina) cítí být znevýhodňováni v přístupu cizinců na trh práce, a to především Ukrajinci. Se znevýhodněním u režimu povolení k pobytu se setkávají především Ukrajinci a Rusové.

Graf 12: Cítíte se v některých oblastech ČR znevýhodněn?

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

A co bylo pro cizince největší bariérou v integraci?

Jak samotní respondenti, tak zástupci neziskových organizací poukazovali na velký problém v oblasti integrace cizinců, kterým je jazyková bariéra, malé poznání majoritní společnosti a předsudky získané například mediální masáží, vedoucí v krajním případě až ke xenofobii.

Obr. 29: Největší překážky integrace cizinců (dle zástupců NNO)¹⁸

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

Největší pomoc, která vedla k začlenění do společnosti, byla naučit se dobře jazyk, ať už díky kontaktu s Čechy, nebo v placeném či neplaceném kurzu. Nicméně po překonání jazykové bariéry se cizincům život v ČR výrazně zjednodušil. Ke zmírnění negativního postoje majoritní společnosti vůči cizincům by dle respondentů přispělo například pořádání multikulturních festivalů, kde by se mohli ostatní lidé detailněji seznámit s kulturou a světem „těch jiných“ – svých sousedů.

¹⁸ Použita metoda analýzy textu, kdy se velikost slov (slovního spojení) odvozuje od frekvence výskytu mezi odpověďmi respondentů

Obr. 30: Největší překážky integrace cizinců (dle samotných cizinců)

Zdroj: vlastní šetření mezi cizinci

Obr. 31: Největší pomoc v integraci (dle samotných cizinců)

Zdroj: Vlastní šetření mezi cizinci

4 Hlavní aktéři integrace – NNO působící v oblasti pomoci cizincům

Cílem této části je analýza institucí veřejného sektoru, které se zabývají situací cizinců na úrovni městské části, hlavního města Prahy a České republiky a měly, mají nebo mohou mít vliv v městské části Praha 10.

Základní informace o službách a cílech institucí nevládních neziskových organizací jsme čerpali z jejich webových stránek a kontaktováním jejich zástupců formou e-mailu nebo telefonem. Další informace jsme sbírali pomocí krátkého dotazníku-ankety, kterou zástupci jednotlivých organizací vyplňovali na internetu.

Státní správa

Cizinci, kteří bydlí na Praze 10, si vyřizují povolení k pobytu na oddělení pobytu cizinců **Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR** na adrese Cigánkova 1861/2 (pracoviště OAMP s působností pro Prahu-západ, Prahu 2, 4, 5 a 10). Zde poskytuje organizace InBáze zdarma pomoc prostřednictvím následujících služeb: tlumočení do mongolštiny, arabštiny, vietnamštiny, ruštiny, francouzštiny a angličtiny a základní poradenství ve všech těchto jazycích. Poradenství se skládá z asistence při vyplňování formulářů, z kontroly dokumentů a z pomoci se sepisováním žádostí týkajících se pobytu.

Cizinecká policie ČR je specializovaná složka policie České republiky, která se zabývá cizinci na území ČR. Ředitelství cizinecké policie spadá pod policejní prezidium a ministerstvo vnitra. V prosinci roku 2009 bylo otevřeno detašované pracoviště Inspektorátu cizinecké policie Praha se sídlem Praha 4 – Chodov, Cigánkova 1861/2 pro cizince s adresou místa pobytu Praha 2, 4 a 10.

Na Praze 10 sídlí pouze kontaktní pracoviště, které je organizační **složkou Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu**. Kontaktní pracoviště zajišťuje následující služby:

- zprostředkování zaměstnání
- státní sociální podpora
- hmotná nouze
- sociální služby, příspěvek na péči
- dávky pro osoby se zdravotním postižením

Instituce zabývající se integrací cizinců zřízené hlavním městem Prahou

Z institucí, které se zabývají cizinci a jsou zřizované Magistrátem hlavního města Prahy, je z pohledu vlivu na jejich život v městské části Praha 10 nejdůležitější Integrační centrum Praha. Na Magistrátu hlavního města Prahy má oblast integrace cizinců a národnostních menšin v Praze v kompetenci **Oddělení národnostních menšin a cizinců** (pod Odborem sportu a volného času). Toto oddělení mimo jiné podporuje kulturní a další aktivity organizací menšin (včetně Domu národnostních menšin o.p.s.), cizinců, jakož i organizací poskytujících sociální, vzdělávací a další služby cizincům žijícím v Praze. Oddělení národnostních menšin a cizinců má v současnosti čtyři zaměstnance; specialistku národnostních menšin, referentku národnostních menšin – granty, romskou koordinátorku a specialistku integrace cizinců. Specialista pro národnostní menšiny zajišťuje agendu týkající se národnostních menšin. Záležitostmi romské národnostní menšiny se zabývá romský koordinátor, který úzce spolupracuje se specialistou pro národnostní menšiny. Specialista integrace cizinců zajišťuje agendu týkající se oblasti integrace cizinců. Referentka národnostních menšin – grantů, zajišťuje administrativní stránku grantového řízení pro oblast národnostních menšin a současně pro oblast integrace cizinců.

Integrační centrum Praha (ICP) je obecně prospěšnou společností, jejíž vznik byl schválen Usnesením Zastupitelstva hl. m. Prahy č. 10/70 dne 4. 11. 2011. Mezi úkoly a cíle, jež si ICP vytyčilo a k nimž směřuje, patří:

- eliminace zneužívání znevýhodněného postavení migrantů v různých oblastech života
- minimalizace vytváření uzavřených center komunit migrantů
- vytvoření koncepce integrace cizinců na území hl. m. Prahy
- podpora rozvoje občanské společnosti, snížení napětí mezi obyvateli hl. města a migranty
- zajištění spolupráce a koordinace aktérů integrace
- zapojení cizinců do integračních a rozhodovacích procesů a do veřejného života

Integrační centrum Praha má v celé Praze šest poboček, přičemž jednu přímo v areálu Sapy, kde se koncentruje drtivá většina vietnamského obyvatelstva.

Na území MČ Prahy 10 není přímo žádná pobočka, nicméně problematika cizinců žijících na Praze 10 spadá pod kontaktní pobočku ICP Praha 4, sídlící na Pankráci. Pomoc ICP vypadá dle vyjádření zástupce NNO takto: *S pomocí ICP zástupci (sociální pracovníci) pomáhají cizincům s asistencí a tlumočením při jednáních na ÚP Praha 10, při jednáních s majiteli bytů v rámci MČ Prahy 10, či v rámci ambulantních služeb v kanceláři ICP v Praze 1.*

Nevládní neziskové organizace (migrantské a pro migranty) a další instituce

Nevládní neziskové organizace, které pomáhají a poskytují služby cizincům z Prahy 10, můžeme rozdělit na organizace, které poskytují služby cizincům bez ohledu na státní příslušnost, a na organizace zaměřené na konkrétní zemi či menšinu (sem spadají především ukrajinské či vietnamské spolky). Škála poskytovaných služeb je velice různorodá a široká.

Poradna pro integraci (PPI) je nestátní nezisková organizace – zapsaný ústav. Jejím cílem je pomáhat cizincům začlenit se do běžného života v české společnosti, najít si bydlení, práci nebo školu; tedy žít v České republice spokojený život. Její webová stránka je dostupná v češtině a angličtině.

Cizincům, kteří do ČR přichází ze zemí mimo EU, Poradna pro integraci poskytuje:

- sociální poradenství
- právní poradenství
- poradenství týkající se rodiny a vzdělávání dětí
- zajištění doučování dětí
- výuku českého jazyka pro všechny věkové skupiny
- podporu kulturní identity a aktivit komunit cizinců žijících v ČR

Další oblastí působení Poradny pro integraci je podpora respektu k odlišnosti a podpora rovných příležitostí cizinců v české populaci:

- zpracovávání analýz a publikací zaměřených na život cizinců v České republice
- organizace multikulturního festivalu
- vydávání Bulletinu Poradny pro integraci o cizincích a pro cizince žijící v ČR
- realizace informační kampaně, přednášek, workshopů a dalších aktivit

Prostřednictvím těchto aktivit chce Poradna pro integraci české populaci přiblížit problematiku migrace a vysvětlit nejen těžkosti, jimž migranti a migrantky čelí, ale také přínosy, které pro Českou republiku představují¹⁹.

Klienty PPI byli nejčastěji občané z těchto zemí: Kuba, Venezuela, Turkmenistán, Ukrajina, Sýrie, Kazachstán, Irák, Uganda.

Nejvíce se řešily tyto problémy: bydlení, vybavení do bytu, nostrifikace dokladů o dosaženém vzdělání, jízdné na dopravu, kurzy českého jazyka a hledání lékaře.

Klienti (cizinci z Prahy 10) využili nejčastěji pomoc v těchto oblastech: doprovody na ÚP i ÚMČ Praha 10, vyhledávání bydlení v MČ Praha 10. Klienti z Prahy 10 dojíždějí na pobočku Poradny pro integraci na kurzy ČJ a účastní se volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi, které PPI pořádá.

---

¹⁹ <http://p-p-i.cz/O-PPI/>

Z odpovědí jak samotných cizinců, tak i zástupců institucí zabývajících se integračními procesy vyšlo najevo, že problém v integraci může znamenat i malé povědomí o kulturních zvycích či životě jiných národů. Majoritní společnost je v poslední době hodně masírována médii s problematikou migrantů z oblastí Středního východu. Poradna pro integraci tedy plánuje a připravuje aktivity, které mají všem přiblížit kulturu a zvyky: *Multikulturní aktivity připravujeme za účelem podpory integrace cizinců, kteří trvale žijí v České republice. Česká veřejnost se tak prostřednictvím umění, hudby, tance či ochutnávek pokrmů seznamuje se způsobem života jednotlivých etnik, s jejich kulturou a tradicemi. V rámci multikulturních akcí, mezi které patří etnické hudební večery, výstavy nebo oslavy národních svátků, prezentujeme kulturní specifika vybraných komunit a zároveň se snažíme naše klienty podporovat v zachování původních kulturních i historických identit. Do přípravy programů etnických večerů a oslav svátků zapojujeme samotné cizince, kteří jsou tak nejen účinkujícími těchto akcí, ale také jejich aktivními spoluorganizátory²⁰.*

Sdružení pro integraci a migraci (SIMI) je organizací, která si dává za cíl především hájit práva cizinců v České republice. Nabízí cizincům žijícím v České republice bezplatné právní, sociální a psychosociální poradenství a asistenci, které mají za cíl podpořit integraci cizinců do české společnosti. Služby poskytuje všem cizincům bez rozdílu pobytu a původu. Snaží se klienty vybavit takovými znalostmi a schopnostmi, aby mohli během svého života na území ČR vystupovat samostatně a zařadit se do společnosti.

SIMI nemá pobočku na Praze 10, nicméně poskytuje služby všem cizincům z Prahy, popř. středních Čech. Poskytované služby SIMI: V rámci právního poradenství se konzultace týkaly především pobytové problematiky. Klienti se nejvíce zajímali o možnosti změny účelu pobytu, což je ve většině případů, resp. u migrantů ze třetích zemí, stěžejní podmínka pro to, aby mohli pobývat na území ČR. Velmi často se na SIMI obraceli ti, kteří řešili svůj pobytový status z pozice rodinného příslušníka občana EU. Ústředním tématem sociálního poradenství je zaměstnávání. Sociální pracovníci klienty provázejí procesem hledání práce, pomáhají při uznání platnosti dokladů o dosaženém vzdělání v zahraničí a při hledání možností rekvalifikace, při založení živnosti, rozjezdu vlastního malého byznysu apod. Často také zodpovídají dotazy zaměstnavatelů na správný postup při zaměstnávání cizince. Další oblast poradenství představují sociální dávky a důchody pro ty, kdo se z různých důvodů nemohli prosadit na pracovním trhu, ať už kvůli rodičovství, vyššímu věku, nemoci nebo prostě proto, že se jim nepodařilo najít pracovní uplatnění. Sociální pracovníci pomáhají klientům vyznat se ve spleti předpisů o sociálním zabezpečení a v komunikaci s úřady. Dále se klienti přicházejí poradit o studiu, problémech s bydlením, s nevyplacenou mzdou či s dluhy, o zdravotním pojištění a lékařské péči, o rozvodu a úpravě péče o děti a o mnoha dalších problematických situacích. Sociální oddělení navázalo spolupráci s organizací Acorus a s Intervenčním centrem Centra sociálních služeb Praha.

---

²⁰ <http://p-p-i.cz/Sluzby/Multikulturni-aktivity/>

Aktuální nový projekt, který je vypsán na období let 2016–2018 „Integrací proti nenávisti“ usiluje o posílení a podporu právního povědomí cizinců a o usnadnění jejich orientace v českém prostředí. Stěžejními aktivitami tak jsou právní a sociální poradenství, doplněné o psychosociální podporu rodinám migrantů z Prahy a Středočeského kraje při styku s institucemi a při integraci do společnosti. Poradenství a asistence SIMI se soustředí na oblasti, které jsou klíčové pro úspěšnou integraci na trh práce, dále pak na řešení pobytových otázek a otázek souvisejících s řízením o mezinárodní ochraně. Psychosociální poradenství se zaměří především na podporu při vyrovnávání se s prožitými traumaty a s problémy souvisejícími s migrací a integrací do společnosti. V případě potřeby budou pro komunikaci klientů a klientek zajištěny služby interkulturních pracovníků²¹.

META, o. p. s. Společnost pro příležitosti mladých migrantů

Posláním společnosti META je aktivně přispívat k nastavování a zkvalitňování podmínek podporujících rovné příležitosti migrantů, a to především v oblasti vzdělávání, které je jednou z podmínek úspěšného začleňování se do společnosti.

CÍLOVÁ SKUPINA:

- migranti bez rozdílu pobytu a země původu – migrantem META, o. p. s., rozumí osoby s migrační zkušeností (osobní či v rodině), které mají jedno z následujících znevýhodnění: jazykové, sociokulturní, limity pobytového statusu
- pedagogičtí pracovníci všech typů škol
- odborná veřejnost (klíčoví aktéři na poli integrace cizinců a vzdělávání, úředníci, kolegové z NNO,...)
- laická veřejnost (nezainteresovaná veřejnost, spolužáci migranta,...)

Dodatek k cílové skupině mladých migrantů:

V prvních letech byla cílová skupina omezena věkem do 39 let, postupně META, o. p. s., dospěla k názoru, že každý, kdo se chce vzdělávat a rozvíjet, je svým způsobem mlád. Proto byla cílová skupina rozšířena, nicméně název („mladých“) byl ponechán ke zdůraznění specifika činnosti zaměřené na vzdělávání a rozvoj. Klienty METY se tedy mohou stát cizinci bez ohledu na věk. Jakákoliv případná omezení cílové skupiny poskytovaných služeb (věk, země původu, typ pobytu a místo pobytu v ČR) vyplývají z podmínek jednotlivých projektů/programů.

S ohledem na znění školského zákona, který umožňuje povinnou školní docházku i dětem cizinců nelegálně pobývajících v ČR, mohou se tito stát klienty META, o. p. s. Ovšem pouze v oblasti, která se dotýká povinné školní docházky. Ostatním cizincům pobývajícím v ČR

---

²¹ <http://www.migrace.com/cs/delame/projekty>

nelegálně lze poskytnout pouze jednorázové poradenství a doporučení jiné organizace/instituce.²²

CÍLE ČINNOSTI META, o. p. s.

- vytváření příležitostí pro migranty k začlenění do společnosti a odstraňování bariér, které tomu brání (jazyk, sociokulturní odlišnost, sítě, informace)
- podpora pedagogických pracovníků v rozvoji kompetencí pro práci s žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem (OMJ)
- institucionální zajištění procesu začleňování migrantů a dosažení systémové změny ve vzdělávání žáků s OMJ směrem k inkluzi
- zvyšování informovanosti veřejnosti o migraci

Přímá spolupráce mezi organizací META, o. p. s, a cizinci na Praze 10 je především spolupráce se školami, které cizince vzdělávají, a následná spolupráce s PPP pro Prahu 10.

Další organizací působící na poli integrace je **Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.** (CIC). Hlavní náplní pomoci cizincům je sociální a pracovní poradenství/sociální rehabilitace (registrované sociální služby), akreditovaný dobrovolnický program, čeština pro cizince a další vzdělávací aktivity.

CIC se zaměřuje na poskytování ambulantních a terénních sociálních služeb a vzdělávacích programů cizincům, kteří jsou dlouhodobě či trvale usazeni v ČR. CIC působí ve všech českých krajích, přičemž těžiště jeho činnosti spočívá v Praze a ve Středočeském kraji. Organizace je držitelem registrace sociálních služeb dle zákona o sociálních službách a akreditace dle zákona o dobrovolnické službě.

Mezi hlavní aktivity organizace patří:

- poskytování sociálního poradenství imigrantům: trvale a dlouhodobě usazeným cizincům a poživatelům mezinárodní/doplňkové ochrany
- poskytování pracovního poradenství a vývoj programů a aktivit pro imigranty zaměřené na jejich vstup na trh práce
- realizace nízkoprahových (otevřených) kurzů češtiny a dalších specializovaných kurzů češtiny pro cizince, včetně vývoje nových a progresivních metod výuky
- realizace dalších vzdělávacích aktivit (vzdělávání lektorů češtiny a cizích jazyků, výuka cizích jazyků, další vzdělávání pedagogických pracovníků, doučování, počítačové kurzy atd.)

---

²² <http://www.meta-ops.cz/kdo-jsme>

- dobrovolnický program – mentoring formou individuální spolupráce klienta a dobrovolníka i organizace volnočasových a společenských aktivit, setkání, diskusí, tematických večerů atp.)
- informační aktivity – semináře, informační materiály

Všechny programy mají za cíl umožnit imigrantům do ČR samostatný a důstojný život v ČR při respektu a znalostech zdejších právních i čistě mezilidských norem chování a jednání na jedné straně a podporovat porozumění, vstřícnost a respekt k individualitě každého migranta ze strany přijímající společnosti na straně druhé.²³

Základní informace s kontaktními údaji poskytuje v angličtině, ruštině, vietnamštině, španělštině a mongolštině.

Komunitní centrum In Báze poskytuje následující služby:

- odborné sociální poradenství
- psychosociální poradenství (TEP)
- poradenské služby pro rodiny s dětmi
- programy pro mladší děti
- ClubIn – klub pro mládež
- multikulturní skupiny KRUHY
- akce pro veřejnost
- dobrovolníci
- pomoc lidem v nouzi

Cílem registrované sociální služby je podporovat migranty všech pobytových statusů při integraci do české společnosti a pomáhat jim v řešení obtížných životních situací.

Odborné sociální poradenství je v InBázi zajišťováno prostřednictvím těchto služeb:

a) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:

pomoc při hledání bydlení, zaměstnání, zahájení podnikání, lékařské péče včetně vhodného zdravotního pojištění, vzdělání, sociálních služeb, předávání informací a kontaktů na cizineckou policii, Ministerstvo vnitra, úřady práce, Pražskou správu sociálního zabezpečení, živnostenskou úřadu, zdravotní pojišťovny, vzdělávací zařízení a služby neziskových organizací podle individuální zakázky uživatele služby

---

²³ <http://www.cicpraha.org/cs/o-nas/o-nas.html>

b) sociálně terapeutické činnosti:

poskytnutí poradenství v oblastech orientace v sociálních systémech, práva, psychologie a v oblasti vzdělávání; tato základní činnost může být zajišťována poskytováním poradenství alespoň ve 3 z těchto oblastí: poskytování sociálního a právního poradenství v oblasti pobytového statusu v ČR, zaměstnání, zdravotní péče, sociálního a nemocenského pojištění a vzdělání poskytování psychosociálního poradenství, nácvik dovedností v oblasti praktického života podle potřeby uživatele služby (např. vyplnění formuláře, vyhledávání nabídek práce na internetu aj.)

c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:

pomoc při vyřizování běžných záležitostí: asistence na úřadech, u lékařů, ve školách, u zaměstnavatelů, u pronajímatelů bytů, tlumočení při jednáních uživatele služby na úřadech, školách a jiných institucích osobně nebo telefonicky s cílem podpoření samostatnosti uživatele služby a překonání komunikačních bariér.²⁴

Hlavní náplň pomoci dle vyjádření zástupe organizace: Realizace a poskytování bezplatných registrovaných sociálních služeb zaměřených na cílovou skupinu osob s udělenou mezinárodní ochranou a dále pak cizinců všech pobytových statusů. Služby obsahují poradenství, asistenci a případné zprostředkování či přímo zajištění tlumočení. Mimo tyto služby InBáze realizuje programy pro rodiny s dětmi a volnočasové/zájmové programy pro děti ve věku od 5 do 18 let a bezplatné doučování pro děti školního věku (nejčastěji český jazyk, a dále běžné předměty – jako matematika, fyzika, chemie, dějepis apod.)

Obecně prospěšná společnost **La Strada** Česká republika je nevládní nezisková organizace, která působí v oblasti řešení problematiky obchodu s lidmi. Stránky existují v češtině a v angličtině. Zároveň obsahuje kontaktní údaje při potřebě pomoci v angličtině, ve francouzštině, ve vietnamštině a v bulharštině.

La Strada ČR je jedinou specializovanou organizací, která se v rámci ČR výhradně věnuje poskytování pomoci obchodovaným a vykořisťovaným osobám.

Cílem organizace je přispívat k odstranění obchodování s lidmi a vykořisťování a poskytovat podporu a ochranu vykořisťovaným, obchodovaným a vykořisťováním a obchodováním ohroženým osobám.

O dosažení tohoto cíle usiluje prací ve třech oblastech, jejichž vzájemné propojení umožňuje zohledňovat potřeby a problémy cílové skupiny ve všech činnostech. La Strada poskytuje cílové skupině sociální služby, věnuje se prevenci a vzdělávání. Advokačními a lobby aktivitami

---

²⁴ <http://www.inbaze.cz/>

usiluje o systémové či legislativní změny s cílem předcházet obchodování s lidmi a vykořisťování a chránit práva a zájmy cílové skupiny.

La Strada Česká republika je součástí mezinárodních organizací La Strada International (LSI), Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM) a Global Alliance Against Trafficking in Women (GAATW).²⁵

S klienty z Prahy 10, kterými jsou jak muži, tak ženy ve věku 18–65 let, se státním občanstvím Rumunska, Bulharska, Ukrajiny, Slovenska, Polska, Moldavska, Kazachstánu, Vietnamu a dalších zemí, dlouhodobě pracují, ale nemají žádnou formalizovanou spolupráci s MČ Praha 10. Působí zde v rámci práce v terénu – poskytují odborné sociální poradenství pro osoby obchodované a vykořisťované a obchodováním a vykořisťováním ohrožené, a to zejména ze skupiny migrantů a migrantek.

Posláním **Asociace pro interkulturní práci, z. s.**, (AIP) je podporovat rozvoj interkulturní práce a přispívat k harmonickému a spravedlivému soužití v kulturně rozmanité společnosti.

CÍLEM Asociace pro interkulturní práci, z. s., je naplňování činnosti dle stanov spolku:

- usilování o celospolečenské uznání profese interkulturní pracovník – vyjednávání s orgány státní správy, samosprávy, se vzdělávacími institucemi a nevládními organizacemi o systémovém ukotvení profese a zajištění pracovních příležitostí
- prosazování profesních zájmů interkulturních pracovníků, zastupování a podpora interkulturních pracovníků při jednání se subjekty, které mají vliv na vykonávání interkulturní práce
- nastavování a udržování metodiky a standardů základního a dalšího vzdělávání interkulturních pracovníků
- usilování o zajištění podmínek pro realizaci kvalitního vzdělávání pro interkulturní pracovníky v celé ČR
- trvalé zvyšování profesní úrovně interkulturní práce v ČR a nastavování etických standardů v oblasti poskytování interkulturní práce
- zprostředkování služeb interkulturních pracovníků pro migranty, veřejné instituce a další zájemce
- osvětová činnost v oblasti interkulturního soužití a využití interkulturní práce v integrační politice zejména na lokální úrovni
- účast na jednáních a diskusích, které se týkají nastavení veřejné politiky v oblasti integrace migrantů

---

²⁵ www.lastrada.cz/cz/o-nas

- usilování o spolupráci s českými i zahraničními institucemi, které se zabývají interkulturní prací a dalšími činnostmi v oblasti integrace²⁶

Hlavním projektem v roce 2016 je projekt *Interkulturní pracovníci ve veřejných institucích*.

Cílem projektu je zajistit asistenční služby kvalifikovaných interkulturních pracovníků pro migranty ve veřejných institucích, zejména v rámci agend úřadů městských částí v Praze, a navázat s úřady městských částí bližší koordinovanou spoluprací. Tímto chce Asociace pro interkulturní práci napomoci odbourávat komunikační a sociokulturní bariéry při komunikaci migrantů s veřejnými institucemi (s úřady městských částí, s finančními úřady, s úřady práce, s orgány sociálně-právní ochrany dětí, s pedagogicko-psychologickými poradnami, s nemocnicemi, školami aj.) a usnadnit práci veřejným institucím. Jedná se konkrétně o poskytování služeb tlumočení, asistence, poradenství interkulturními pracovníky pro ruský, anglický, španělský, vietnamský, mongolský, arabský, čínský mluvící migranty na základě poptávky úřadů městských částí, které písemně deklarovaly zájem o služby interkulturních pracovníků AIP.

Současně si projekt klade za cíl zvyšovat kvalifikaci interkulturních pracovníků a zajistit jim školení a supervizi během realizační doby projektu. Školení jsou zaměřena na odborná témata vyplývající z praxe (např. dávky státní sociální podpory, daňové přiznání) a pro lektorování budou osloveny přímo veřejné instituce, které danou agendu vykonávají.

Projekt si klade za cíl také ovlivňovat majoritní společnost, měnit kulturu veřejných institucí směrem k posílení otevřenosti a interkulturní senzitivity pracovníků veřejných institucí při jednání s migranty²⁷.

---

²⁶ <http://interkulturniprace.cz/o-nas/poslani-a-cile/>

²⁷ <http://interkulturniprace.cz/projekt-interkulturni-pracovnici-ve-verejnych-institucich-v-praze/>

Obr. 32 asistenční služby interkulturních pracovníků

Asistenční služby interkulturních pracovníků pro migranty a veřejné instituce

Jaké služby Vám interkulturní pracovník může nabídnout?

- Asistuje při jednání migrantů s veřejnými institucemi
- Tlumočí a pomáhá s vyplněním formulářů
- Poskytuje základní sociální poradenství v českém a dalším jazyce (např. informace o sociálním systému, podmínkách zaměstnání, vzdělávání, zdravotní péči, pobytu cizince v ČR atd.)
- Pomáhá s orientací v českém prostředí (např. seznamuje s právy a povinnostmi migrantů v ČR, předává kontakty na neziskové organizace apod.)

Kontakty na interkulturní pracovníky

ANGLICKY
Intercultural worker for English speaking migrants
T: +420 774 076 189
+420 736 632 002
E: eng@asociaceip.cz

ARABSKY
الوسيط الثقافي للمغتربين الناطقين باللغة العربية
T: +420 773 952 029
E: arab@asociaceip.cz

ČÍNSKY
中文跨文化工作人员
E: chi@asociaceip.cz

MONGOLSKY
Монгол иргэдэд зориулсан олон улс, соёл хоорондын ажилтан
T: +420 724 747 789
E: mon@asociaceip.cz

RUSKY
Межкультурный работник для русскоговорящих иностранцев
T: +420 774 076 152
+420 773 952 148
E: rus@asociaceip.cz

ŠPANĚLSKY
Trabajadoras interculturales para hispanohablantes
T: +420 773 507 489
+420 773 952 154
E: esp@asociaceip.cz

UKRAJINSKY
Інтеркультурний працівник для україномовних мігрантів
T: +420 773 952 156
E: ukr@asociaceip.cz

VIETNAMSKY
Nhân viên giao văn hóa cho người di cư Việt Nam
T: +420 602 187 674
+420 773 951 884
E: viet@asociaceip.cz

Jak si službu interkulturního pracovníka objednat?

- Kontaktujte telefonicky nebo emailem interkulturního pracovníka
- Specifikujte termín schůzky, a čeho se má týkat
- Službu je nutno objednat minimálně 3 dny předem
- Vaši požadavky vyhovíme dle našich kapacit

Služby jsou bezplatné, jsou financovány z dotací pro nevládní organizace.

Asociace pro interkulturní práci

Kancelář: Kubelíkova 827/55, Praha 3
Email: info@asociaceip.cz
Web: www.interkulturniprace.cz

Dokument vznikl v rámci projektu „Migranti pomáhají migrantům“, který je financován Ministerstvem vnitra České republiky v rámci programu „Integrace cizinců 2016“ a projektu „Interkulturní pracovníci ve veřejných institucích v Praze“, který je financován hlavním městem Praha z „Programů podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy pro rok 2016“.

Zdroj: <http://interkulturniprace.cz/wp-content/uploads/2016/06/letak-cs-vi.pdf>

Dalším projektem roku 2016 je projekt *Migranti pomáhají migrantům*

Cílem projektu je rozvíjet služby kvalifikovaných migrantů-interkulturních pracovníků, a to následovně:

- zajistit asistenční služby kvalifikovaných interkulturních pracovníků pro migranty ve veřejných institucích (úřady městských částí/obecní úřady, úřady práce, nemocnice, školy aj.)
- zvyšovat informovanost migrantů o interkulturní práci, možnostech občanské a politické angažovanosti
- zvyšovat kvalifikaci interkulturních pracovníků a zajistit jim školení a supervizi během realizační doby projektu

49

Úřady městských částí – služby interkulturních pracovníků, počet hodin a jazyk

Celkem: 690 hodin poptávka úřadů městských částí

- ÚMČ Praha 13 – 50 hodin (ruština, angličtina)
- ÚMČ Praha 14 – 20 hodin (ruština, ukrajinština, vietnamština, mongolština)
- ÚMČ Praha 6 – 130 hodin (100 španělština, 30 angličtina)
- ÚMČ Praha 4 Libuš – 240 hodin (vietnamština, čínština)
- ÚMČ Praha 3 – 150 hodin (angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština, španělština)
- ÚMČ Praha 12 – 100 hodin (vietnamština)

Dle informací z výzkumu NNO si službu objednávají také klienti, žijící v MČ Praha 10. Nicméně bylo by dobré službu (+ odkazy na letáčky v různých jazykových mutacích) uvádět přímo na internetových stránkách či jiných informačních kanálech směrem k migrantům.

Organizace zaměřené na jednotlivé menšiny v ČR

Klub Hanoi / South East Asia-liaison

Občanské sdružení Klub Hanoi se zabývá především propagací vietnamské kultury a integrací Vietnamců do společnosti s důrazem na zachování jejich kulturní identity. Prostředí, ze kterého Vietnamci pocházejí, je kulturně velmi odlišné od České republiky a tato skutečnost často komplikuje vzájemné soužití Vietnamců v ČR a většinové společnosti. Klub Hanoi by naopak kulturní odlišnosti chtěl využít jako cenného vkladu a vytvořit z ní pozitivní aspekt, který obohatí českou společnost a ovlivní vnímání přítomnosti vietnamské komunity, která v ČR žije. Vietnamská komunita v ČR je obecně popisována jako soběstačná, pracovitá a nenápadná, avšak její kulturní rozměr nebyl prozatím dostatečně zdůrazněn a využit. Většině lidí zůstávají vietnamské tradice utajeny, neznají nic z vietnamské literatury ani ze složitých dějin Vietnamu a netuší o jeho přírodních krásách.

Kromě šíření informací o Vietnamu a vietnamské kultuře se Klub Hanoi také snaží prosazovat princip rovného přístupu a rovných příležitostí pro Vietnamce, kteří v ČR žijí. Usiluje o zvyšování jejich podílu na společenském dění v ČR, podporuje větší samostatnost jednotlivých členů vietnamské komunity a jejich aktivní participaci při řešení celospolečenských otázek.²⁸

Na historii Klubu Hanoi je dobře vidět, jak nadšení a dobrá znalost problematiky dokáže postihnout potřebné aktivity, které je vhodné rozvíjet. Zároveň dobře ukazuje nevýhody

---

²⁸ <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2003080902>

činností závislých na dobrovolnosti a nadšení, případně na projektovém financování (např. z Evropského sociálního fondu).

Klub Hanoi založili v roce 2002 na stáži v Hanoji studenti oboru vietnamistika FF UK. Původně jej zamýšleli jako neformální studentskou organizaci. Prostřednictvím webu www.klubhanoi.cz chtěli nejen přinášet čerstvé informace z Vietnamu nezávislými očima studentů vietnamštiny, ale hlavně seznámit českou veřejnost, která v té době viděla Vietnamce v ČR pouze jako "stánkaře", s vietnamskými tradicemi, literaturou, složitými dějinami i přírodními krásami. Název vybrali jako "protipól" vietnamskému spolku Klub Praha, který sídlí v Ho Či Minově Městě a sdružuje vietnamské absolventy československých škol z doby před rokem 1989²⁹.

V letech 2006–2009 se Klub Hanoi stal do jisté míry "prostředníkem" mezi českou společností a vietnamskou komunitou, která se tehdy české majoritě zdála velmi uzavřená a neprostupná. Pro velký zájem o jeho služby už nebylo možné činnosti naplňovat pouze jako volnočasovou a dobrovolnickou aktivitu nadšenců, ale pro činnost začala být hledána systémová finanční podpora.

V letech 2009–2014 byla pro činnost získaná finanční podpora. První 3letý projekt podpořený ESF byl zaměřený jednak na výuku češtiny a užitečné integrační semináře vytvořené speciálně pro příslušníky vietnamské komunity, jednak na akreditované školení tzv. interkulturních asistentů z řad vietnamsky a česky hovořících zájemců, převážně studentů vyrůstajících v ČR odmalička. Souběžně Klub Hanoi na poli vzdělávání v interkulturní asistenci inicioval spolupráci neziskového sektoru a ministerstev ČR, která nastartovala proces zakotvení a uznání interkulturního asistenta coby profese (která běžně funguje v zahraničí) na MPSV ČR. Nakonec byla tato profese nazvána obecně interkulturní práce. Dnes se dělí na oblast "komunitního tlumočení" – tlumočení se znalostí sociolingvistiky s důrazem na porozumění obou stran, "interkulturní asistenci" jednotlivých podpůrných aktivit (doprovody na úřady, příprava na jednání, pomoc při vyplňování formulářů apod.) a konečně "interkulturní mediaci" – řešení interkulturních i skupinových konfliktů. Dodnes se v ČR ustálilo využití zejména interkulturních asistentů, a to na školách, v advokátních kancelářích a na Oddělení azylové a migrační politiky MV ČR. Mezi rozvíjející se oblasti patří ještě interkulturní mediace.

V rámci prezentace samotné vietnamské kultury se Klub Hanoi každoročně účastnil Refufestu na pražské Kampě, Barevné devítky v parku Podviní ve Vysočanech, festivalu Poznejme se, sousedé v parku Parukářka v Praze 3, pozván byl s představením vietnamské kuchyně do Mikulova na Festival národů Podyjí, na festival Zažij Vietnam v rámci akce Prahy 3 k výročí 65 let od navázání česko-vietnamských vztahů aj.

---

²⁹ <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2015070101>

Následně se Klub Hanoi opět od administrace projektů a jejich vykazování odklonil, rozšířil sféru působnosti i do jiných zemí jihovýchodní Asie a změnil název sdružení na East Asia Liason. V současné době by sdružení rádo směřovalo k posilování vědomí kulturní a sociální identity pramenící kromě českého prostředí také z Vietnamu, protože se začíná ukazovat, že mladá vietnamská generace roste do období složité volby a výběru bez jasně uvědomělých kořenů³⁰.

Prvním polistopadovým sdružením Ukrajinců v České republice je **Sdružení příznivců Ukrajiny v České republice** (SUPU). K dnešnímu dni se činnost SUPU de facto omezuje na výstupy pěveckého sboru jeho členů při různých slavnostech a v řeckokatolickém chrámu Sv. Klementa. Sdružení je zaměřené na osvětu a pořádání kulturních akcí.

Ukrajinská iniciativa v České republice (UIČR) se zaměřuje na podporu a rozvoj ukrajinské kultury v rámci českého a evropského společenství. Členskou základnu UIČR tvoří 900 osob. UIČR se soustřeďuje především na domácí dění, aktuální akce, informace o diaspoře, informace o dětských programech a ukrajinské diaspoře ve světě. Vydává kulturně-politický časopis Porohy, který je dostupný ve veřejné distribuční síti a příslušníkům ukrajinské menšiny v ČR poskytuje základní informační zdroj o životě Ukrajinců v ČR, jejich společenských aktivitách a činnosti ukrajinského klubu s knihovnou a fonotékou.

Sdružení **INFO-DRÁČEK** dle svých webových stránek v češtině vzniklo z potřeby sdělovat Vietnamcům žijícím v Česku základní informace o životě v této zemi, a to jednoduchou a srozumitelnou formou. Jedním z hlavních cílů sdružení je pomáhat překlenout komunikační překážky u všech věkových kategorií a formou různých aktivit napomoci vietnamským obyvatelům začlenit se plnohodnotně do společnosti České republiky.

Významným úkolem sdružení je vzájemné poznávání kultur, myšlení a způsobu života, životních návyků, přístupu k různým životním situacím. Sdružení pamatuje i na silné rodinné pouto a úzký vztah k dětem, nejbližším rodinným příslušníkům. Zaměřuje se na volnočasové aktivity dětí a mládeže, jako jsou krátkodobé i dlouhodobé pobyty, pobyty rodičů s dětmi, pobyty v ozdravovnách, relaxačních zařízeních, a to jak v letních, tak zimních měsících. Sdružení provozuje rodinné centrum INFO-DRÁČEK. Organizováním sportovních soutěží a přátelských fotbalových utkání chce sdružení podporovat sportovní aktivity dětí a mládeže, vietnamské, české, multietnické.

Sdružení chce spolupracovat s odborníky a místní samosprávou v oblasti protidrogové prevence. Chce ve spolupráci s ostatními neziskovými organizacemi, s nimiž sdílí základní cíle, spolupracovat na jednotlivých projektech, výměně zkušeností a na zlepšení spolupráce v rámci vietnamských společenství v Česku.

---

³⁰ <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2015070101>

Velký důraz sdružení klade na dobrou komunikaci s orgány veřejné správy a jinými institucemi pro další zlepšování vzájemného soužití Vietnamců a Čechů a chce napomáhat k odstraňování problémů v občanském soužití.

Občanské sdružení INFO-DRÁČEK je otevřené pro všechny, kteří mají zájem o udržování dobrých vzájemných vztahů a o pohled Vietnamců na české obyvatele a opačně. Pro mnohé z Vietnamců Česká republika není jen druhým domovem, ale už jejich domovem prvním. Podporují, aby Vietnamci v Česku nezapomněli, kde mají své kořeny, udrželi si svou kulturu a zároveň dokázali přijmout pravidla země, v níž se rozhodli žít.

Cílem **Svazu Vietnamců v ČR** je pomáhat Vietnamcům integrovat se v ČR, rozvíjet vztahy mezi Vietnamem a Českou republikou, Vietnamci a Čechy a poskytovat různé druhy pomoci Vietnamcům-podnikatelům a studentům, kteří v Česku žijí. V současnosti má svaz 90 členů. Každý člen "spravuje" svůj klub, organizaci či určité město.

Dobrou ukázkou a ochutnávkou jiné kultury mohou být pro majoritní společnost multikulturní festivaly jako Kaleidoskop, Refufest nebo Barevná devítka.

Základní přehled organizací poskytujících poradenství cizincům:

www.migrace.com (Sdružení pro integraci a migraci – SIMI)

www.cicpraha.org (Centrum pro integraci cizinců)

www.opu.cz (Organizace pro pomoc uprchlíkům)

www.inbaze.cz (InBaze – komunitní centrum pro migranty a českou veřejnost)

www.p-p-i.cz (Poradna pro integraci)

praha.charita.cz/sluzby/migrace/ (Poradna pro uprchlíky a migranty – Arcidiecézní charita Praha)

www.klubhanoi.cz (občanské sdružení Hanoi)

www.icpraha.com (Integrační centrum Praha)

www.integracnicentra.cz (integrační centra v ČR)

www.caritasczech (humanitární pomoc – služby Asistenční infolinky ve vietnamském a mongolském jazyce)

Městská část Praha 10

Úřad městské části Praha 10 je v současnosti na spíše startovní pozici v procesu propojení majoritní společnosti s menšinami. Přímo na území MČ Praha 10 nesídlí žádná z výše uvedených NNO, nicméně klienti (cizinci z Prahy 10) mají možnost využít všech služeb, které nestátní neziskové organizace poskytují.

Aktuální projekt, zpracováváný MČ Praha 10:

Rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR č. 8/2016/IC OBCE o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR na rok 2016 byla Městské části Praha 10 přidělena dotace ve výši 268 200 Kč. Finanční spoluúčast MČ Praha 10 činí 29 800 Kč.

Projekt se skládá ze tří částí:

- **analýza současné situace cizinců žijících v MČ Praha 10**
- **dva vzdělávací semináře k cizinecké problematice**
- **kurzy českého jazyka pro cizince, kteří žijí na území MČ Praha 10**

Jedná se o pilotní projekt v této oblasti na území MČ Praha 10. Jeho cílem je podpora integrace cizinců žijících na území městské části Praha 10.

Shrnutí a doporučení

Ačkoliv mají cizinci žijící na území MČ Praha 10 možnost využívat služby různých institucí, bylo by dobré vytvořit a zjednodušit cizincům řešení úředních záležitostí. Možným řešením by bylo vytvořit brožuru nejen s informacemi o MČ Praha 10, kde by byly uvedeny důležité kontakty na jednotlivé odbory a oddělení úřadu, se kterými musí přijít cizinec do styku, tedy těch, které se soustředí především na podporu integrace do společnosti, ale mohly by zde být vyjmenovány a doplněny o stručný popis i ostatní instituce (NNO). Publikace by měly být dostupné v několika jazykových mutacích (minimálně v ukrajinštině, ruštině, vietnamštině a angličtině). Publikace by měly být dostupné v tištěné i elektronické formě.

Spuštění jazykových kurzů pro cizince je určitě správným krokem, neboť špatnou jazykovou výbavu uváděli jak samotní cizinci, tak zástupci institucí a organizací jako velký problém v integraci.

Dalším doporučením je vypracování komunikačního nástroje, který by majoritní společnost seznámil s životem a kulturou cizinců, neboť neznalost kultury a zvyků cizinců může způsobovat nepříliš dobré smýšlení majoritní skupiny vůči menšinám a mohlo by docházet až ke xenofobii. Jako inspirace by mohly sloužit multikulturní akce v sousedních městských částech – Kaleidoskop³¹ z Prahy 4 či Barevná devítka³².

Důležité bude prohlubovat aktivity integrace ve školách, a to již od předškolního vzdělávání, neboť školství hraje a do budoucna bude hrát v integraci velice důležitou roli. Ve vztahu ke školám má významnou roli na Praze 10 organizace META s dlouhodobými zkušenostmi

---

³¹ <http://www.festival-kaleidoskop.cz/>

³² <http://www.praha9.cz/o-praze-9/aktualne/barevna-devitka-2016-sobota-27-srpna>

v oblasti vzdělávání dětí migrantů. Problematickou je tendence k potenciální segregaci dětí do pouze vybraných škol, kdy ostatní školy doporučují rodičům cizinců, aby své děti dávali pouze do oněch vybraných škol. Souvisí to též s bariérami ve státní politice; školy musí žádat o dotace na speciální podporu u MŠMT, což pro školu přináší větší administrativu a navíc by nemusel být např. asistent pedagoga na škole s malým počtem cizinců dostatečně využit. Z hlediska aktuálních trendů ve vzdělávání dětí migrantů a zajištění školního úspěchu se považují za podstatné vztahy mezi školou-žákem, školou-rodinou a školou-místní komunitou (migrantskými organizacemi atd.). Za velice povedený krok k integraci dětí cizinců je možné brát za příklad situaci na ZŠ Olešská.

5 Shrnutí hlavních zjištění a doporučení

5.1. Východiska

Československo se po roce 1945 v důsledku válečných událostí a poválečného uspořádání stalo v podstatě jedno-národnostním státem. Předválečné menšiny, zejména židovská a německá, značně prořídly. Židé, kteří přežili holocaust, ve velké míře následně emigrovali. Na německou menšinu byla uplatněna kolektivní vina a hned po válce čelili živelnému a následně organizovanému odsunu. Zůstat mohli pouze ti, kterým se podařil prokázat příklon k češství, případně ti, kteří byli nepostradatelní pro „národní hospodářství“. Od roku 1948 do roku 1989 bylo Československo poměrně izolované, s omezenými možnostmi vycestovat i přicestovat.

Před rokem 1989 do Československa mířili omezeně zejména Řekové, následně Vietnamci, případně občané „spřátelených“ muslimských zemí (Sýrie, Irák). Po roce 1989, otevření hranic i ekonomiky se i Československo stalo v omezené míře cílem pro cizince, buď proto, že je lákala post-komunistická země a její přerod, nebo pro svobodu či pracovní podmínky, které nabízela (zejména Vietnamci, Rusové a Ukrajinci).

Přístup státu k těmto nově příchozím se přitom teprve postupně tříbil a tvořil a tvoří, stejně jako postoje české společnosti jako takové. Ti, kdo vnímají čím dál větší propojenost světa, cestují a domluví se i v cizích jazycích, mají zpravidla k cizincům jiný přístup než ti, kteří je chápou jen jako prodejce kebabu, provozovatele večerek či stánků, nebo pomocné dělníky a uklízečky.

Po poměrně restriktivní politice 90. let došlo k zahrnutí cíle integrace přistěhovalců do státní politiky. Prvním vládním dokumentem, který uznává existenci úkolu integrace cizinců, se stávají *Zásady koncepce integrace cizinců* z roku 1999. Následuje obsáhlejší *Koncepce integrace cizinců* z roku 2000. V první fázi (1999–2003) spadala tato problematika pod Ministerstvo vnitra ČR. Koncepce je aktualizována v rozmezí pěti let (2006, 2011, 2016). Vláda ČR každoročně svým usnesením k *Postupu při realizaci Koncepce* stanovuje konkrétní úkoly na následující rok. Dalším dokumentem je *Zpráva o integraci cizinců* – vyhodnocení realizace politiky integrace cizinců na území České republiky. Obsahuje zprávy jednotlivých rezortů vždy za předchozí kalendářní rok³³.

Po vstupu do Evropské unie Česká republika nemůže postupovat izolovaně a zcela nezávisle na svých partnerech. V roce 2002 byly připraveny *Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců*. V roce 2004 byla agenda integrace cizinců převedena pod Ministerstvo práce

---

³³ <http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepce-zprava>

a sociálních věcí ČR. V roce 2008 byla koordinační role při realizaci Koncepce integrace cizinců opět převedena zpět z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

Jedním z dalších impulsů pro integrační politiku byla ekonomická krize, která dopadla zejména na pracovní migranty-zaměstnance na přelomu let 2008 a 2009. Od roku 2009 jsou v jednotlivých krajích postupně zakládána integrační centra financovaná MV ČR a ESF.

Od počátku Koncepce integrace se ukazuje, že česká integrační politika odpovídá rychle se měnící situaci, ale v praxi jsou tyto ideje prosazovány obtížně. Právní a institucionální rámce, které znesnadňují integraci, se k lepšímu mění pomalu. Skutečnou výzvou státní integrační politiky je posun od teorie k jejímu uplatnění v praxi.

Historickým posunem (nárůst imigrace až po roce 1989) máme jedinečnou příležitost poučit se z chyb, k nimž došlo v zemích, které mají s menšinami na svém území dlouhodobější zkušenost, a naopak rozvíjet a českým podmínkám uzpůsobit funkční modely.

Výzkumy migrace reflektují změny, které se udály v samotné vědě, stejně jako změny ve společnosti obecně. Koncept migračních systémů, který se snaží integrovat některé předchozí koncepty, vychází z faktu propojenosti několika geografických celků migračními toky. Předpokládá historické a kulturní vazby území, kde dochází k migracím³⁴.

Do rozhodnutí odejít se promítá mnoho faktorů, často jde o snahu zlepšit socioekonomické postavení a obecně životní vyhlídky – může a nemusí jít o rodinnou strategii. Při volbě země a konkrétní strategie jsou zcela zásadní informace, které jsou dostupné v zemi původu. Není zároveň náhoda, že v České republice početně narůstají zejména komunity, u nichž lze vysledovat nějakou historickou vazbu (Vietnamci, Ukrajinci, Rusové), potřebné informace jsou dostupné i v zemích původu a o pomoc se lze obrátit i na „krajanské“ komunity přímo v České republice.

Otázkou, která je dlouhodobě v centru pozornosti sociologické a antropologické obce, je časový průběh akulturačních, asimilačních, integračních i adaptačních procesů³⁵.

5.2. Koncepce integrace cizinců a současný přístup státu k integraci

Současný přístup státu k integraci cizinců je popsán jak na stránkách Ministerstva vnitra ČR, tak na speciálně vytvořené webové adrese <http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepce-zprava>:

Koncepce integrace cizinců počítá od svého vzniku se zapojením řady resortů (MV, MPSV, MŠMT, MPO, MZD, MMR a MK) a dalších partnerů (NNO a organizace cizinců, regionální

---

³⁴ Uherek Z. (2008)

³⁵ Ibidem.

a lokální správa, akademická sféra ad.). Reaguje tak na skutečnost, že **integrace cizinců je komplexní problematikou**, která se dotýká mnoha oblastí³⁶.

Politika integrace cizinců je vnímána jako nedílná součást legální migrační politiky a musí tedy na vývoj migrace reagovat. Politika integrace cizinců bude nadále zaměřena nejen na podporu začlenění legálně pobývajících cizinců do společnosti, ale zejména na prevenci případných problémů v oblasti imigračních komunit a jejich vztahu s majoritou. Cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Cílem je zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země³⁷.

Politika integrace cizinců bude nadále spočívat především na principech:

- praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace
- efektivity integračních opatření
- zvyšování informovanosti všech aktérů v procesu integrace
- jasných a uchopitelných výsledků všech integračních aktivit
- nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi, emergentní projekty obcí)
- podpory rozvoje občanské společnosti – zejména pak v regionech v souvislosti s vytvářením regionálních integračních center

Priority integrace cizinců

Cílená specifická opatření, která mají sloužit jako klíčové předpoklady úspěšné integrace cizinců v ČR, jsou:

- znalost českého jazyka cizinci
- ekonomická soběstačnost cizince
- orientace cizince ve společnosti
- vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti
(<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>)

Koncepce dále klade důraz na posílení informovanosti cizinců i veřejnosti, implementaci integrační politiky na úroveň krajů a obcí (vč. rozvoje systému Center na podporu integrace cizinců a projektů obcí), interkulturní vzdělávání pracovníků v kontaktu s cizinci atd.

Integrace je procesem uskutečňujícím se především v místech usídlení či pracovních aktivit cizinců, tedy na regionální a lokální úrovni. Obce a kraje zároveň hrají důležitou roli při poskytování zpětné vazby ústředním orgánům státní správy o fungování integrační politiky,

---

³⁶ <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

³⁷ <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>, obdobně <http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepcie-zprava>

o situaci a postavení cizinců na daném území a o problémech, které v procesu integrace cizinců vyžadují řešení. Výrazem snahy Ministerstva vnitra přenést konkrétní opatření k integraci na úroveň regionů je podpora zřizování regionálních **Center na podporu integrace cizinců** z třetích zemí (Centra).³⁸

V Praze vzniklo Centrum pro integraci v roce 2012. Stejně jako další Centra je provozováno na bázi projektů, zčásti financovaných z prostředků Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí (EIF) – v období 2009–2015, počínaje rokem 2015 pak z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).

Významnou součástí projektů obcí jsou každoročně pořádané konference statutárních měst, které umožňují sdílení a přenos zkušeností i vzájemné kontakty mezi obcemi, které řeší projekty. Konference se vždy konají pod záštitou ministra vnitra.

V roce 2014 se konala v MČ Praha-Libuš 6. celostátní konference měst a městských částí "Jak podpořit společné soužití s cizinci".

Nezastupitelnou úlohu v oblasti integrace cizinců mají nestátní neziskové organizace (NNO). V rámci Koncepce integrace cizinců je podporován vznik, činnost a rozvoj těchto organizací, vytvářejí se podmínky pro jejich aktivní účast při integraci cizinců. Činnost NNO v oblasti podpory integrace cizinců je finančně podporována m. j. z prostředků státního rozpočtu (dotace resortů), z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) v období 2009–2015, počínaje rokem 2015 pak z Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF). K podpoře činností NNO jsou využívány i další fondy EU, resp. EHS a nadační zdroje.

Zvyšování informovanosti cizinců i pracovníků v přímém kontaktu s cizinci považuje MV ČR za jednu z priorit integrace. Pro zvýšení informovanosti cizinců o záležitostech pobytu zpřístupnilo MV ČR imigrační portál (www.imigracniportal.cz), zřídilo informační linku pro cizince a vydalo řadu informačních letáků. Ve spolupráci s NNO pokračuje projekt asistence dlouhodobě pobývajícím cizincům přímo na pracovištích OAMP Ministerstva vnitra.

Další informace k tématu integrace cizinců lze např. získat na webových stránkách dalších participujících ministerstev – www.cizinci.cz, Ministerstvo práce a sociálních věcí (integrováný portál), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo kultury, Ministerstvo zdravotnictví, na stránkách Českého statistického úřadu a na Portálu veřejné správy ČR³⁹.

---

³⁸ <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

³⁹ <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

MPSV pak podle svých webových stránek⁴⁰ v rámci činnosti všech svých pracovních útvarů uplatňuje tzv. integrační mainstreaming, tj. zahrnuje integraci do všech politik ovlivňujících další stránky života cizinců i života společnosti.

Pracovníci MPSV jsou členy domácích i zahraničních odborných pracovních skupin z oblasti migrace a integrace cizinců. Svojí aktivní participací na jednáních těchto pracovních skupin i při přednáškách, kulatých stolech a diskuzních konferencích se účastní dialogu se sociálními partnery a nestátními neziskovými organizacemi.

O podmínkách zaměstnávání a přístupu cizinců k sociálnímu zabezpečení MPSV zejména **cizincům a zaměstnavatelům poskytuje relevantní informace** prostřednictvím následujících webových stránek:

Zahraněční zaměstnanost – http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam (v češtině, angličtině a ruštině)

Sociální zabezpečení cizinců v ČR – <http://www.mpsv.cz/cs/603> (v češtině)

MPSV a Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i., organizace zřízená MPSV, průběžně **monitorují situaci cizinců** v oblasti své působnosti:

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců – http://portal.mpsv.cz/sz/stat/zam_ciz_stat_prisl

Přehled cizinců-uchazečů o zaměstnání, včetně uchazečů s exportem dávek –

<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/eu>

Hodnocení působení zahraničních pracovníků na trhu práce ČR –

<http://www.mpsv.cz/cs/19018>

MPSV ve spolupráci s dalšími ústředními orgány státní správy **zajišťuje aktuálně potřebné legislativní úpravy podmínek zaměstnávání cizinců a podmínek přístupu cizinců k sociálnímu zabezpečení**, a to novelizací zejména těchto zákonů v působnosti MPSV:

- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- aj.

---

⁴⁰ <http://www.mpsv.cz/cs/1278>

MPSV **poskytuje dotace na podporu integrace cizinců**, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z operačního programu Evropského sociálního fondu (ESF), jež MPSV spravuje:

Dotace ze státního rozpočtu na sociální služby

Dotace z ESF

MPSV se aktivně podílí na projektech podporujících legální migraci a integraci cizinců:

Inovacemi k prevenci pracovního vykořisťování EU občanů

Formování profese „sociokulturní mediátor“ – inspirace portugalským modelem

Rozvoj poradenství poskytovaného ÚP pro cizince

Sociální tlumočení ve styku s cizinci

Projekt MPSV *Inovacemi k prevenci pracovního vykořisťování občanů EU* reagoval na negativní jevy doprovázející narůstající pracovní migraci z tzv. nových členských států EU (zejména Bulharska) snahou o nalezení inovativních řešení v oblasti jejich prevence. Na projektu spolupracovali zahraniční partneři z Rakouska a Bulharska. Cílem spolupráce s rakouským partnerem bylo především identifikace dobré praxe v otázce mechanismů a nástrojů prevence pracovního vykořisťování aplikovatelných v českém kontextu. Bulharský partner dostal významnou roli zejména při formulaci návrhu koncepce prevence pracovního vykořisťování a při informační kampani prevence pracovního vykořisťování bulharských občanek a občanů v ČR. Projekt se realizoval od 1. 1. 2014 a byl ukončen v listopadu roku 2015⁴¹.

Dvouletý projekt *Formování profese „sociokulturní mediátor“ – inspirace portugalským modelem* realizovala nevládní organizace **InBáze, o. s.**, v partnerství s Vysokým komisariátem pro imigraci a interkulturní dialog, ACIDI, I. P. v Portugalsku v období 1. 12. 2012–30. 11. 2014.

Cílem projektu bylo sjednotit praxi jednotlivých nevládních organizací při zaměstnávání migrantů v roli tlumočnicků, asistentů, mediátorů, systémově ukotvit a profesionalizovat službu, jejímž cílem je snížení jazykových a sociokulturních bariér při jednání migrantů s veřejnými institucemi. Pozice je nyní nazývána **interkulturní pracovník/ce**.

Mezi hlavní výstupy projektu patří:

- *Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách se zaměřením na asistenci a poradenství migrantům* akreditovaný ve spolupráci s CARITAS Vyšší odbornou školou sociální Olomouc. Kurz měl 250 hodin a úspěšně jej absolvovalo 17 nyní akreditovaných interkulturních pracovníků. Veškeré materiály jednotlivých bloků jsou nyní přístupné skrze on-line aplikaci Moodle.
- Dalším významným výstupem projektu jsou *slovníky pro interkulturní práci* obsahující zhruba 1000 hesel z oblastí, se kterými se migranti během svého života v ČR setkávají.

---

⁴¹ http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/ukoncene-projekty/projekt_prevence_vykoristovani

Vybraná slovní zásoba se týká např. cizinecké legislativy, pracovního práva, systému sociálního zabezpečení, školství, zdravotnictví, podnikání, bydlení, neziskových organizací, migrace, azylu a integrace. Slovník byl vydán v sedmi jazykových verzích: česko-anglický, česko-ruský, česko-španělský, česko-arabský, česko-čínský, česko-vietnamský a česko-mongolský.

- Výstupy analýz, teoretická a metodická východiska interkulturní práce a její průnik do dalších disciplín jsou shromážděny v publikaci *Formování profese interkulturní pracovník(ce). Zahraniční zkušenosti, praxe a vzdělávání v ČR*.⁴²

Výstupem projektu *Sociální tlumočení ve styku s cizinci*, který v roce 2011 realizovalo sdružení META, o. p. s., a v roce 2012 společnost Old School, s. r. o., bylo:

- vytvoření vzdělávacího modulu pro potenciální sociální tlumočníky z vietnamské, mongolské, ruské, bulharské a rumunské komunity
- vytvoření Metodiky sociálního tlumočení
- vyškolení celkem 26 tlumočnicků, kteří absolvovali placenou stáž na různých místech (tlumočilo se ve školách, neziskových organizacích, ale také na krajské pobočce Úřadu práce ČR, ve zdravotnických zařízeních a například na finančním úřadě)⁴³

5.3. Shrnutí a doporučení

Podmínky pro lepší integraci jsou poměrně jasné, výrazně složitější cesta nicméně vede k jejich dosažení. Stejně jako v jiných oblastech podporovaných z evropského sociálního fondu v ČR (podobně u podpory zaměstnanosti a rozvíjení školství) hrozí nesystémovost v rozvíjení funkční strategie. Vhodné je sdílení dobré praxe – např. práce se školami, do nichž dochází děti cizinců (přípravné třídy, doučování, komunikace s rodiči).

Respondenti z řad cizinců i z řad neziskových organizací se shodnou, že pro zlepšení života cizinců v České republice je zásadní kulturní integrace. S kulturní integrací silně souvisí dobrá znalost českého jazyka. Tyto kurzy nabízejí právě integrační centra v jednotlivých krajích ve spolupráci s místními neziskovými organizacemi. Díky znalosti českého jazyka mohou cizinci aspirovat na kvalifikovanější zaměstnání a obejdou se bez zprostředkovatelských agentur.

Zároveň je třeba mít na paměti, že důvěra ve státní instituce i důvěra v neziskové instituce se různí, v případě, že cizinci mají nějakou referenční skupinu nebo přímo vybudovanou sociální síť, obvykle životní situace řeší s jejich pomocí (případně je sami pomáhají řešit druhým). Rovněž **výsledky výzkumného šetření La Strady ohledně bulharské menšiny prokázaly, že respondenti a respondentky, bez ohledu na délku pobytu, čerpají informace o svých právech na trhu práce a podmínkách práce nejčastěji ze svých sociálních sítí na území ČR, a to**

⁴² http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/ukoncene-projekty/projekt_formovani_prof; www.interkulturniprace.cz

⁴³ <http://www.mpsv.cz/cs/22014>

konkrétně od kolegů a kolegyně v práci a spolubydlících. Ne vždy jsou však tyto informace dostatečně kvalitní.⁴⁴

Podporujeme také myšlenku, že dichotomické pojetí našinec (majorita)-cizinec, které je v materiálech k integraci implicitně přítomno, nenapomáhá uvědomění si toho, že identita je v dnešním světě mnohohrstevnatá a proměnlivá. Sami respondenti, obzvlášť v případech, kdy mluví plyně česky a aspirují na české občanství, si příliš jako cizinci nepřipadají, ale spíše rozšiřují svoji identitu. Integrace není možná bez vůle a ochoty obou stran.

I náš výzkum potvrzuje, že lépe se mohou integrovat ti, co žijí mimo ubytovny, a mají prostor a vůli se setkávat s Čechy (rodinní příslušníci, přátelé, kolegové-studenti, kolegové v práci).

Sami respondenti ze třetích zemí uváděli, že jim samým by pomohly lepší pracovní podmínky – přístupnější trh práce a následně zrušení agentur práce, a dále větší znalost dalších jazyků u samotné majority (zejména angličtina). Ve výpovědích respondentů se ukazovalo, že specifické skupiny, např. Vietnamci první generace, kteří většinu dne tráví ve svých krámcích, nemají příliš prostoru pro učení se češtiny. U některých z nich byla navíc patrná nedůvěra k poskytování informací o vlastním životě.

Pro integraci může být také problematické mediální pokrytí problematiky migrace (např. démonizace uprchlíků zejména v roce 2015, nekomunikování potřebnosti ekonomické migrace, nekomunikování skutečnosti, že vzhledem k nastavení systému cizinci prakticky nejsou zátěží pro sociální systém).

Základním doporučením, které může Praha 10 bohužel naplnit jen omezeně, je větší jednotnost a větší provázanost jednotlivých složek (ministerstva, státní úřady, neziskové organizace...) v přístupu k cizincům.

Cizinci vidí jako zásadní problém zejména první měsíce a roky v České republice, kdy řeší zajištění / udržení legalizace pobytu, práci a bydlení. Zároveň je limituje omezená znalost prostředí a jazyka. Zde je naprosto zásadní ochota úředníků, s nimiž se setkají (zejména OAMP MV ČR) v řešení životních situací, provázanost poskytovaných informací a obecně přehledné a dostupné informace. Lidé bohužel šíří spíše negativní zkušenosti než zkušenosti pozitivní, které mohou vnímat jako samozřejmé.

Jednotnou komunikaci je třeba udržet i v provázanosti informací, které instituce poskytují ve svých informačních materiálech (např. na webu).

Právě provázanost informací a jejich zveřejnění na různých portálech komplikuje snadné dohledání informací na internetu v odpovídajícím jazyce. Větší pozornost mohou dokumenty i jednotlivé služby neziskových organizací či integračních center získat, pokud na ně bude

---

⁴⁴ Analýza informovanosti a potřeb Bulharů a Bulharek v oblasti pracovní migrace, https://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/ukoncene-projekty/projekt_prevence_vykoristovani/anal_inform_a_potreb.pdf, p. 66.

systematicky upozorňováno. Přístupnost zároveň souvisí s dostupnými jazykovými verzemi a kvalitou překladů.

Základní informační portál <http://www.imigracniportal.cz/>, na který odkazuje MV ČR, je v češtině a angličtině. Ten do značné míry slouží jako rozcestník pro další stránky podle řešených situací – často i tyto další informace jsou pouze česky a anglicky, případně rusky. První je záložka na užitečné informace ohledně druhů pobytu a jejich vyřízení na stránkách MV ČR. Druhou je odkaz na stránky MPSV ohledně zaměstnání. Třetím odkazem na portálu jsou stránky vitejtevcr.cz, kde se lze zaregistrovat na jednodenní kurz o zvycích v ČR, přičemž základními jazyky jsou opět angličtina a čeština. Čtvrtým odkazem je česká stránka Evropské migrační sítě (EMN - European Migration Network), která sdružuje organizace zabývající se migrací v členských státech EU a Norsku. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace. Vypracovává výroční zprávy, studie na různá témata, odpovídá na dotazy členských států EMN, organizuje konference a podílí se na dalších činnostech podle schváleného pracovního programu.

Portál dále odkazuje na stránku <http://www.cizinci.cz>, která je sama pouze v češtině, je spravována MPSV ČR a MV ČR a komplexně popisuje koncepci integrace. **Na stránkách** <http://www.cizinci.cz> jsou přitom soustředěny brožury v šesti jazycích k jednotlivým životním situacím. Shrnují jak potřebné obecné informace, tak informace k jednotlivým zásadním oblastem, jako je regulace pracovního trhu, bydlení a zdravotní péče. V brožuře věnované bydlení lze dohledat i Nájemní smlouvu. Brožura *Příští zastávka Česká republika. Informace pro cizince, kteří mají v úmyslu pobývat v ČR*, varuje před neregistrovanými zprostředkovateli práce, ale odkaz s vyhledávačem registrovaných je v češtině (http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zpr_prace). Brožuru *Příští zastávka Česká republika... doplňuje* také video, které zprostředkovává základní informace o České republice a zároveň varuje před zprostředkovateli pobytu a práce.

V neposlední řadě portál <http://www.imigracniportal.cz/> dále odkazuje také na stránky <http://www.vitejtevcr.cz>, kde se lze zaregistrovat na jednodenní kurz o zvycích v ČR, přičemž základními jazyky jsou opět angličtina a čeština. Posledním odkazem je česká stránka MV ČR, která je zaměřená na aktuality ohledně migrace (momentálně zejména spojené s uprchlickou vlnou do EU).

Dalším oficiálním zdrojem, jenž je vedle výše zmíněných stránek doporučován, je portál Centra na podporu integrace cizinců <http://www.integracnicentra.cz>, který má zastřešovat nabídku jednotlivých neziskových organizací. Jeho výhodou je, že už funguje prakticky ve všech krajích, nevýhodou roztržitost informací jednotlivých regionů, velmi kolísavá kvalita překladů a pouze dílčí aktualizace informací v jednotlivých jazycích. Integrační centrum Praha má své vlastní webové stránky, které neduhem s nedostatečným popisem služeb ani problémy v překladech netrpí.

Doporučení

Z výzkumu, analýzy dostupných dat a materiálů na poli integrace cizinců, které již existují, vyplynuly následující závěry, které jsou z našeho pohledu důležité pro minimálně udržení stávajícího stavu či jeho zlepšení.

- Šířit pozitivní přístup majoritní společnosti vůči cizincům
  - Využívat více komunikační nástroje městské části o informování – zejména webové stránky městské části Praha 10, sociální sítě, vývěsky, nástěnky, ale i zpravodaje či radniční noviny
- Vytvářet nové příležitosti pro setkávání cizinců a majoritní společnosti
  - Inspirace u „sousedů“ – například pořádání multikulturních festivalů
  - Zapojit více cizince do kulturních a veřejných akcí
- Zlepšit komunikaci mezi úřadem a cizincem
  - Více vybavit úřady překladateli/tlumočníky, pokud tato služba již existuje, více ji propagovat například na webových stránkách
  - Vytvořit pravidelně aktualizovaný informační portál sloužící přímo cizincům v několika jazykových mutacích a odkazovat na něj
  - Sdílení informací o dostupných informačních materiálech (brožury, návody v několika základních jazykových mutacích) pro cizince, pravidelná aktualizace brožur a jejich doplňování
- Více provázet spolupráci s institucemi, nestátními neziskovými organizacemi a organizacemi spravovanými samotnými migranty
  - Sledovat pokrytí různých typů pomoci
  - Více propojovat a spolufinancovat projekty s Integročními centry a nestátními neziskovými organizacemi
  - Snažit se vytvořit dostupnost sociálních služeb pro všechny skupiny cizinců
- Zvýšit a zlepšit dostupnost jazykových kurzů
  - Pokud již kurzy běží, zvýšit informovanost o jazykových kurzech
  - Cílit na konkrétní skupiny cizinců (dle socio-demografických charakteristik)
- Stabilně a systematicky sledovat potřeby jednotlivých skupin cizinců (podle věku, délky pobytu, socio-ekonomických charakteristik)
  - Například skupina rodin s dětmi, do budoucna jistě přibude problém se stárnutím populace a zajištěním kvality života
- Neopomenout investovat energii i finanční prostředky do vzdělávání dětí (spolupráce například s NNO Meta, o. p. s.), vzít si příklad ze ZŠ Olešská, kde se s integrací cizinců vyrovnali velmi dobře
  - Podporovat školy v přijímání a integrování dětí cizinců
  - Namířit do škol speciální pedagogy, asistenty, interkulturní pracovníky
  - Začlenit do výuky multikulturní vzdělávání a ve větší míře i mediální gramotnost
  - Rozvinutí spolupráce mezi školou a rodinami cizinců s širší komunitou

Základní doporučení pro MČ Praha 10

- Zvyšování informovanosti pracovníků místní samosprávy, zdravotnických a vzdělávacích zařízení pro zefektivnění vzájemné komunikace mezi veřejnou správou a populací cizinců. Díky pravidelnému informování o právech a povinnostech cizinců ohledně integrace by měla být zajištěna prevence nežádoucích jevů plynoucích ze vzájemné neznalosti
- Průběžně sledovat vývoj situace ohledně cizinců v městské části Praha 10 a vyhodnocovat data
- Dát podnět pro základní zjišťování statistických údajů o cizincích k MV ČR, ČSÚ (věk, pohlaví, země původu, socio-ekonomický status a dosažené vzdělání) a zajištění přístupnosti těchto informací pro odpovědné pracovníky MČ Praha 10
- Zasadit se o dostupnost a přesnost základních informací pro řešení životních situací v rodném jazyce cizinců ze třetích zemí
- Podporovat práci s cizinci v jejich přirozeném prostředí (v místě bydliště či zaměstnání)
- Zasadit se o finančně i místně dostupné jazykové kurzy pro cizince v různém časovém rozvrhu a v různých stupních pokročilosti. Zajímavá by byla rovněž nabídka kurzu s odbornou češtinou, která je pro cizince potřebná pro výkon zaměstnání
- Podporovat školy v integraci žáků-cizinců a v zapojení rodičů do práce školy
- Napomáhat většímu setkávání mezi majoritou a cizinci ze třetích zemí (podpora kulturních akcí)
- Sledovat bytovou situaci cizinců – setkávají se s neochotou majitelů bytů pronajmout byt cizincům
- Aktivně vytvářet opatření, aby nedocházelo k vytváření enkláv cizinců (např. ubytovny nebo celé bytové komplexy v novostavbách)
- Informovat o právech zaměstnance na pracovním trhu a o místech, kde lze požádat o pomoc (vedle ÚP)
- Podpora rekvalifikačních kurzů podle potřeb cizinců v kontextu potřeb uplatnění na trhu práce
- Připravit se na to, že většina cizinců přišla za prací nebo za studiem v produktivním věku, ale s jejich stárnutím bude třeba řešit i jejich možné zdravotní problémy a potenciálně nízké důchody (např. poskytování informací o sociálních dávkách a možných příspěvcích, např. na bydlení, na péči)

6 Seznam použitých zkratek

AMIF – Azylový, migrační a integrační fond

CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing, dotazování prostřednictvím přenosného počítače

EHS – Evropské hospodářské společenství

EIF – Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí

EMN – European Migration Network, Evropská migrační síť

EU – Evropská unie

hmcp – hrubá míra celkového přírůstku

hmp – hrubá míra porodnosti

hmpp – hrubá míra přirozeného přírůstku

hmms – hrubá míra migračního salda

hmú – hrubá míra úmrtnosti

IcP – Integrační centrum Praha

MČ – městská část

MK – Ministerstvo kultury České republiky

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MŠ – mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MZD – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

NNO – nezisková organizace

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky

o. p. s. – obecně prospěšná společnost

PAPI – Paper Assisted Personal Interviewing, dotazování prostřednictvím tištěného papírového dotazníku

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů 2011

ÚmČ – Úřad městské části

ÚP – pobočky Úřadu práce

z. s. – zapsaný spolek

ZSJ - základní sídelní jednotka

7 Literatura a zdroje dat

Bajzíková, M. (2015): Vzdělávání žáků cizinců v hl. m. Praze. Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Interní nepublikovaný text.

Drbohlav, D. (2011): Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše. *Geografie*, 116, č. 4, s. 401–421.

Krebs, M. a kol.: (2014) Analýza informovanosti a potřeb Bulharů a Bulharek v oblasti pracovní migrace. Zpráva je výstupem z výzkumného šetření, které pro Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky v rámci projektu „Inovacemi k prevenci“ (reg. č.: CZ.1.04/5.1.00/81.00010) realizovala v období září–listopad 2014 nevládní nezisková organizace La Strada Česká republika, o.p.s.

Mejstřík, J. (2013): Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, Kancelář strategie a rozvoje
ISBN: 978-80-87931-05-9

Sýkora, L. (2015): Analýza cizinců v Městské části Praha 4, Výzkumná zpráva, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2015

Publikace ze SLDB 2011, ČSÚ

Krausová, T. (2014): Cizinci v České republice podle dat sčítání lidu, ČSÚ, Praha 2014

Uherek, Z. (2008): Migrace, postmigrační procesy a jejich teoretické tematizace. In: UHEREK, Zdeněk a kol. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. 259 s.
ISBN 978-80-87112-12-0. pp 75-84

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/20203/CIZINCI-V-ZAKLADNI-SKOLE-OLESSKA.html/>
<http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepce-zprava>
<https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu-2011>
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky#katalog=31032>
http://www.denik.cz/z_domova/v-cr-zije-441-500-cizincu-vic-nez-polovina-z-nich-se-tu-usadila-20140213.html
<http://www.inbaze.cz/>
<http://interkulturniprace.cz/projekt-interkulturni-pracovnici-ve-verejnych-institucich-v-praze/>
https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=50589
<http://www.interkulturniprace.cz>
http://www.lidovky.cz/prezident-muz-co-ma-sako-neziskovsky-zkousi-integrovat-deti-z-rad-migrant-1l2-zpravvy-domov.aspx?c=A161001_134606_In_domov_jko
<http://www.meta-ops.cz>
<http://www.migrace.com/cs/delame/projekty>
<http://www.mpsv.cz/cs/22014>
http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/ukoncene-projekty/projekt_formovani_prof;
http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/ukoncene-projekty/projekt_prevence_vykoristovani
<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
www.lastrada.cz
<http://p-p-i.cz/>

8 Příloha 1 – dotazník

TAZATEL:

RESPONDENT:

Dobrý den, jsem tazatelem/tazatelkou agentury SC&C. V současné době provádíme výzkum pro Městskou část Praha10. Výzkum se týká života na Praze 10. Jeho cílem je zlepšit situaci cizinců v České republice. Vaše odpovědi budou zpracovány dohromady, nebudou spojovány s Vaší osobou.

S_pohl Zaznamenejte pohlaví respondenta

1. Muž
2. Žena

S_Rok_Nar. Jaký je váš rok narození?

Q1. V jaké části Prahy žijete?

1. Praha 10
2. Ostatní části Prahy.....KONEC
3. Nežiji v Praze.....KONEC

Q3. Vaše státní příslušnost je

☐	Česká	KONEC
☐	Ukrajina	
☐	Ruská federace	
☐	Kazachstán	
☐	Občan některého z evropských států	KONEC
☐	Vietnam	
☐	USA	
☐	Jiná země mimo Evropu	

Q4. Jaký máte typ pobytu v ČR?

1. Trvalý pobyt
2. Dlouhodobý pobyt
3. Zaměstnanecká karta
4. Přejížděný pobyt
5. Vízum do 90 dnů
6. Vízum nad 90 dnů
7. Žadatel o azyl.....KONEC
8. Azylant.....KONEC

If Q4 není 1

Q5. Máte v současné době zažádáno o trvalý pobyt v České republice?

1. Ano
2. Ne, budu žádat v průběhu příštích 6 měsíců
3. Ne
8. NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A

Q6. Jak dlouhou dobu celkově žijete v České republice, včetně např. přerušného pobytu? (NAPŘ. 1 ROK A 3 MĚSÍCE)

VYPIŠTE ČÍSLICEMI ROKY I MĚSÍCE (ROKY = 0-99, MĚSÍCE = 0-11)

Roky:..... Měsíce:.....

Q6a. Co Vás přimělo přijít do České republiky?

1. Přišel/přišla jsem za prací
2. Studium
3. Nevyhovoval mi život v mé zemi
4. Přišel/přišla jsem za rodinou
5. Přišel/přišla jsem na doporučení známých / přátel
6. Přišel/přišla jsem za partnerem/kou (je Čech/Češka)
7. Jen jsem chtěl/a zkusit život v zahraničí
8. Jiný důvod (PROSÍM, VYPIŠTE)
9. Nevím, nedokážu posoudit

Q7. Plánujete v České republice zůstat? V případě, že ne, kdy a kam plánujete odjet?

1. Ano, plánuji zde zůstat
2. Ne, neplánuji zde zůstat, chci se vrátit do své země.
3. Ne, neplánuji zde zůstat, chci se odstěhovat do jiné země.
4. Nevím, nedokážu posoudit

If Q7 = 2 nebo 3

Q7_ rok. V jakém roce chcete odjet?

If Q7 =3

Q7_ Zeme. Do které země chcete odjet?

Q8. Jaký je Váš mateřský jazyk? Myslíme jazyk, kterému jste se naučil/a v dětství a STÁLE MU ROZUMÍTE.

	1. jazyk	2. jazyk	3. jazyk
Čeština			
Ruština			
Ukrajinaština			
Vietnamština			
Kazaština			
Angličtina			
Jiné	KONEC		

Q9. Zkuste se zařadit na škále znalosti češtiny:

1. Češtinu vůbec neovládám
2. Rozumím každodenním výrazům a zcela základním frázím, dokážu se vyjádřit k základním věcem, které se mě týkají
3. Rozumím běžné komunikaci a dokážu popsat své zážitky a události
4. Umím se plynule a běžně vyjadřovat bez zjevného hledání výrazů
5. Rozumím široké škále mluveného projevu, dokážu se vyjádřit včetně jemných významových odstínů, a to i písemně

Q10. Uvedte prosím maximálně 3 hlavní způsoby, které Vám pomohly naučit se česky

1. Bezplatné jazykové kurzy pro cizince
2. Placené jazykové kurzy pro cizince
3. Trávení volného času s Čechy (včetně rodinných příslušníků)
4. Sledování televize, poslech radia, návštěva divadel, kin
5. Četba
6. Škola
7. Jiné (PROSÍM, VYPIŠTE)

Q11. Víte, kam se obrátit v případě složité životní situace (bydlení, práce, zdravotní problémy apod.)?

1. Ano
2. Ne

Q12. Řešil/a jste během svého pobytu v České republice složitou životní situaci?

1. Ano
2. Ne

If Q12 = 1

Q13. Na koho jste se obrátil/a?

1. Přátelé či známí
2. Některá z neziskových organizací
3. Úřad práce
4. Sociální odbor

Q14. Kde obecně nejčastěji získáváte informace?

1. Přátelé či známí
2. Některá z neziskových organizací
3. u pracovní agentury
4. U zprostředkovatele
5. Z internetu
6. Z tisku
7. Na úřadě

Q15. A pokud Vy sám/a jste v obtížné situaci (potřeba dobrého doktora, právníka, snaha získat lepší zaměstnání, dostat dítě do školy, přímluva na nějakém úřadě, atd.) máte pocit, že existují lidé, které můžete požádat o pomoc?

1. Ne, žádní
2. Velmi málo
3. Poměrně dost
4. Hodně
5. Velmi mnoho

Q16. Jak důležitou roli hrají tyto užitečné kontakty ve Vašem životě?

1. Podstatnou
2. Velmi důležitou
3. Docela důležitou
4. Nepříliš důležitou
5. Zcela nedůležitou

Q17. Jak často se na Vás v důsledku Vašeho zaměstnání nebo funkce, kterou zastáváte, či kontaktů, které máte, obrazejí jiní lidé (příbuzní, přátelé, známí, atd.) s tím, abyste jim pomohl(a) řešit nějaký problém, obtížnou životní situaci, nebo abyste uplatnil(a) svůj vliv?

1. Nikdy
2. Zřídka
3. Občas
4. Docela často
5. Velmi často

Q18. U následujících výroků prosím uveďte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte, a to na škále 1 až 7, kde 1 znamená vůbec nesouhlasím a 7 znamená zcela souhlasím

Předložte kartu SOUHLAS

	Vůbec nesou hlasím						Zcela souhla sím	<i>netýká se</i>
	1	2	3	4	5	6	7	9
1. Možnost získat práci ovlivňují pobytové záležitosti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Je těžké najít (adekvátně zaplacené) zaměstnání	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Je snadné najít práci ve stejném oboru, který cizinec vystudoval v zemi původu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Je snadné získat a udržet si legální práci	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Je těžké rozjet a udržet vlastní podnikání	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Firmy/zaměstnavatelé se k cizincům chovají nespravedlivě až protiprávně	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Práce pro zprostředkovatele je běžnou součástí systému	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Přístup k cizincům se liší podle zastávané pracovní pozice	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Podpora cizinců v nezaměstnanosti má svá specifika	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Zdravotní obtíže hrají důležitou roli při hledání a udržení práce	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q19a. Cítíte se v některých z následujících oblastí v ČR znevýhodněn/znevýhodněna?

	rozhodně ne	spíše spíše ne	spíše ano	rozhodně ano	nevím/bez odpovědi
a. Přístup cizinců na trh práce/zaměstnání	1	2	3	4	9
b. Zdravotní pojištění a zdravotní péče	☐	☐	☐	☐	☐
c. Školství (školky, základní školy, střední školy)	☐	☐	☐	☐	☐
d. Další vzdělávání dospělých	☐	☐	☐	☐	☐
e. Nárok na podporu v nezaměstnanosti	☐	☐	☐	☐	☐
f. Režim povolení k pobytu na území ČR	☐	☐	☐	☐	☐
g. Nárok na sociální dávky	☐	☐	☐	☐	☐
h. Poskytování informací na úřadech ve Vašem rodném jazyce	☐	☐	☐	☐	☐

Q19. Co vy osobně považujete za největší překážku ve Vašem začlenění do české společnosti?
NECHCE SE ZAČLENIT – ZAPIŠTE KÓD 88, NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A – ZAPIŠTE KÓD 99**Q20. Co by Vám nejvíce přispělo k lepšímu začlenění do života v České republice** NECHCE SE ZAČLENIT – ZAPIŠTE KÓD 88, NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A – ZAPIŠTE KÓD 99**Q21. Nyní bych se Vás chtěl/a zeptat na několik obecných otázek. Kolik lidí včetně Vás obvykle žije ve Vaší domácnosti? Započítejte i osoby, které přechodně žijí někde jinde.**

NEODPOVĚDĚL/A – ZAPIŠTE KÓD 99

Q22. Máte děti? Prosím, započítejte děti vlastní i nevlastní. Započítejte i děti, které nežijí s Vámi ve společné domácnosti.

If Q23>1

Q23. Jak staré je Vaše nejstarší dítě?

Q24. Jak staré je Vaše nejmladší dítě?

Q25. . Kdo z následujících osob s Vámi v České republice bydlí v jednom bytě?

1. manžel/ka partner/ka
2. sourozenci
3. rodiče
4. nikdo z uvedených, sám/sama ale nežiji (např. s tetou, kamarádem atd.)
5. ne, žiji sám/sama

9. NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A

Q27. Můžete mi prosím říci, jaký je v současné době Váš hlavní zdroj obživy?

Jste v současné době:

PŘEDLOŽTE KARTUQ27. JEDNA MOŽNÁ ODPOVĚĎ .

- 1) zaměstnanec na plný úvazek
- 2) zaměstnanec - částečný úvazek (1/2 a vyšší)
- 3) zaměstnanec - částečný úvazek (nižší než poloviční)
- 4) soukromník, podnikatel
- 5) svobodné povolání
- 6) pomáhající člen rodiny
- 7) nezaměstnaný
- 8) student, učeň
- 9) pracující důchodce
- 10) důchodce invalidní
- 11) důchodce starobní
- 12) trvale v domácnosti
- 13) na mateřské dovolené, rodičovský příspěvek
- 14) ostatní

99) neodpověděl/a

If Q27 <5

Q28) Máte ve své práci podřízené?

- 1) nemá žádné podřízené
- 2) 1 – 5 podřízených
- 3) 6 – 10 podřízených
- 4) 11 – 20 podřízených

5) 21 a více podřízených

Q29. Označte prosím kategorii zaměstnání, ve které pracujete nyní / nebo ve kterém jste pracoval/a naposledy.

TAZATEL: PŘEDLOŽTE KARTU Q29. JEDNA MOŽNÁ ODPOVĚĎ.

1. **Vedoucí a řídicí pracovníci + zákonodárci** (např. starosta, poslanec, ředitel, jednatel, náměstek a top management)
2. **Specialisté** (např. architekt, umělec, učitel, hlavní účetní, právník, novinář, vědec, samostatný stavební inženýr, překladatel, grafik)
3. **Odborné a technické pozice** (nákupčí, obchodní zástupce, mistři, pilot, stavební technik, laborant, záchranář, šéfkuchař, celník, detektiv, zdravotní sestra)
4. **Úřední práce** (např. asistentka, účetní, bankovní úředník, knihovník, recepční)
5. **Obchod** (např. prodavačka, pokladní, model/ka, prodejce, obsluha čerpací stanice)
6. **Služby** (např. kadeřník, číšník, kuchař, masér, pohřební služba, ošetřovatel, hasič, policista)
7. **Řemeslníci a opraváři** (např. zedník, elektrikář, švadlena, instalatér, klenotník, truhlář)
8. **Dělník, obsluha strojů, řidič** (např. řidič autobusu, obsluha strojů obecně včetně vysokozdvížných vozíků, traktorista, jeřábník, strojvedoucí)
9. **Nekvalifikovaný pracovník** (např. vrátný, uklízečka, pomocný pracovník, skladník)
10. **Pracovník v zemědělství** (např. zahradník, rybář, farmář, chovatel, pěstitel, lesník)
99. Žádná / Nehodí se

Q30. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené školní vzdělání ...

TAZATEL: PŘEDLOŽTE KARTU Q30, VYZNAČTE POUZE JEDNU ODPOVĚĎ

- 1) neúplné základní
- 2) základní
- 3) vyučení bez maturity
- 4) střední bez maturity
- 5) vyučení s maturitou
- 6) střední odborné s maturitou (např. střední průmyslové školy, střední ekonom. školy)
- 7) střední všeobecné s maturitou (gymnázium)
- 8) vyšší odborné (pomaturitní, vyšší škola, 5. a 6. roč. konzervatoře)
- 9) vysokoškolské – bakalářské
- 10) vysokoškolské – magisterské, inženýrské + malý doktorát
- 11) postgraduální vzdělání
- 98) neví
- 99) neodpověděl/a

Q31. Řekl/a byste, že s ohledem na Vaše zkušenosti a vzdělání

1. Zastávám lepší pracovní pozici
2. Zastávám odpovídající pracovní pozici
3. Zastávám horší pracovní pozici